

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

MODERN OLİMPİYAT OYUNLARINDA CİNSİYETÇİLİK VE KADIN
SPORCULARIN ROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nuran TÜFEKÇİ

ARALIK-2025

GÜMÜŞHANE

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**MODERN OLİMPİYAT OYUNLARINDA CİNSİYETÇİLİK VE KADIN
SPORCULARIN ROLÜ**

**GENDER DISCRIMINATION IN THE MODERN OLYMPIC GAMES AND
THE ROLE OF FEMALE ATHLETES**

YÜKSEK LİSANS

Nuran TÜFEKÇİ

**ARALIK-2025
GÜMÜŞHANE**

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**MODERN OLİMPİYAT OYUNLARINDA CİNSİYETÇİLİK VE KADIN
SPORCULARIN ROLÜ**

**GENDER DISCRIMINATION IN THE MODERN OLYMPIC GAMES AND
THE ROLE OF FEMALE ATHLETES**

YÜKSEK LİSANS

Nuran TÜFEKÇİ

Danışman: Doç. Dr. Osman KUSAN

**ARALIK-2025
GÜMÜŞHANE**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “**Modern Olimpiyat Oyunlarında Cinsiyetçilik ve Kadın Sporcuların Rolü**” isimli bu tezimin, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi, alıntı yaptığım tüm çalışmaları kaynakçada belirttiğimi ve Gümüşhane Üniversitesi’nin lisanslı kullanıcısı olduğu intihal yazılım programı ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nün belirlediği kısıtlara uygun olarak raporladığımı taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

26/12/2025

.....
Nuran TÜFEKÇİ

TEŞEKKÜR

Bu tez herhangi bir kurum ya da kuruluş tarafından desteklenmemiştir. Bu çalışmanın başlangıcından tamamlanmasına kadar geçen süreçte, akademik rehberliği, engin bilgi birikimi ve yapıcı eleştirileriyle yolumu aydınlatan kıymetli danışmanım Doç. Dr. Osman KUSAN'a en içten şükranlarımı sunarım. Kendisi, sadece bir eğitmen değil, aynı zamanda zorlandığım anlarda sabrı ve motivasyonu ile çalışmaya devam etmemi sağlayan bir yol gösterici olmuştur. Yüksek lisans eğitimim boyunca akademik bir disiplin kazanmanın yanı sıra, bilimsel araştırmanın ne kadar sabır, titizlik ve özveri gerektirdiğini bu süreçte bizzat tecrübe ettim. Araştırma sürecinin getirdiği tüm zorluklara rağmen, bir problemi bilimsel yöntemlerle çözmeye çalışmanın ve yeni bir bilgi üretmenin verdiği eşsiz hazzı keşfetmemde bu çalışmanın katkısı büyüktür. Ayrıca, hayatımın her aşamasında olduğu gibi bu yoğun süreçte de benden desteklerini esirgemeyen, sabırla ve sevgiyle yanımda duran aileme ve değerli arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Nuran TÜFEKÇİ
GÜMÜŞHANE - 2026

ÖZET

Bu çalışma, kadın sporcuların Olimpiyat Oyunları bağlamında tarihsel, sosyokültürel ve medyatik temsillerini 2000–2025 yılları arasında yayımlanan literatüre dayanarak bibliyometrik bir yaklaşımla incelemektedir. Antik Olimpiyatlardaki dışlayıcı uygulamalardan modern dönemdeki eşitlik politikalarına uzanan tarihsel gelişim çizgisi, kadınların spora katılımının her dönem toplumsal cinsiyet normları, cinsiyetçi söylemler ve kurumsal engeller tarafından belirlendiğini göstermektedir. Bulgular, modern Olimpiyatlarda kadınların niceliksel olarak artan varlığının, özellikle 2012 Londra, 2016 Rio ve 2020 Tokyo Oyunları sonrasında akademik üretimde belirgin bir ivme yarattığını ortaya koymaktadır. Bibliyometrik analiz kapsamında 82 makale değerlendirilmiş; yayınların büyük ölçüde ABD ve Avrupa merkezli olduğu, toplumsal cinsiyet, medya temsili, Olimpiyat yayıncılığı ve kültürel kimlik kavramlarının literatürün en yoğun tematik eksenini oluşturduğu belirlenmiştir. Tematik haritalar, araştırmaların zaman içinde kadınların Olimpiyatlara katılımından medya çerçevelemesine, oradan toplumsal cinsiyet eşitliğine ve kültürel çeşitliliğe odaklanan bir evrime sahip olduğunu göstermektedir. Çalışma, medyada kadın sporcuların temsiline hâlâ klişeleştirici, cinselleştirici ve başarıyı gölgede bırakan söylemler üzerinden yeniden üretildiğini; sayısal eşitliğe rağmen niteliksel eşitsizliklerin devam ettiğini göstermektedir. Öz-temsili pratiklerinin sosyal medya aracılığıyla güç kazanması, kadın sporculara görünürlük sağlayan yeni bir alan yaratmış, ancak bu alanın da platform politikaları ve dijital şiddet nedeniyle sınırlayıcı boyutlar içerdiği tespit edilmiştir. Çalışmada, Olimpiyatlarda kadın sporcuların temsiliyetine ilişkin literatürün giderek genişlediği, eşitlik tartışmalarının yapısal ve söylemsel düzeyde devam ettiği, medya temsili, kurumsal cinsiyet eşitliği politikaları ve kültürel kimlik odaklı çalışmaların gelecekte daha derinlemesine incelenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik analiz, Kadın sporcular, Medya temsili, Olimpiyat oyunları, Toplumsal cinsiyet

SUMMARY

This study employs a bibliometric approach to examine the historical, sociocultural and media representations of female athletes within the context of the Olympic Games, based on literature published between 2000 and 2025. The historical trajectory stretching from exclusionary practices in Ancient Olympics to modern equality policies demonstrates that female participation has consistently been shaped by gender norms, sexist discourses and institutional barriers. Findings reveal that the increasing quantitative presence of women in the modern Games catalyzed academic production, particularly following London 2012, Rio 2016 and Tokyo 2020.

Through a bibliometric analysis of 82 articles, the study identifies a predominant focus from US and European institutions, with core thematic axes centered on gender, media representation, Olympic broadcasting, and cultural identity. Thematic mapping illustrates a research evolution from mere participation toward complex media framing, gender equality, and cultural diversity. Furthermore, the study highlights that media representations continue to reproduce stereotypical and sexualized narratives that often marginalize athletic achievements; thus, qualitative inequalities persist despite numerical parity. While social media offers new avenues for self-representation, these spaces remain constrained by platform policies and digital violence. The study concludes that as the literature expands, future research must focus more deeply on structural and discursive equality, institutional policies, and the intersections of cultural identity.

Keywords: Bibliometric analysis, Female athletes, Media representation, Olympic games, Gender equality

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	III
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	IV
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZET.....	VI
SUMMARY	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLOLAR DİZİNİ	X
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	XI
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	XII
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Önemi.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Problem Cümlesi.....	5
1.3.1. Alt Problemler.....	5
1.4. Hipotezler.....	6
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	6
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
2. GENEL BİLGİLER	7
2.1. Olimpiyatlar ve Medya	7
2.2. Kadınların Spora Katılımının Tarihi ve Olimpik Hareket	9
2.2.1. Kronolojik Zaman Çizelgesi	10
2.2.2. Teorik Feminizm Temelli Zaman Çizelgesi	10
2.2.3. Antik Olimpiyat Oyunlarından Modern Olimpiyat Hareketine Cinsiyet Eşitliği .	12
2.2.4. Modern Olimpiyatlara Geçiş.....	14
2.2.5. İlk Kadın Spor Kahramanları (1920'ler)	16
2.2.6. Kadın Sporcuların Katılım Mücadelesi.....	17
2.2.7. 1936 Berlin Olimpiyatları	20
2.2.8. Soğuk Savaş Paradoksu: İdeolojik Mücadelede Kadın Sporcular	22
2.2.9. Kadın sporları tarihi açısından ABD'de IX. Madde Düzenlemesi	24
2.2.10. 1900-1972 Dönemi: Katılımın Başlangıcı ve Direniş.....	25
2.2.11. 1972-2000 Dönemi: Kapsayıcılığa Doğru Genişleme	26
2.2.12. 2000-2024 Dönemi: Eşitlik Söylemi ve Niceliksel Artış.....	28

2.3. Olimpiyatlarda Kadın Sporcuların Temsili	30
2.3.1. Sayısal Temsiliyetin Evrimi	30
2.3.2. Branşlara Göre Katılım Farklılıkları	31
2.3.3. Yönetim, Antrenörlük ve Karar Alma Süreçlerinde Kadınlar	32
2.4. Olimpiyat Oyunlarının Medyada Yer Alması: Temsil ve Öz-Temsilin Önemi.....	34
2.4.1. Olimpik Temsil: Küreselleşmiş Bir Perspektifte Milliyetçilik	36
2.4.2. Temsil, Toplumsal Cinsiyet ve Öz-Temsile Yönelim	37
3. YÖNTEM VE MATERYAL	40
4. BULGULAR	42
5. TARTIŞMA	54
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	58
KAYNAKÇA	61
ÖZGEÇMİŞ	75

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. 1896'dan 2024'e kadar Yaz Olimpiyatlarına katılan erkek ve kadın sporcuların dağılımı (Statista, 2025).....	29
Tablo 2. Arama stratejisi ve filtre çıktıları	40
Tablo 3. Elde edilen verilerin genel dağılımı.....	42
Tablo 4. Olimpiyatlarla ilgili bilimsel üretime en fazla katkı sağlayan yazarlar	45
Tablo 5. En fazla yayın yapılan dergiler	46
Tablo 6. Ülkeler arası işbirliğinin grafiksel gösterimi	47
Tablo 7. Anahtar kelimelere göre kelime sıklığı.....	49
Tablo 8. Dünya çapında en çok atıf alan ilk on makale	51

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Çalışmaların yıllara göre dağılımı	44
Şekil 2. Yayınların ülkelere göre dağılımı	44
Şekil 3. Yazarların anahtar kelimelerine göre sık kullanılan kelimeler	48
Şekil 4. Anahtar kelimelerin yıllara göre kümülatif görünme sıklıkları (2000-2025). ...	49
Şekil 5. Tematik ilişki haritası	52
Şekil 6. Zaman kesitlerine göre tematik evrim eğilimi (2000-2025)	53

SİMGELER VE KISALTMALAR

%	: Yüzde
$\approx$	: Yaklaşık
$\leq$	: Küçük eşittir
$\geq$	: Büyük eşittir
$\rightarrow$	: Kavramsal yönelim / ilişki yönü
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AFC	: Asya Futbol Konfederasyonu
BBC	: British Broadcasting Corporation
BIP	: Bibliyometrik Performans Göstergesi (bibliyometri bağlamında)
BIPOC	: Black, Indigenous, People of Color
BM	: Birleşmiş Milletler
COVID-19	: Coronavirus Disease 2019
CWS	: Cinsiyet, Kadın ve Spor çalışmaları (literatür içinde tematik alan olarak)
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
ESPN	: Entertainment and Sports Programming Network
FIFA	: Fédération Internationale de Football Association
FIVB	: Uluslararası Voleybol Federasyonu (dolaylı olarak geçmektedir)
GAISF	: Global Association of International Sports Federations (dolaylı bağlam)
GDP	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
GSSE	: Gender Equality Review Project (IOC'nin Cinsiyet Eşitliği Değerlendirme Projesi)
HCI	: sosyal medya ve spor etkileşimi
H-index	: Hirsch Endeksi (yazar etki ölçümü)
IF	: Impact Factor (etki faktörü)
IJHS	: International Journal of the History of Sport
IOC	: International Olympic Committee (Uluslararası Olimpiyat Komitesi)
IRSS	: International Review for the Sociology of Sport
JSSI	: Journal of Sport and Social Issues
k	: Katsayı
KDK	: Kadınların Karar Alma Mekanizmalarındaki Temsili
KİK	: Kurumsal İş Birliği Katsayısı

km	: Kilometre (50 km yürüyüş vb. spor disiplinlerinde)
KSS	: Kadın Sporcuların Sosyal Temsili
LGBTQ+	: Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans, Queer +
LOA	: Level of Analysis (Analiz Düzeyi)
LR	: Literatür Review (alan taraması)
md.	: Madde
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı (spor eğitim politikaları bağlamında)
n	: Örneklem büyüklüğü
NBC	: National Broadcasting Company (ABD Olimpiyat yayıncısı)
NCAA	: National Collegiate Athletic Association
NIR	: Normalize Edilmiş Atıf
NOC	: National Olympic Committee (Ulusal Olimpiyat Komitesi)
NYT	: The New York Times
OCOG	: Olympic Games Organising Committee (Olimpiyat Oyunları Organizasyon Komitesi)
OG	: Olimpiyat Oyunları
OJ	: Olympic Journal (Olimpik yayın dizini bağlamında)
OLS	: Ordinary Least Squares (istatistiksel tartışmalar bağlamında)
p	: Olasılık düzeyi (istatistiksel anlamlılık)
P.R.	: Public Relations (Halkla İlişkiler)
PDF	: Portable Document Format
pp.	: Sayfalar
PR1/PR2	: Performans Analizi 1–2 (bibliyometrik ayırım)
R	: R Project for Statistical Computing (Analiz yazılımı)
R2	: Determinasyon Katsayısı (istatistiksel kavram)
R-Bibliometrix	: Bibliyometrik analiz için kullanılan R paketi
ROI	: Return on Investment (spor ekonomisi bağlamı)
Scopus	: Elsevier'e bağlı akademik veri tabanı
SD	: Standart Sapma
SM	: Sosyal Medya
SOCI	: Sociology Subject Area (Scopus sınıflandırması)
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences (dolaylı analiz tartışmalarında geçmektedir)
SUA	: Sporcu Uluslararası Ağ Endeksi
t	: Zaman

Tab.	: Tablo
TIC	: Thematic Interaction Coefficient (tematik haritalama katsayısı)
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
WHO	: World Health Organization
WIS	: Women in Sport (tematik alan)
WOS / WoS	: Web of Science
W-Sport	: Women in Sport (IOC programı)
WWC	: Woman–World Cup (FIFA bağlamında)
YBP	: Yıllık Büyüme Progresyonu (bibliyometrik ölçüt)
Δ	: Değişim / Fark
Σ	: Toplam

1. GİRİŞ

Kadınların Olimpiyat Oyunlarındaki tarihçesi MÖ 776 yılına kadar uzanmaktadır; bu dönem sporların dünya genelinde önem kazanmaya başladığı ve dışlayıcı uygulamaların görünür hâle geldiği yıllardır. Kadınlar herhangi bir yarışmaya katılamıyor, hatta seyirci olarak bile bulunamıyorlardı; çünkü yarışmaları izleyen evli kadınlar için ölüm cezasına kadar varan ağır yaptırımlar uygulanıyordu. O yıllarda medeni durum belirleyici bir faktördü. Eğer bir kadın bekâr ise belirli törenlere katılma ayrıcalığına sahip olabiliyor; ancak yarışmalarda erkek sporcuların çıplak şekilde yarışması bu ayrıcalığı geçersiz kılıyordu.

Tarih uzun süre böyle ilerlemiş, modern Olimpiyat Oyunlarının bu durumu değiştireceği düşünülse de başlangıçta böyle olmamıştır. Modern Olimpiyatların ilk dönemlerinde de kadınların yarışmalara katılımı çeşitli engellerle karşılaşmıştır. Kadınların katılımına en sert biçimde karşı çıkanlardan biri, modern Olimpiyatların kurucusu kabul edilen Pierre de Coubertin olmuştur. Coubertin'e göre kadınların spordaki rolü, yalnızca yarışmaları kazanan erkeklere zafer çelengi sunmakla sınırlıydı (Sainz de Baranda, 2013). Ayrıca kadınların stadyumda bulunmasını estetik açıdan uygunsuz, ilgi çekici olmayan ve yanlış bir durum olarak değerlendirmiştir. Bu sebeple kadınlar, 1896'da Atina'da düzenlenen ilk modern Olimpiyat Oyunlarına dahil edilmemiştir.

İkinci modern Olimpiyatlarda kadınlar resmi olmayan biçimde de olsa tenis, golf ve kroket gibi branşlarda yer almışlardır. Teniste Charlotte Cooper Olimpiyat tarihinin ilk kadın şampiyonu olmuştur. 1904 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin St. Louis kentinde düzenlenen Oyunlarda kadın katılımı daha da sınırlı kalmış ve 651 sporcu arasında yalnızca altı kadın yer almıştır. 1908 Londra Olimpiyatlarında bu sayı 37'ye yükselmiştir. Ayrıca kadınların resmi olmayan biçimde okçuluk, paten, yelken, tenis ve küçük bot yarışlarında da yer aldığı kaydedilmiştir.

1912 Olimpiyatları, kadınların spor alanındaki görünürlüğü açısından bir dönüm noktası oluşturmuştur. Bu Oyunlar, kadın sporcuların madalyalarını ulusal marşlar eşliğinde podyumda teslim aldıkları ilk Olimpiyatlar olmuştur. Aynı dönemde kadınların yüzme yarışmalarına katılmalarına da izin verilmiştir. Avustralyalı yüzücü Fanny Durack 100 metre serbestte birinci gelmiş ancak yarışlara katılımı, masrafları ülkesinin karşılamaması nedeniyle yalnızca varlıklı bir kadının sağladığı destekle mümkün olabilmiştir. Kadınların resmi olarak tanınması ise ancak 1920 Anvers Oyunlarında gerçekleşmiştir. Olimpiyatlara katılan kadın sporcuların sayısı yıllar içinde artmaya devam etmiş, 1968 Olimpiyatlarında ilk kez genç bir kadın olan Norma Enriqueta Basilio de Sotelo, Olimpiyat meşalesini taşımakla

görevlendirilmiştir. 2000 Sidney Olimpiyatlarında ise kadınların Olimpiyatlara katılımının altı yüzüncü yılı anılmıştır.

Yirmi birinci yüzyıl, kadınların Olimpiyatlardaki katılımının daha da aktif hâle gelmesini sağlamıştır. Londra 2012’de her delegasyonun en az bir kadın sporcusu bulunmuştur. Tüm katılımcıların yüzde yüzü içinde kadınların oranı yüzde kırk altıya ulaşmıştır. Kadın sporcular arasında atletler, jimnastikçiler ve boksörler yer almıştır. Londra 2012’de Suudi Arabistan’da kadınların evlenme, ülkeyi terk etme, okula gitme veya banka hesabı açma gibi konularda erkek bir veliden izin alma zorunluluğu olmasına rağmen, Suudi Arabistan Olimpiyat Komitesi kadın sporcularının katılımını savunmuştur. Böylece judocu Wodjan Ali Seraj Abdulrahim Shahrkhani ve atlet Sarah Attar Suudi Arabistan’ı ilk kez açık biçimde temsil etmiştir. Londra 2012 ayrıca ilk kez Katarlı bir kadın atlet olan Noor Al-Malki’nin yarışmasına imkân tanımıştır. Al-Malki henüz 17 yaşındayken amacının Katar’daki kadınları temsil etmek ve spora katılmaya teşvik etmek olduğunu söylemiştir.

2016 Rio Olimpiyatları kadınlar açısından yenilik getirmiş, kadın sporcu sayısı 4700’e yükselmiş ve bu sayı 2012’ye göre 36 daha fazladır. 306 yarışmanın 161’i erkeklere, 136’sı kadınlara ve 9’u karma kategorilere ayrılmıştır. Bazı ülkeler kadın sporcular tarafından erkeklerden daha fazla temsil edilmiştir. Örneğin İspanya delegasyonu yalnızca iki erkek yüzücüye karşılık on bir kadın yüzücü ile yarışmıştır; bunların arasında üç yüz metre kelebekte altın madalya kazanan Mireia Belmonte bulunmaktadır. Medya analizleri, Olimpiyat Oyunları sırasında kadınların erkekler kadar önem verilmediğini göstermiştir. Cambridge Üniversitesi tarafından yapılan bir çalışma, kadınların spor başarılarının yeterince vurgulanmadığını ortaya koymuştur. Kadın sporcuların profesyonel düzeyde spor yapabilmek için yaptıkları fedakârlıkların görmezden gelindiği, buna karşılık fiziksel görünümünün eleştirilmeye daha açık olduğu belirtilmiştir. Çalışma ayrıca kadın sporcular hakkında en sık kullanılan kelimelerin yaş, hamile, bekâr, evli ve olgun olduğunu; erkek sporcular için yapılan aramalarda ise hızlı, güçlü, mükemmel, fantastik ve inanılmaz gibi olumlu sıfatların öne çıktığını göstermiştir. Rio 2016 sırasında cinsiyetçi başlıklar da medyada yer almış, Chicago Tribune’de yayımlanan bir haberde şu ifade kullanılmıştır: “Bears takımının bir oyuncusunun eşi Rio Olimpiyatlarında bronz madalya kazandı”. Haberin kahramanı olan sporcu Corey Cogdell’in adı dahi ikinci planda bırakılmıştır. Gelen tepkiler üzerine birçok kişi şunu söylemiştir: Adı bir Bears oyuncusunun eşi değil, adı Corey Cogdell’dir. Geçmişte cinsiyete dayalı ayrımcılık konusu olmuş, 1992 Barcelona Olimpiyatlarında altın madalya kazanan Mercedes Coghen, bu durumu kültürel bir mesele olarak nitelendirmiş ve sporun erkeklerin dünyası olduğunu ifade etmiştir (Vermeir, 2016). Bu vaka örnekleri kadınların spor medyasında görünürlüğünün toplumsal cinsiyet algılarının

dönüşümünde etkili olduğu ve geniş kitlelere ulaşmalarının siyasi ve sosyal gerçeklikleri etkileme potansiyeli taşıdığı göstermiştir. Sporcuların uzun hazırlık süreçleri sonunda ülkelerini temsil ederek ulusal elçilik rolü üstlendikleri ve kadın sporcuların bu temsil sayesinde toplumsal cinsiyet kalıplarını kırma gücü kazandıkları belirtilmiştir. 2024 Paris Olimpiyatlarında kadın ve erkek sporcu oranının yüzde elli seviyesine ulaşmasının, Olimpik Hareketin cinsiyet eşitliği hedefine ilişkin önemli bir adım olduğu ifade edilmiştir (Nunes, 2019: 9).

Olimpiyat Oyunlarının üç haftayı aşan süresi boyunca dünya gündeminin merkezinde yer aldığı ve sporcu hikayelerinin geniş kitlelere yayıldığı bilinmektedir. Ancak yüzlerce sporcunun katıldığı bu organizasyonda yalnızca sınırlı sayıda hikayenin medyada öne çıkarıldığı tespit edilmiştir. Bu seçiciliğin, kadın sporcuların görünürlüğü ve temsili üzerinde belirleyici bir rol oynadığı çeşitli çalışmalarda ortaya konmuştur. Medyanın anlatı çerçevesinin ve haber dilinin, kadın sporcuların performanslarını güçlendirici bir biçimde sunabileceği gibi var olan erkek egemen standartları yeniden üretebileceği gösterilmiştir. Kadın sporcuların hedeflerine ulaşmak için erkeklerle aynı koşullar altında yoğun antrenman gerçekleştirdikleri, spor yaşamlarını eğitim ve aile sorumluluklarıyla dengeledikleri ve bu çabanın onların toplumsal görünürlüğünü artırdığı ifade edilmiştir. Pek çok kadın sporcunun kültürel, dini ve toplumsal engelleri aşarak uluslararası başarı elde ettiği ve bu başarıların geniş kitlelerin desteğini kazandığı belirtilmiştir (Nunes, 2019: 9). Kadın sporcuların Olimpiyatlardaki görünürlüğünün belirleyici unsurlarından birinin medya olduğu Rio Olimpiyatları öncesinde incelenen haber arşivlerinin erkek sporculara çok daha fazla yer ayrıldığını ve kadın sporlarında cinsiyetçi ve klişeleri pekiştiren bir dilin yaygın biçimde kullanıldığını gösterdiği belirtilmiştir (Ward ve Quennerstedt, 2016). Sports Illustrated içerik analizlerinde kadın sporcuların otuz dört yıl boyunca toplumsal olarak kabul edilen kadınsı stereotiplerle sunulduğu gösterilmiştir (Trolan, 2013: 267). ESPN analizlerinde erkek sporcularla ilgili haber sayısının kadın sporculara ilişkin haberlerden yaklaşık on beş kat fazla olduğu ortaya konmuştur (Messner, 2010). Bu araştırmaların büyük çoğunluğunun medya perspektifine odaklandığı, buna karşın kadın sporcuların kendi medya deneyimlerine yönelik çalışmaların sınırlı olduğu tespit edilmiştir (Martínez Abajo vd., 2020). Sporcuların gazetecilik mesleğine yönelik değerlendirmelerini inceleyen çalışmalar ve spor haberciliğinde medya okuryazarlığının önemini göstermektedir (Trunecka, 2022; Ross vd., 2013). Bu çalışmanın temel amacı, kadın sporcuların modern olimpiyatlar çerçevesindeki temsiliyetini çok boyutlu bir analizle ele almaktır. Çalışmanın bir diğer amacı ise cinsiyet eşitsizliklerinin nasıl üretildiğini ve hangi kurumsal yapılarda yeniden üretildiğini ortaya koymaktır. Bu çalışma, kadın sporcuların Olimpiyat bağlamında medya ile ilişkileriyle

incelemeyi amaçlamakta ve Paris 2024 Olimpiyatlarında kadın sporcuların nasıl ele alındığını ve IOC tarafından hedeflenen toplumsal cinsiyet eşitliğinin medya alanında sağlanıp sağlanmadığını analiz etmektir. Bu analiz, akademisyenlerin geçmiş yıllarda ortaya koymuş olduğu ötekileştirme, önemsizleştirme ve eşitsiz temsil gibi eğilimlerin böylesine büyük ölçekli bir etkinliğin uluslararası medyada yer alması sırasında devam edip etmediğini daha iyi anlamayı amaçlamaktadır.

1.1. Araştırmanın Önemi

Kadının resmî bir sporcu olarak spor tarihine dâhil oluşu 1900 yılına uzanmaktadır; Paris Olimpiyat Oyunları'nda 22 kadın, 975 erkeğin yanında yer almıştır. Bundan yıllar önce Modern Olimpiyat Oyunları'nın kurucusu Pierre de Coubertin, “Kadınların sporda yalnızca bir görevi vardır: Kazanana zafer çelengi takmak” sözleriyle modern olimpiyatlarda kadınlara tamamen karşı olduğunu belirtmiştir (Sainz de Baranda, 2013). Bu karşı duruş, kadınların mücadele etmesini sağlayan koşulları ortaya çıkarmış, değişen toplumsal durumlar kadınların lehine gelişmesiyle, kadınlar, geçmişte ayrımcılığa maruz kalmış olsa da günümüzde hem spor müsabakalarına hem spor medyasına dahil edilmektedir. Kadınların görünürlüğünün artması açısından 2016 Rio Olimpiyatları'nda yarışan sporcuların %45'ini kadınlar oluşturması geçmişte “süs” olarak görüldükleri spor ve spor medyasında nasıl etkin üyeler hâline geldikleri önemli bir sorudur. Kadın sporcuların spor medyasında tarihsel olarak ötekileştirildiği, önemsizleştirildiği ve eşitsiz biçimde temsil edildiği çeşitli akademik çalışmalarda ortaya konmuştur (Eastman ve Billings, 2000; Duncan, 2009). Spor medya içeriklerinin yalnızca yaklaşık yüzde beşinin kadın sporlarına ayrılmış olduğu tespit edilmiştir (Cooky vd., 2021). Bu bulgular, Olimpiyat Oyunları gibi küresel ölekte takip edilen bir etkinlikte kadın sporcuların medyada nasıl sunulduğunu incelemenin gerekli olduğunu göstermiştir. Olimpiyat Oyunlarının kadın sporculara yüksek görünürlük sağlayan en önemli uluslararası platformlardan biri olduğu; ancak bu görünürlüğün çoğu zaman eşit temsil ile sonuçlanmadığı ortaya konmuştur. Paris 2024 Olimpiyatlarının IOC tarafından hedeflenen toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesi doğrultusunda tam kadın-erkek sporcu eşitliği ile gerçekleşmiş olması, kadın sporcuların medyada nasıl yer aldığına ilişkin güncel bir değerlendirmeyi gerekli kılmıştır. Kadın sporcuların tarihsel gelişim sürecinin incelenmesi, feminist iletişim teorisi doğrultusunda temsil sorunlarının değerlendirilmesi, medya kuruluşlarının ürettiği içeriklerin analiz edilmesi ve kadın sporcular ile gazetecilerin deneyimlerinin incelenmesi, spor medyasında cinsiyet eşitliğinin mevcut durumunu anlamak açısından önem taşımaktadır. Uluslararası medyanın Olimpiyat haberlerinde hangi hikayeleri seçtiği, kadın ve erkek sporcuları eşit şekilde temsil edip etmediği ve kullanılan dilin

toplumsal cinsiyet algılarını nasıl etkilediği önceki araştırmalarda tam olarak açıklığa kavuşmamıştır. Bunun yanı sıra kadın sporcuların medya ile karşılaştıklarında yaşadıkları sorunların ve gazetecilerin eşit haberciliğe ilişkin deneyimlerinin yeterince incelenmediği görülmüştür (Martínez Abajo vd., 2020; Trunecka, 2022; Ross vd., 2013). Bu eksiklikler, Paris 2024 Olimpiyatlarının medyada sunuluş biçiminin değerlendirilmesini önemli hale getirmiştir. Ayrıca bu çalışma ile akademik literatüre ve uygulayıcı alanlara katkı sunulması beklendiğinden çalışma önemli görülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, 2000-2025 yılları arasında olimpiyatlarda kadın sporcuların medyadaki temsiliyetinin sosyal açıdan yarattığı etki ile incelenmesini; medya dilinde, hikaye seçiminde ve anlatı yapısında toplumsal cinsiyet açısından eşitsizliklerin devam edip etmediğinin belirlenmesini ve araştırmaların eğilimlerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

1.3. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemi, kadın sporcuların modern olimpiyatlardaki temsiliyetinin yalnızca bir katılım meselesi olmaktan öte, cinsiyetçi söylemlerin, kurumsal ayrımcılıkların ve eşitsiz güç ilişkilerinin yeniden üretildiği bir alan olarak olimpiik düzlemde nasıl konumlandırıldıkları, hangi yapısal engellerle karşılaştıkları ve bu durumun toplumsal cinsiyet eşitliği açısından ne tür sonuçlar doğurduğunun ortaya konulmasıdır.

1.3.1. Alt Problemler

- 1- Modern olimpiyat oyunlarında kadın sporcuların temsili tarihsel olarak geçirdikleri evrim akademik yayınlara nasıl yansımıştır?
- 2- Akademik çalışmalara göre kadın sporcular, olimpiyatlara katılım süreçlerinde hangi sosyo-kültürel, ideolojik ve yapısal engellerle karşı karşıya kalmıştır?
- 3- Olimpiyatlarda kadın sporcuların medya temsilleri hangi söylemsel kalıplarla şekillenmektedir?
- 4- Kadın sporcuların sponsorluk, yönetim ve antrenörlük gibi destekleyici alanlardaki temsiliyet düzeyleri nedir?
- 5- Sayısal eşitliğin sağlandığı olimpiyatlarda, niteliksel eşitlik neden ve nasıl sağlanamamaktadır?

1.4. Hipotezler

1- Kadın sporcuların olimpiyat bağlamındaki görünürlüğü ve temsiline ilişkin akademik üretim zaman içerisinde artış göstermektedir.

2- Kadın sporcuların medya temsili, erkek sporculara kıyasla daha sınırlı ve çerçeveleyici (stereotipleştirici) söylemlerle şekillenmektedir.

3- Kadın sporuna ilişkin araştırmalarda toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin sürdüğüne yönelik bulgular baskındır.

4- Son dönem araştırmalarında kültürel kimlik, din ve etnisite gibi tema alanlarının kadın sporcuların temsiline dair çalışmalarda daha görünür hâle geldiği beklenmektedir.

5- Olimpiyatlarda kadın sporcuların temsilindeki dönüşüm, dijital medya ve öz-temsil pratikleriyle birlikte hız kazanmıştır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

-Çalışmada analiz edilen çalışmalarda Olimpiyatların başlangıcından günümüze ürettikleri bilgilerin temsil pratiklerini yansıttığı varsayılmaktadır.

- Paris 2024 Olimpiyatlarının toplumsal cinsiyet eşitliği hedefi doğrultusunda sporcu katılımını %50-%50 oranında gerçekleştirmiş olmasının, akademiye yansıyan medya temsilineki eşitlik tartışmalarını değerlendirmek için uygun bir başlangıç noktası sunduğu varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma yalnızca Olimpiyat Oyunları için üretilen hakemli dergi içerikleriyle sınırlandırılmıştır.

- Araştırma yalnızca Türkçe ve İngilizce dillerinde yapılan yayınları kapsamaktadır.

- İnceleme dönemi 2000-2025 yılları ile sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Olimpiyatlar ve Medya

Sporun dünya üzerinde muazzam bir etkisi 20. yüzyılda amatör sporlardan popülerleşip profesyonelleşmeye geçişinin ardından spor, toplumumuzun birçok alanına nüfuz etmiştir: siyaset ve ekonomiden sağlık ve eğitime kadar sürmüştür. Büyük spor organizasyonları "*muazzam gelirler elde eder, stadyumları doldurur, milyarlarca izleyici çeker ve tüm ulusları durma noktasına getirir*" olmuştur (Rose Davis, 2016: 3). Sporun farklı insan gruplarını birleştirme konusunda benzersiz bir kapasitesi, aynı futbol sahasında oynamak veya stadyumda en sevdiğiniz sporcuyu desteklemek olsun, kişi bir aidiyet ve birlik duygusunu yaşamaktadır (Nunes, 2019: 9). Farklı siyasi görüşler veya coğrafi farklılıklar arasındaki boşluğu kapatırken, bir rekabet anında, zıt geçmişlere sahip iki kişi ortak bir hedef ve ortak bir düşmanla birleşmesi gibi aynı isim ve aynı forma rengi bir topluluk duygusu yaratmaktadır (Tomlison, 2006). Oyun devam ettiği sürece farklılıklar önemini yitirmektedir. Bununla birlikte, sporun geçtiği yer, insan kalabalığını sürekli olarak birleştiren çok çeşitli hikâyeler yaratmakta, sonucun belirsizliği, sinir bozucu mücadeleler, kazanma veya kaybetmenin yüksek bahisleri, şans faktörü ve zayıfların çılgın ve hayal edilemez galibiyetleri, her gün milyonlarca insanın gözlerini televizyon ekranlarına kilitlemesine sebep olmakta, engellerin üstesinden gelme, inanılmaz cesaret, alkışlanacak sportmenlik ve fair play, dramatik rekabetler, yürek burkan yenilgiler, insanlık dışı disiplin ve azim hakkındaki hikâyeler, son yüzyıldır sporseverleri heyecanlandırır ve ilham vermeye devam etmektedir. Bu bağlamda, bir oyunun veya yarışmanın sonucu, anlatılan hikâyenin sadece bir parçasıdır. Bunun yerine, hikâye anlatımı, bireysel bir sporcunun veya bir takımın o noktaya gelmek için katlandığı yolculuklar etrafında gelişmektedir (Creedon, 1994). Örneğin, sporcular sakatlandılar ve şimdi inanılmaz bir geri dönüş mü gösterdiler? Hayatlarında üzücü bir travma mı yaşıyorlar ve bunun üstesinden gelmek için sporu mu kullanıyorlar? Takım yakın zamanda trajik bir kazada bir takım üyesini mi kaybetti? Altın madalyanın ana yarışmacıları olan iki rakip, iki kardeş mi yoksa eski takım arkadaşları mı? Sporun kahramanları ve kahraman kadınları hakkındaki insan hikâyelerinin iç içe geçmesi ve bu hikâyeleri benimsemesine, büyük ve özverili bir hayran kitlesi, canlı spor aksiyonu ile medya arasında simbiyotik bir ilişki yaratmasına yol açmaktadır (Pena vd., 2014). Sean White, Kim Yuna, Usain Bolt, Michaela Shiffrin, Olga Korbut, Nadia Comaneci, Simon

Biles, Serena Williams, Billie Jean King, Rafael Nadal, Yuzuru Hanyu ve birçoğu gibi sporcuların olimpiyat ve yaşam öykülerinin genç erkek ve kız çocuklarına ilham vermesi sosyal medyada takip edilmesi hikâyenin önemini yansıtmaktadır. Bu aynı zamanda Olimpiyat Oyunlarının, bugüne kadarki en küresel etkinlik olduğunu da göstermektedir. Her iki yılda bir düzenlenen Yaz ve Kış Olimpiyatları, 200'den fazla ülkeden yaklaşık 10.500 sporcuyla bir araya getirirken, sporcular, ulusal gurur, hayranlık ve -bazı durumlarda- bir rejimin meşruiyetini savunmak için kullanılan siyasi silahların nesnesi haline gelmektedirler (Pena vd., 2014). Bunun için ise, birçok ülke, sporcuların antrenmanlarını, toparlanmalarını ve ekipmanlarını desteklemek için büyük miktarda kaynak ayırmaktadır (Fink, 2015). Olimpiyatlar, sıradan bir yarışmadan ziyade, sonuçlar ve çıktılardan daha büyük bir hale gelmiş, kültürel bir olguya dönüşmesiyle Olimpiyatlar ve bu etkinlikler dünyada yaşanan güncel olaylarla bağlantılı ve birbirine bağımlı hale gelmiştir. Black Lives Matter, COVID-19, Ukrayna'daki savaş gibi Olimpiyatlar'da yaşanan hikâyeler ve sorunlar tüm dünyaya yayılmakta ve dünya çapındaki ana manşetlerde yer bulmaktadır. Dünya, Nazi Almanyası'nın 1936'da İkinci Dünya Savaşı öncesinde düzenlediği korkunç ırkçı Olimpiyatları ve Hitler'in ten rengi nedeniyle ABD'li koşucu Jesse Owens'ın elini sıkmayı reddetmesi, 1968 Olimpiyatları'nda Tommie Smith ve John Carlos'un, siyahi yoksulluğu ve ayrımcılığı protesto etmek için 200 metre koşusunun ardından podyumda yaptıkları Siyah Güç selamı, dünya çapında manşetlere taşınması yalnızca medya ve olimpiyat oyunlarının ilişkisi için örnek olaylardır (Hilton ve Lundberg, 2021). Bunlar aynı zamanda, kameraların ve gazetecilerin objektiflerinden Olimpiyat şehrinin sınırlarını aşan, tarihte dönüm noktaları yaratan ve toplumun çeşitli toplumsal meselelere bakış açısını etkileyen anlar ve hikayeler yarattığını da göstermektedir.

Bazı insanlar Olimpiyatları stadyumda canlı olarak izlerken, çoğu izleyici Olimpiyat Oyunları'nı izler ve sonuçlarını medyadan takip eder: TV, dijital ve sosyal medya. Dolayısıyla medya, Olimpiyat Oyunları'nın başarısı için hayati önem taşır. İlk olarak, Oyunlar hakkında bilgi yayar: yarışmaları yayınlar, sonuçlar hakkında bilgi verir ve Oyunlar'la ilgili tüm arka plan hikayelerini sunar. İkinci olarak, Oyunların finansal modeli için hayati önem taşımakta, kârın %85'inden fazlası medyadan gelmektedir (Pena vd., 2014). Dünyanın dört bir yanındaki Olimpiyat hayranları ve izleyicileri, oyunların dopdolu aksiyonunun, favori sporcularına olan sevgi ve desteğinin, sporcularının hikayelerini keşfetmenin ve bir spor etkinliğinin sonucunun heyecanını ayrıca öngörülemezliğini yeniden yaşamının keyfini medyanın gözünden çıkarmasıyla TV

ekranı veya Instagram Live'da Olimpiyat Oyunlarının, taraftarları birleştiren ve tarihteki belirli bir anı yakalayan bir dizi hikâyeye dönüşmesiyle ilişkilidir.

1900'den beri hem kadın hem de erkek sporcular Olimpiyat Oyunları'nda yarışmıştır (Tomlinson, 2008). Medya ve Olimpiyatlar'da kadınlara yönelik ayrımcılık yakından iç içe geçmiştir. Olimpiyat Oyunları'nın sürekli ve istikrarlı popülaritesi, etkinliği benzersiz bir konuma getirmekte ve kadın haklarını ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sergilemek için bir platform haline getirmektedir. Dünya tarihinde hiçbir Olimpiyat etkinliğine eşit sayıda erkek ve kadın katılımcının olmaması, kadınların Olimpiyat hareketinde ne kadar az temsil edildiğinin, düşük ücret aldığının ve küçümsendiğinin bir göstergesidir. Schaus ve Wenn (2007: 274)'in belirttiği gibi:

Olimpiyat Oyunları bize erkek ve kadın olmayı öğretti. Olimpiyat Oyunları, stadyumun ötesine, dünya çapındaki hanelere kadar uzanan tarihsel olarak belirli bir cinsiyet düzenini sürdürdü. Olimpiyat kültürü, yüzyılın başlarında centilmen amatörlerin sınıf hiyerarşilerini normalleştirdiği gibi, erkekler ve kadınlar arasındaki sosyal farklılıklar hiyerarşisini de normalleştirdi; bu hiyerarşiye sembolik ve ekonomik sermayeye uzun vadeli erişim ve ticaret de dahildi.

Olimpiyat hareketi ve medyayı güçlü bir aktivizm platformu olarak kullanarak eşitsizlikler konusunda Billie Jean King'in ve Megan Rapinoe'nın toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için somut adımların atılması çağrısı kadınların temsiline ilişkin bir gösterge olarak kabul edilmektedir (Das vd., 2025).

2.2. Kadınların Spora Katılımının Tarihi ve Olimpik Hareket

Kadınların spordaki tarihi üzerine mevcut akademik çalışmalar, sporun daha geniş bir feminizm hareketi içindeki anlamı ve yeri sorusu etrafında dönmektedir. Kadın Sporlarının Çağdaş Tarihi adlı eserinde Jean Williams (2014: 12):

“Kadınların ve kız çocuklarının spora tarihsel bir katkı sağladığının farkında olsak da, bu katılım ne kadar yaygındı ve hangi biçimlerde gerçekleşebilirdi? Kadınların ve kız çocuklarının spora olan ilgileri kültürel, ekonomik, politik ve sosyal yaşam üzerinde ne zaman ve nerede daha geniş bir etkiye sahip oldu?” ifadelerini kullanmıştır. Ayrıca Williams çalışmasında, toplumsal cinsiyet tarihinde, sporu kadınların deneyimi açısından "önemsiz veya marjinal" olarak gördüğüne, tıpkı spor tarihinde kadınların "sabırlı partnerler, sandviç yapanlar ve malzeme yıkayanlar" olarak rollerini benimsemesine dikkat çekmektedir (Williams vd., 2014: 13).

Yine de kadınların Olimpik harekete dahil edilmesiyle ilgili söylem, erkekler ve kadınlar arasındaki bir mücadeleden daha karmaşık ve çok katmanlı görülmekte, Kadın spor tarihçisi Hargreaves (2000: 215)'in belirttiği gibi, Kadın Olimpik sporlarının erken

tarihi bir mücadele ve çeşitlilik tarihi olup, güç ve kontrol, yalnızca erkekler ve kadınlar arasında değil, farklı kadın grupları arasında da mücadele edilmiştir.

Kadınların spora katılımının tarihi, özgürleşmenin genel gelişimini yansıtan karmaşık bir konudur. Devam eden süreci anlamak ve yapılandırmak için, akademisyenler araştırmaları ayrı dönemlere ayırmanın yollarını bulmuşlardır. Özellikle, zaman çizelgesini kronolojik olarak kadınların spordaki deneyimini şekillendiren temel dönüm noktaları ve tarihi olaylara dayanarak ve teorik açıdan feminizm düşüncesinin sözde dalgalarına dayanarak yapılandırma girişimlerinde bulunulmuştur.

2.2.1. Kronolojik Zaman Çizelgesi

Hargreaves (2004), kadınların spora katılım tarihini üç ayrı dönem olarak sınıflandırmaktadır. İlk dönem, onun “modern sporların başlangıcı” olarak adlandırdığı 1928–1952 yılları arasını kapsamaktadır ve kadınların spora neredeyse hiç katılmadıkları bir dönem olarak tanımlanmaktadır. İkinci dönem, yine 1928–1952 yılları arasında yaşanan ve golf ile tenis gibi “kadınlara uygun” kabul edilen sporlarda sınırlı, yavaş ve kademeli bir katılım sürecinin ortaya çıktığı bir dönem olarak belirtilmektedir. Üçüncü dönem ise 1952’den günümüze kadar uzanmaktadır ve kadınların spora katılımında gerçek bir atılım gerçekleştirdikleri, aynı zamanda sporun her düzeyinde erkek egemenliğine meydan okudukları bir dönem olarak ifade edilmektedir (Billings vd., 2018). Bu üçüncü dönemde kadın sporlarının seyrini köklü biçimde değiştiren iki tarihsel gelişmenin ortaya çıktığı belirtilmektedir. Bunlardan ilki ABD’de Title IX yasasının yürürlüğe girmesi, ikincisi ise Bobby Riggs ile kadın sporunun önde gelen isimlerinden Billie Jean King arasında “cinsiyetler savaşı” olarak bilinen karşılaşmanın gerçekleşmesidir.

2.2.2. Teorik Feminizm Temelli Zaman Çizelgesi

Kronolojik kategorizasyona alternatif bir yaklaşım, tarihsel zaman çizelgesini bir feminizm teorisi merceğinden, yani feminizm teorisi gelişiminin belirli bir aşamasıyla ilgili kadınların özlemlerini göz önünde bulundurarak yapılandırmaktır. Nancy Hartsok (1983), "feminist bakış açısı teorisinin, akademisyenlerin kadınları ötekileştiren eşitsiz iş bölümlerini ve kültürel temsilleri ortaya koymalarını sağladığını" ileri sürmektedir. Doğal olarak, bu yaklaşım spor tarihçilerinden ziyade feminist akademisyenler arasında daha fazla yankı bulmaktadır (Billings vd., 2014). İlk feminizm dalgası, toplumun sosyal, politik, ekonomik ve kültürel alanlarına katılım için daha büyük bir mücadelenin arka planında kadınların eşitlik mücadelesiyle doğrudan bağlantılıdır. Feminizmde ilk dalga

öncelikli olarak oy kullanma hakkına odaklanmış, spor da dahil olmak üzere hayatın diğer alanları, kadınların toplumun üretken üyeleri olma, erkeklerle eşit fırsatlara sahip olma ve katılım sürecini teşvik etmenin ön işaretlerini yaratmıştır. Spor tartışmanın bir parçası olarak dahil eden ikinci dalga ise feminizm Fransız filozof Simone de Beauvoir'ın 1949'da yayınlanan 60'lar ve 70'lerde İkinci Cins kitabından ilham alarak doğmuş, spor ve olimpiyat hareketi, "1970'lerde feminizmin sözde ikinci dalgasından ortaya çıkan kadın hakları dergisinde eksikler başlığında yer bulmuştur" (Williams vd., 2014: 38). İkinci dalga feminizmde, bireyselci ve rekabetçi modelde uygulanan sporun şiddet ve yıkıcı potansiyelleri hakkında endişeler gündeme gelmiştir (Heywood ve Dworkin, 2003). Erken dönem spor feminizmi ve toplumsal cinsiyet ilişkilerinin tarihsel döneminin ötesine geçmiş bir dünyada deneyimleme anlamında, kadın, cinsellik, kimlik, güç ve faillik anlayışını ekleyerek, spor feminizminin ve toplumsal cinsiyet ilişkilerinin ikinci dalgasında yer bulabilmiştir (Jarvie vd., 2013: 328). Üçüncü dalga feminizm "karmaşıklık, karmaşıklık, çokluğu, kadınların kültürel üretimlerine karşı yargısız bir tutumu ve mevcut cinsiyet, cinsellik ve ırk ikiliklerinin dışında düşünme girişimini" benimsemiş ve sporu "toplumsal cinsiyeti ortadan kaldırmak" için bir araç olarak kullanmaya odaklanmıştır (Beaver, 2016; Thorpe ve Wheaton, 2019: 363). Bu hareket "spordaki kadınların cinsiyet ve cinsel yapılar, roller ve kimlikler hakkındaki varsayımlara meydan okumaya devam etmesini sağlamıştır" (Jarvie vd., 2013: 331). Heywood ve Dworkin, (2003: 45)'e göre Kadınların spora dahil edilmesi, kadın sporunun hikâyesini anlatmada geleneksel olmayan bir yaklaşım yaratmış ve kadınların dahil edilme sürecine dair kökten farklı bir anlatı ortaya çıkarmıştır. Kadınların yalnızca erkeklerle yarışmakla kalmayıp aynı zamanda sporda onlara hükmetme potansiyelini gösteren tarihteki birkaç örneğe dayanarak, "kadın sporunun, erkek sporcuların hakimiyetinin kadınların yarışmaları nedeniyle tehdit altında olması nedeniyle Üçüncü dalga feminist spor tarihini yeniden düşünülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Bekker vd., 2022). Ignatofsky (2022) ve Dmukhovskaya, (2024)'e göre Dünya Şampiyonası'na katılan ilk kadın olan İngiliz artistik patinajcı Madge Syers'ın, hakemlerin çalışmalarını görebilmesi için baldır hizasında etek giyme başlatması ve etkinlikte erkekleri yenerek gümüş madalya kazanması kadınların Dünya Şampiyonası'ndan menedilmesine" ve "kadınlar kategorisinin ayrılmasına" yol açmıştır. Kadınların yarışmalarından erkek sporcuların tehdit altında kalmasına dair diğer bir örnek ise Zhang Shan'ın Barselona'da karma skeet atışında altın madalya kazanmasıdır. Bekker vd. (2022)'ye göre Kadınların katılımı, iktidardakilerin şartlarına bağlı olup, kadınların, erkeklerin fırsatlarını elinden almasını istemediklerinden kadınları ayrı kategoriye almışlardır. Dolayısıyla burada söz

konusu olan hiçbir zaman kadınlara, erkek sporcuları yenme veya pozitif ayrımcılıkla kazanma şansı vermek değil, kontrol edilmesi gerekliliğiyle açıklanmıştır (Cramer, 2022).

Buna karşın kadınların deneyimlerini evrenselleştiren ve homojenleştiren, maddi gerçeği kuramsallaştırmada başarısız olan Avrupamerkezci veya Kuzeyci cinsiyet anlayışı reddeden sömürge sonrası feministler, neoliberal ekonomide tarihsel olarak yerleşik gündemin eşitsizlikleri ve ideolojik mücadeleleriyle üçüncü dalga feminizm kadınların Olimpiyat hareketine dahil edilmesine alışılmadık, geleneksel olmayan ve yeni bir bakış açısı sunmaktadır (Runyan, 2018). Sporda cinsiyet eşitliğinden bahsederken dikkate alınması gereken tek kriterin erkeklerle yarışmak olmadığına inanmak ve cinsiyet eşitliğini, Olimpiyat hareketinin ötesine geçen ve ilkökul düzeyinde spor eğitime erişimden sporcular ve personel için eşit maaşlara kadar çeşitli kriterleri içeren bir kavram olarak görme fikri açığa çıkmaktadır (Staff, 2013).

2.2.3. Antik Olimpiyat Oyunlarından Modern Olimpiyat Hareketine Cinsiyet Eşitliği

En başından beri spora katılım cinsiyetle ilgili sayısız kural ve norma bağlı olarak doğmuştur (Pfister, 2010). Bu ifade, 3000 yıl önceki Antik Olimpiyat müsabakaları sırasında doğruyken, aynı durum, burada "Modern Olimpiyat hareketi" olarak anılan 20. yüzyılda Oyunların yeniden canlandığı dönemde de geçerliliğini sürdürmüştür.

Antik Olimpiyatlar asıl olarak dini kutlamalar olarak kabul edilmiş, tek bir ulus veya ülke kavramı olmadan, Antik Yunanistan'daki farklı şehirlerin en güçlü adamlarından oluşan heyetleri yarışmaya göndermeleri için bir platform olarak işlev görmüştür. Sporcular kahraman olarak görülmüş, başarıları sembolik olarak kahramanlık gösterileri olarak işlev görmüştür (Hargreaves, 2006). Etkinlik, 40.000 kişilik bir stadyumda gerçekleşmiş ve Yunan mitolojisinin birçok tanrısına ithaf edilmiştir. Yunan tanrılarının kralı Zeus, dini ritüellerin merkezinde yerini almıştır. Mora Yarımadası'nın kuzeybatı köşesindeki Olympia şehrinde gerçekleşen antik oyunlar, modern bilim insanları tarafından ve dini bir mabette düzenlenen dini bir festival olarak kabul edilmiştir (Christesen, 2021). Goldblatt, "Oyunlar: Olimpiyatların Küresel Tarihi" adlı kitabında atletizm, sportmenlik ve Olimpizm fikirlerini çevreleyen sosyal ve kültürel bağlamını şu şekilde anlatmaktadır:

Bazı şehir devletlerinde atletizm, savaşa hazırlık niteliğindeydi çünkü tüm vatandaşların gerektiğinde silaha sarılması gerekiyordu. Diğerlerinde ise fiziksel sağlık, zihinsel sağlık ve toplumsal erdem arasındaki ilişki vurgulanıyordu ve her yerde atletik erkek güzelliği kültü,

birçok Yunanlının iyi görünmenin aynı zamanda iyi olmak anlamına geldiğini düşünmesine yol açıyordu (Goldblatt, 2016: 245).

Mouraditis, (1984)'e göre, oyunların dini ruhu, kadınların varlığının savaşçının enerjisini zayıflattığını ve bu nedenle kahramanlık yiğitliğini kutsayan bir kahraman mabedinde zararlı olacağı inancına dayanmaktadır. Bununla birlikte, Olimpiyat tarihçileri arasında, ilk antik Olimpiyatlarda kadınların yarışmalara katılmasının yasaklandığı ve etkinliği izleyen evli kadınların cezasının ölüm olduğu konusunda fikir birliği bulunmaktadır. Mouratidis (1984: 53)'e göre döneme ait rivayetlerde Rodoslu Kallipateira adlı bir kadın yer almaktadır. Bir boksörün kızı olan Kallipateira, oğlu Peisirodos'a antrenörü kılığında Olimpiyatlara eşlik etmiş, Kallipateira, oğlunu zaferinden dolayı kutlamak için bitiş çizgisine koşarken kendini bir kadın olarak ifşa etmiştir. Kadın önde gelen aile bağlantıları nedeniyle cezalandırılmamış, ancak gelecekteki bir önlem olarak tüm antrenörlerin Olimpiyatlara sporcu gibi üst kısmı çıplak gelmeleri zorunlu kılınmıştır (Faulkner, 2012),

Antik Olimpiyatlarda da tanıtım zemini fırsatı vardır. Olimpiyat tarihi uzmanı Christesen bir röportajında “Yunan dünyasının dört bir yanından geniş bir izleyici kitlesine ulaşmak isteyen herkes Olympia'ya gelirdi. Ressamlar, sanatçılar, hatipler, ürünlerini sergilemek için oraya giderdi. Bir hafta boyunca tam bir kaos yaşandığını biliyoruz çünkü profilini yükseltmek isteyen herkes için burası doğru yer ve zamandı” ifadelerini kullanmıştır.

Antik Olimpiyatlar, 18-19. yüzyıllarda Batı Avrupa kültüründe derin bir klasik etki bırakmış ve Almanya, İsveç, Büyük Britanya ve diğer ülkelerde spor festivallerine ev sahipliği yapmış olması nedeniyle, yerel veya ulusal düzeyde gerçekleşmiştir. Olimpiyat bilimcileri, Olimpik hareketin başlangıcını açıklamanın, toplumda çeşitli tarihsel süreçleri ve köklü değişimleri içeren karmaşık bir süreç olduğunu kabul etmektedir (Finley, 2010).

Trenlerin, gemilerin ve buharlı gemilerin icadıyla daha hızlı seyahat ve mal taşımacılığı için bir fırsat yaratan ulaşımın gelişmesi ve uluslararası kültürel ve bilimsel değişime olan ilgi artmasıyla 1850'lerden beri düzenli olarak düzenlenen ve en son buluşları ve teknolojik yenilikleri sergileyen dünya sergileri 19. yüzyılın sonu 20. yüzyılın başında, Oyunların yeniden canlandırılmasında etkili olmuştur. Olimpiyat hareketinin gelişimine katkıda bulunan bir diğer faktör de kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasıdır. Sanayi Devrimi, halk arasında okuryazarlığın artmasına yol açtı. Daha ucuz baskı tekniklerinin icadı ve günlük haberlere hızlı erişim sağlayan ucuz ve uygun fiyatlı gazetelerin yaygınlaşmasıyla birlikte medya kavramı Batı kültürünün bir parçası

haline gelmiştir. Matbaanın yanı sıra, radyonun icadı ve görsel-işitsel formun doğuşuyla medya formatları çeşitlendi. Televizyonun icadından önce, Olimpiyat Oyunları'nın ilk videoları, diğer büyük sosyal etkinlikler gibi sinemalarda gösterilmiştir. Son olarak, telgrafın ve ardından telefonun icadı, ülkeler arasında daha kolay, daha hızlı ve daha hızlı iletişimi mümkün kılmıştır.

Hargreaves, 19. yüzyılın sonu, 20. yüzyılın başı dönemini, kadınla erkek arasındaki ilişkinin karşılıklı olarak görüldüğü, kadının eş, ev hanımı ve anne olarak bağımlı rolünün onu ailenin aşağı dünyasına hapsedtiği ve burjuva erkeğinin geçimini sağlamak için sermaye biriktirme "özgürlüğüne" sahip olduğu, sürekli bir Viktorya dönemi aile kültürü olarak tanımlamaktadır. Kadınların spora erken katılımında ise, orta sınıf kadınlar için, piyano çalmak, şarkı söylemek, çizim ve resim yapmak, şiir okumak ve iğne işi yapmak gibi çok beğenilen zarif aktivitelerle aynı kategoride, moda bir başarı olarak tanımlamıştır (Hargreaves, 2000). Kadın müsabakalarını Olimpiyat programına dahil etme konusunda başlangıçtaki isteksizlik göz önüne alındığında, kadınların erkeklerle birlikte yer aldığı ilk büyük ölçekli spor etkinliğinin Olimpiyatlar olmaması şaşırtıcı değil. 1884'te kadınlar, kadınların tekli müsabakalara dahil edilmesi taleplerine beş yıl boyunca kibarca reddedildikten sonra ilk kez Wimbledon'a katılmışlardır. Kadınlar tekli müsabakalarının dahil edilmesi kararı bile "ikinci sınıf" bir kategoriye sokulmuş ve kadınların tekli müsabakaları ancak erkekler müsabakalarını tamamladıktan sonra başlayabilmiştir. Kadınlar müsabakaları için halktan 10 şilin altı peni giriş ücreti alınmış bu da erkekler müsabakaları için alınan ücretin tam yarısına denk gelmektedir. Etkinliğe bir miktar ilgi duyulmasına rağmen, yönetim daha sonra "turnuva oyununun zayıf cinsiyet için çok yorucu" olduğunu iddia etmiştir (Wymer ve Basil, 2014: 250).

2.2.4. Modern Olimpiyatlara Geçiş

Modern Olimpik hareketin babası Pierre de Coubertin, hızlı değişim ve teknolojik ilerlemelerin yaşandığı bir dönemde (Ocak 1863) aristokrat bir Fransız ailesinde doğmuştur. Başlangıçta Askeri Akademiye giren Coubertin, sonunda okulu bırakarak Ecole Superieure de Sciences Politique'e girmiş ve Fransa'daki eğitim sistemini reform etme çabalarında kariyerinin çoğunu eğitime adanmıştır. Anglo-Sakson eğitim sistemini incelemek için hükümet göreviyle Harvard'ı ziyaret ettiği ABD'nin yanı sıra Büyük Britanya'ya da gitmiştir. Goldblatt (2016: 495)'e göre, Coubertin'in eğitim analizleri spora olan ilgisini göstermekte Büyük Britanya'daki eğitim modeli ve "takım sporları ve top oyunlarına" hayrandır.

Klasik Yunan kültürüne, enternasyonalizme, barış kültürüne ve hem bedensel hem de zihinsel eğitimin ayrılmaz bir parçası olan rolüne duyduğu tutku ve hayranlığı, Coubertin'in Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapma fikrine olan coşkusunu besleyen temel ilkelerCoubertin'e göre "Olimpiyat Oyunlarını kutlamak tarihe atıfta bulunmaktadır" sözlerine yansımıştır (Muller, 2000). Goldblatt (2016: 53)'e göre Coubertin Olimpiyatları "öncelikle manevi bir mesele ve Olimpiyatların bir centilmenler kulübü ve neo-Helenik atletik kültüründen küresel bir bürokrasiye dönüşümünde sessizce unutulmuş modern bir din biçimi" olarak görüyordu.

Başlangıçta, ilk modern Olimpiyat Oyunları'nın 1900'de Paris'te düzenlenmesini önerecekti, ancak 1894'te La Sorbonne'da düzenlenen Konferans'ta konuşan Avrupa ve ABD'den 2000'den fazla üye, altı yıl beklemenin çok uzun olduğunu düşündü. Konferans, iki önemli kararla sonuçlandı. İlk olarak, üyeler, kendisini bugün bile Olimpiyat etkinliğinin en yüksek otoritesi ve sahibi olarak gören Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) kurulması konusunda anlaşmışlardır. İkinci olarak, Olimpiyat Oyunları'nın ilk edisyonunun, Coubertin'in önerdiğinden dört yıl önce, 1896'da Yunanistan'ın Atina kentinde, kadim Olympia geleneğine saygı duruşunda bulunarak düzenlenmesini önermişlerdir. Coubertin, 1984 yılında, modern Olimpiyat hareketinin doğduğu yer olan Sorbonne'da, konferans kapanış konuşmasında medya ve Olimpiyatlar arasındaki ilişkinin önemini vurgulamış ve gazetecilere teşekkür etmiştir (Pena vd., 2014: 212).

Oyunların ilk modern versiyonu, "sporu daha fazla uluslararası anlayış ve uluslararası sürdürülebilir barışa giden bir araç olarak kullanmak" amacıyla 1896'da gerçekleşmiştir (Reid ve Dennehy, 2018: 218). Erkeklerle yönelik etkinliklerin çoğu modern Olimpiyat hareketinin başlangıcından itibaren yaratılmış olsa da sıklıkla "üremeyi nasıl olumsuz etkileyebileceklerine" odaklanan "tartışmalı tıp teorileri ve toplumsal cinsiyet kalıpları", kadınların katılımının önünde büyük engeller haline gelmiştir (Lee, 2018). Modern Olimpiyat hareketinin 1896'daki ilk etkinliğinde kadınların yarışmasına izin verilmemiştir. Olimpiyat hareketinin kuruluş aşaması üzerine yapılan akademik çalışmalar, kurucu babası Pierre Coubertin'in kadın sporcuları Olimpiyatların erken aşamalarına dahil etme konusundaki isteksizliği konusunda fikir birliğine varmıştır. Modern Olimpiyat Oyunlarının kurucusu Coubertin, hareket içindeki kadınların rolünü kadın alkışına indirgemıştır (Lee, 2018). Dahası, kadınların Olimpiyatlarda yarışmasına izin vermenin "doğa kanunlarına aykırı ve insan gözünün hayal edebileceği en çirkin görüntü" olduğunu belirterek, kadınların Olimpiyatlarda

yalnızca madalya vermek için bulunmaları gerektiğini öne sürmüştür (Simri, 1979: 12-13; Rose Davis, 2022).

Coubertin'in kadın dayanıklılığına ilişkin argümanını şöyle açıklamıştır: "Bir sporcu ne kadar sert olursa olsun, vücudu belirli şoklara dayanacak şekilde tasarlanmamıştır. Sinirleri kaslarını yönetir, doğa böyle olmasını istemiştir" (Williams vd., 2014: 80). Olimpiyat Oyunları üzerindeki kontrole ilişkin Hargreaves (2006: 209)'a göre, Olimpiyat hareketinin kökenlerini "erkek şovenizmi", "kadınların ezilmesinin kalıcı örnekleri" ve "kurumsallaşmış cinsiyetçilik" temellendirmiştir. IOC bakış açısı ise, Pierre Coubertin'in kadın sporcular hakkındaki cinsiyetçi fikirlerini inkâr etmekten kaçınmaktadır. Aralık 2021'de güncellenen ve Pekin Olimpiyat Oyunları'ndan bir ay önce yayınlanan "Olimpiyat Hareketinde Kadınlar" başlıklı resmi bilgi formunda, IOC (URL-1) geniş halk ve medyaya açık olarak şu ifadelerle yer verilmiştir:

Olimpiyat Oyunları, dünyanın en büyük, cinsiyet eşitliğine dayalı spor etkinliği haline geldi. Ancak durum her zaman böyle değildi. Pierre Coubertin'in çekingenliğine rağmen, Paris Olimpiyatları'nda toplam 997 sporcudan 22'si tenis, yelken, kroket, binicilik ve golf olmak üzere beş spor dalında yarışmıştır (URL-1, 2024). IOC Genel Merkezi'nin bulunduğu İsviçre, Lozan'daki bir stadyum, Pierre Coubertin'in adını taşımaktadır. 29 yıllık IOC başkanlığının ardından, dileği anısına Yunanistan'da bir anıt daha inşa edilmiş ve kalbi Antik Olimpiyat Oyunları'nın başkentine gömülmüştür. Kadınların yarışmasına izin verilen ilk modern Olimpiyat Oyunları, Paris 1900'de gerçekleşmiştir. Bu oyunların dahil edilmesiyle oyunlar, kadın sporlarının bazı mevcut ulusötesi yönlerini vurguladı ve onları daha görünür hale getirmiştir (Hargreaves, 2000: 61). 1908'de Londra'da düzenlenen bir sonraki Olimpiyat Oyunları'na 1.971 erkek ve dört kadın yarışmacı katılmıştır. Kadınların yer aldığı spor branşları okçuluk, buz pateni, motorlu tekne yarışı, çim tenisi ve yatçılık, ayrıca araba sürme ve jimnastik gösterileri olmak üzere 5'e çıkmıştır. Olimpiyat Oyunları 1948'de Londra'ya geri döndüğünde, yaklaşık 390 kadın ve 3.714 erkek yarışmacı yer almıştır (Williams vd., 2014: 78).

2.2.5. İlk Kadın Spor Kahramanları (1920'ler)

1920'li yıllarda Kadın sporlarında büyük bir değişime yol açan, canlı bir deneysel dönem ve ataerkil yapılar sorgulanmaya başlanmıştır. Hargreaves (2000)'e göre, 1920'ler "Sporun Altın Çağı", medyanın en iyi kadın performansçıları halk kahramanlarına ve uluslararası üne sahip figürlere dönüştürdüğü ve bazılarının Batı dünyasında tanınan isimler haline geldiği bir dönemi yaratmıştır. Bu yeni eğilimin bir örneği, 1924 Paris

Olimpiyatları'nda altın madalya kazanan ve ilk kez Manş Denizi'ni başarıyla geçen Dalgaların Kraliçesi 19 yaşındaki Trudy Ederle örneğini beraberinde getirmiştir (Severo, 2003). Hazırlıkları sırasında basın ilk tepkisi, bir kadının tarihte sadece beş erkeğin başarabildiği bir şeyi başarabilmesi kadınların, fiziksel beceri, hız ve dayanıklılık gerektiren bir mücadelede, sonsuza dek zayıf cinsiyet olarak kalmaları gerektiğini kabul etme eğilimini sorgulatmıştır (Ignatofsky, 2022). Stout (2009) tarafından yazılan Ederle'nin hayatını anlatan "Genç Kadın ve Deniz" adlı kitabında, Ederle'nin başarısıyla gördüğü ilgiyi şöyle anlatıyor: "Ederle'nin New Jersey, Highlands'daki yazlık evinden Washington, DC'deki Beyaz Saray'a kadar her yerde... herkes radyo dinliyor, gazete bültenleri okuyor ve onun başarılı olmasını istiyor. Hayal güçlerini ele geçirdi".

Ederle'nin hikayesi medya kapsamı ve ilgi uyandırmasının yanı sıra, sporda kadınlar için yepyeni bir modelin de önünü açmış, medya sponsorluğunu başlatmıştır. Manş Denizi'ni geçmeye yönelik ilk girişimi Yüzme Derneği tarafından desteklenirken, Ederle bir sonraki girişimi için hem New York Daily News hem de Chicago Tribune ile bir sözleşme imzalamış, sözleşme, seyahat, eğitim ve ekipman desteğinin yanı sıra, başarısını duyurması için bir platform yaratmış, karşılığında, sponsor gazetelerden gazeteciler, onu yolculuğunda takip etme ve özel bir röportaj yapma hakkına sahip olmuşlardır. Ederle'nin rekoru 24 yıl boyunca kırılmamış, 1920'ler ve 30'larda kadınları yüzmeye teşvik etmiştir (Ignatofsky, 2022).

2.2.6. Kadın Sporcuların Katılım Mücadelesi

Spor tarihçileri arasında, bazı sporların neden diğerlerinden daha önce dahil edildiği konusunda bir fikir birliği bulunmamakta, ancak, kadınların spora dahil edilmesinin temel başlangıç faktörü konusunda iki farklı görüş bulunmaktadır. İlk görüş, kadınların zarafetini ve kadınlığını yücelten, yaygın olarak kabul gören bir kadınsı spor versiyonuna karşılık gelen sporların toplumsal kabulüne dayanmaktadır. Kadın sporcuların artistik patinaj veya yüzme gibi sporların Olimpiyat hareketi içinde hokey veya bokstan çok daha önce kabul görmesi de bu kabulü yansıtmaktadır. Hardin ve Shain (2005), kadınsı yapıları nedeniyle jimnastik ve yüzmenin dahil edilmesinden bahsetmektedir. Bir diğer açıklama ise, kulüpler, takımlar, dernekler ve bölgesel yarışmalar dahil olmak üzere belirli sporlarda kadınlar için ağlar oluşturmanın geçmişine dayanmaktadır. Williams (2014), bazı sporların kadınlara yönelik olarak diğerlerinden daha erken Olimpiyat programına dahil edilmesinin, kadın tenisi, golf, yatçılık, balon uçuşu, binicilik ve kroket için kurulan ağlara atfedilebileceğini vurgulamaktadır. Hargreaves (2004), ilk birkaç

Olimpiyat Oyununu kapsayan dönemin, Batı'da kadınlar için organize sporların oluşum yıllarıyla örtüştüğü iddiasını yinelemektedir.

Spor ve anlatısına kadın kategorisinin dahil edilmesine karşı direnişin en iyi örneklerinden biri, Olimpiyatlara katılmanın dahil edilmesiyle ilgili tartışmaydı. Çok sayıda talebe rağmen, IOC kadınlar için atletizm müsabakasını dahil etmeyi reddetmiş ve bu durum Fransız organizatör Alice Milliat'ı 1920'de Federation Sportive Feminine Internationale'i kurmaya yöneltmiştir. 1921 Paris atletizmi de Olimpiyat etkinliklerine ismini "Kadın Olimpiyat Oyunları" yaparak ev sahipliği yapmıştır. 22.000 seyirci çeken başarılı bir etkinliğe rağmen, olumsuz bir ilgi görmüştür Cahn (2015: 247), Olimpiyatların bu erken dönem kadınlara özel versiyonuyla bağlantılı olarak, kadınlara yönelik toplumsal beklentiler ile medyanın kadınlara yönelik artan ilgisi arasında bir uyumsuzluk tespit edilmiş, Beden eğitimcileri... sporun erkeksi ve giderek artan işçi sınıfı duyarlılığının, korumayı taahhüt ettikleri iyi kızlar için onu özellikle tehlikeli hale getirdiğine inançlarını belirtirlerken, Uluslararası yarışmaların kamuoyunda görünür olmasını ve fiziksel baskısını tehlikeli gördükleri eklemiştir. Onların gözünde, tanıtım ve kalabalıklar, dikizleyen taraftarların ve müstehcen basının iyi kızın iffetini ve çekingenliğini zedeleyeceği itibarsız bir atmosfer yaratmaktaydı.

Kadın sporundaki bu eşi benzeri görülmemiş başarı, IOC'nin tepkisinden kaçamamış ve IOC'nin tepkisini çekmiştir. Tamamen erkeklerden oluşan bu organizasyon, etkinliğin adında "Olimpiyat" kelimesinin kullanılmasının durdurulmasını talep etmiştir. Dr. Amira Rose Davis, Slate'in The Waves (2022) adlı gazetede "Oyunlarınızın adını değiştirir ve bir şekilde ortadan kaybolursanız, biz [IOC] gönülsüzce Olimpiyatları kabul edeceğiz" demiştir. 1928'de kadınlar nihayet dahil edildiklerinde dahil edilen tek etkinlikler yüz metre, dörtte bir de yüz metre artı yüksek atlama tartışma yaratmıştır (Davis, 2022). Uzun tartışmaların ardından, 1928 Amsterdam Olimpiyatları'nda atletizmde kadınlar için çeşitli etkinlikler düzenlenmiş ve bu da sonunda 1928 oyunlarında bir kadının sekiz yüz metre yarışının bitişinde yere yığılmasının ardından, atletizmi kadınlar için bir Olimpiyat sporu olarak yasaklanmasına sebep olmuştur (Heywood ve Dworkin, 2003). New York Times (NYT) (1928)'in 800 metre yarışı hakkındaki bir raporu, kadın sporlarına yönelik yaygın cinsiyet önyargılarının, bir kadın sporcu hakkındaki toplumsal algıyı nasıl etkilediğini göstermesi açısından önemlidir. NYT'ın 1928 tarihli haberi şöyledir:

Almanyalı Frau Lina Radke'nin dünya rekoru kırdığı kadınlar 800 metre koşusunun finali, bu mesafenin bile kadın gücüne fazla yük bindirdiğini açıkça gösterdi. Bitiş çizgisinde dokuz koşucudan altısı tamamen bitkin düştü ve baş aşağı yere düştü. Birçoğu pistten taşınmak

zorunda kaldı. Cesur bir deneme yapan ancak sınıfta kalan küçük Amerikalı kız Florence MacDonald, birkaç dakika boyunca yarı baygın halde kaldı. İkinci olan güçlü Japon Bayan Hitomi bile sahayı terk etmeden önce ilgiye ihtiyaç duydu (URL-2, 1928).

Kadınların "zayıf fiziki" hakkındaki cinsiyet ayrımcılığı teorisini desteklemenin yanı sıra, 1920'lerin erkek spor yazarları, bir kadın sporcunun imajını cinselleştirmesinin de zemini oluşturmuştur. Schaus ve Wenn, (2007: 276)'ya göre olimpiyatlar hakkındaki haberlerinde gazeteciler önce yüz güzelliğine ve kadınsı figüre, ardından kişisel davranışa odaklanmışlardır. Birçok medya kuruluşunda, kadın sporcularla ilgili makaleler spor sayfalarında erkek sporcularla birlikte yayınlanmamış, bunun yerine toplum sayfalarında yer almışlardır.

Amsterdam Olimpiyatları'nda 100 metre altın madalya kazandığında henüz 16 yaşında olan ABD'li atlet Betty Robinson kariyerini tamamladıktan sonra bir röportajında:

Kadınların Olimpik atletizmde yarıştığı ilk seferdi, bu yüzden antrenörüm beni trene yetiştirmek için koşarken gördüğünde ve koşma yeteneğim olduğunu fark ettiğinde doğru zamanda doğru yerde olmam büyük şanstı. Yoksa bunu asla düşünmezdim... Zaman geçtikçe, bu zafer benim için daha da anlamlı atletizmde bu ülke adına altın madalya kazanan ilk kadın olmağandır ifadelerini kullanmıştır.

Ancak bu hikayesine rağmen Robinson, başarısını paraya çevirmeyi asla başaramamış, hayatını sonra bir hırdavatçıda çalışarak idame ettirmiştir (Carlson ve Fogarty, 1987: 234).

Kadın atletizminin en alt kademelerinde yer alan, kalıpları yıkan bir diğer kadın karakter de Los Angeles'taki bir sonraki Olimpiyat Oyunları'nda iki altın ve iki gümüş madalya kazanan Babe Didrikson Zaharias'tır (Carlson ve Forgatry, 1987). Babe Didrikson'ın kadın sporlarındaki önemini anlatan Dr. Karon Lecompte, "klişelerin ötesine geçtiğini ve çok daha karmaşık, çelişkili ve çok kalıcı bir karaktere sahip olduğunu" belirtmiştir (URL-3). Böylece spor gazetecilerinin peşinden koştuğu ilk spor ünlülerinden biri olmuş, spor onun manşetlere çıkan ilk ismiydi, ancak basını zekice manipüle etmesi ve hikâye anlatıcılığı, Didrikson'ın spor yazarlarının rüyası haline gelmesinde ve halkla ilişkilerin gücünün anlaşılmasında rol oynamıştır (Cayleff, 1992: 28).

Koşu ile geleneksel olarak kadınlara uygun olmayan bir diğer spor olan futboldur. Avrupa'da kadınların futbol oynadığına dair ilk kayıtlar 1920'ler ve 30'lar döneminde bu anlatıların genel katılım süreci üzerindeki etkisinde futbol hanımefendi davranışların olduğu bir yerden uzakta canlı, agresif ve terli bir oyun olarak erkeksidir (Hargreaves, 2004). Kadın futbol kulüplerinin gelişmesi her ülkenin kendine özgü değerleriyle çelişmiştir. Örneğin Almanya'da Frankfurt'ta kurulan ilk kayıtlı kadın futbol

kulüplerinden biri, medyada protesto çağrısında bulunulmuştur. Bu skandalla yani kadın futbol kulübüyle ilgili haberler basında kısa sürede bir "öfke fırtınasına" yol açmış ve birçok oyuncu hem ailelerinin hem de halkın baskısına boyun eğerek kulüpten ayrılmıştır. Kulüp daha sonra 1931'de dağıtılmıştır (Pfster vd., 2010). İngiltere’de ise, Birinci Dünya Savaşı sırasında kadın futbolunun popüleritesinde bir artış görmüş, oynanan maçlarda seyircilerden elde edilen gelirin çoğu İngiliz ordusuna bağışlanması kadın futbol kulübünün daha çabuk kabul görmesini sağlamıştır. Ancak bu kabule rağmen, "Futbol Federasyonu tarafından getirilen bir yasakla, Aralık 1921'den itibaren kadınların Futbol Ligi sahalarında veya Federasyona bağlı kulüplerin sahalarında oynamasını engellenmiştir” (Williams vd., 2014: 35).

Kadınların katılımına karşı bu kadar güçlü bir direnç, futbolun koşudan çok daha sonra Olimpiyat programına eklenmesine yol açmış buna rağmen kadınların Olimpiyatlarda ABD, Atlanta'daki bir futbol takımıyla yarışması ancak 1996 yılında gerçekleşmiştir.

1930'lar, Olimpiyat Oyunları'nın medya boyutunda IOC tarafından radyo ve televizyonun hareketin geleceğini ne ölçüde etkileyebileceğini anladığı zaman olmuştur. 1930'da kabul edilen Olimpiyat Tüzüğü'nde “Organizasyon Komitesi, Oyunların fotoğraf ve hareketli görüntü yoluyla kayıt altına alınması için gerekli düzenlemeleri yapmalı, ancak bunu Oyunların temasını engellemeyecek şekilde düzenlemelidir” ifadesine yer verilmiştir. Bu arada, Batı medyasının Olimpiyatlar'a ilişkin yayınları, 1930'lar ve 1940'larda "cinsiyetlerine uygun sporlara katılan ve sonunda iyi eşler ve anneler" olan "güzel, zarif ve heteroseksüel" kadın sporcuları yücelten Hollywood idollerinin yaratılmasından etkilenmiştir (Shaus ve Wenn, 2007: 278). 1930'lardan beri spor yazarları "şefkatli etiketleme" kullanma eğilimindeydiler çünkü etkinlik "gazetelere, ardından televizyon izleyicilerine periler, deniz kızları ve sevgililer sunarak uygun ve örnek kadınlığın cinsiyete dayalı ayrımını pekiştirmiştir" (Shaus ve Wenn, 2007: 276-278).

2.2.7. 1936 Berlin Olimpiyatları

Olimpiyat Oyunları'nın başarısı için medyanın merkezi bir rol oynamasının yolunu açan ve Olimpiyatlar ile medya arasındaki karşılıklı bağımlılığı bambaşka bir boyuta taşıyan, 1936 Berlin Olimpiyatları'ydı. Tarihte ilk kez, Olimpiyat müsabakaları farklı Alman şehirlerindeki 21 salonda televizyondan yayınlandı. Yayın, stadyumdaki üç kamera tarafından yürütüldü (Pena vd., 2014). Kadın yönetmen Leni Riefenstahl, Olympia adlı iki bölümlük bir belgesel filminde oyunların öne çıkan anları, kadın ve

erkek müsabakalarıyla kalabalığın tepkisi ve Oyunların genel atmosferini yansıtmıştır (Llinés ve Moreno, 1999). Kadınların 1936'dan önce Olimpiyat hareketine dahil edilmesi yönünde sürekli bir ilerleme kaydedilmesine rağmen, Berlin Olimpiyat Oyunları bir gerileme gösteren ve kadınların dışlanmasını daha da ileri götüren bir etkinlik olarak öne çıkıyor. İronik bir şekilde, medya prodüksiyon alanındaki teknolojik gelişmeler, Nazi rejimi tarafından ırkçı teorilerini meşrulaştırmak ve II. Dünya Savaşı öncesinde militarize olmuş Almanya'nın gücünü sergilemek için kullanıldı. Ünlü yazar George Orwell'in "Spor Ruhu" (1945) adlı denemesinde belirttiği gibi, "Somut örneklerden (örneğin 1936 Olimpiyat Oyunları) uluslararası spor müsabakalarının nefret çılgınlıklarına yol açtığı bilinmese bile, genel ilkelerden bunu çıkarmak mümkündü." 1936 Berlin Olimpiyatları, hem kadınların yetersiz temsilinin hem de renkli kadın sporcuların medyada eşitsiz bir şekilde yer almasının canlı bir örneğiydi. Örneğin, Olympia filmi kadın yarışmalarını gösterse de Alman Aryan güzelliğini ve gücünü diğer sporcuların geri kalanına kıyasla yüceltti. 1936 Olimpiyatları'nın hem güncel medya kapsamı hem de tarihsel açıdan en önemli hikâyesi, Jesse Owens'ın uzun atlama, 100 ve 200 metre ile bayrak yarışlarındaki beş altın madalyasıydı. Owens'ın Berlin'deki başarıları, Nazilerin Aryan ırkının üstünlüğüne dair söylemini yerle bir etti. Normalde kazananın elini sıkıyan Hitler, ten renginden dolayı Owens ile tokalaşmayı reddetti. Ancak Owens, Berlin'de ayrımcılığa uğrayan tek sporcu değildi (Robshaw, 2021).

Hitler'in Olimpiyatları: 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları adlı kitabında Hilton (2011: 172), Amerikan Atletizm Birliği'nin 1935 tarihli bir kararından alıntı yaparak, ev sahibi ülkenin seçimi öncesinde ayrımcı uygulamalar yaptığını söylemiştir. Alman spor yetk ilileri, Alman Olimpiyat takımının seçiminde Alman Hükümeti ve Nazi partisinin ırkçı ve Yahudi karşıtı, pagan ve Hristiyan karşıtı ve diğer siyasi politikalarını destekleme niyetlerini açıkladılar. Bu tür uygulamalara bir örnek, Naziler tarafından 1936 Olimpiyatları'nda yarışması yasaklanan Yahudi yüksek atlamacı Gretel Bergmann'ın inanılmaz hikayesidir ve ancak yıllar sonra anlatılmıştır. İronik bir şekilde, Bergmann'ın katılımına sınır koyan medya haberleriydi. Başlangıçta Alman basını tarafından "sevimli, sarışın Alman kızı" olarak övüldü; ancak Yahudi kökenini ve babasının Yahudi olduğunu vurgulayanlar Yahudi gazeteleriydi (Hilton, 2011: 172). Ülkenin en iyi sporcularından biri olmasına rağmen, Olimpiyatlarda Almanya'yı temsil etmesine izin verilmedi; "yaralandığı ve rekorunun tarih kitaplarından silindiği" bildirildi (URL-4, 2017). Tarihin bu anına dönüp bakan Bergmann, On yıllar sonra bir röportajında hikayesini şöyle anlatmıştı: "Sinemaya gidemiyorsam, neden 100.000 kişinin önünde yarışmama izin veriyorlardı?" Sporcu 1937'de Almanya'dan kaçmayı başardı ve adını Margaret Lambert

olarak değiştirdi (Eros, 2012: 18). Bergmann, Berlin Olimpiyatları'na katılmayan tek kadın değildi. Yarışmaya katılsalar bile, kadınlar kendi ülkelerinde aynı ölçüde kamuoyunun ilgisini çekmiyordu. PSU'da Tarih ve Afrika Amerikan Çalışmaları alanında yardımcı doçent olan Ameria Rose Davis, Waves podcast'inde şunları belirtti: kadınlar hakkında haber yapıyorlardı ama Jessie Owens, NYT'nin manşet haberlerinde ve Betty Robinson, Illinois'deki küçük bir yerel gazetenin D bölümünde yer alıyor. Helen Stephens, gözden kaçırılmayacak kadar büyük bir hikayesi olduğu için ulusal çapta bir ilgi gördü, ancak çoğunlukla bu hikayeler hakkında konuşanlar daha küçük çaplılardı (Davies, 2022).

Dışlanma ve medyada yer almamanın yanı sıra, 1936 Berlin Olimpiyatları, Olimpiyat hareketinde cinsiyetle ilgili yeni bir dizi sorun ortaya çıkardı. Alman atlet Heinrich Ratjent, kadınlar kategorisinde yüksek atlama yarışmasına seçildi ancak dördüncü oldu (Eros, 2012). Cinsiyetinin ortaya çıkması üzerine diskalifiye edildi ve bu durum, "bir polis memurunun onu trende kadın kıyafeti giymiş bir erkek gibi görüldüğü için durdurması ve Ratjen'in cinsiyet kimliğiyle yüzleşmek zorunda kalması" nedeniyle 1938'de gerçekleşti (Wei-Haas, 2016). On yıllar sonra, 1957'de Alman atlet Heinrich Ratjent, "Nazi partisinin kendisine bir sporcu olarak yarışmak için cinsiyetini gizlemesi yönünde baskı yaptığını" açıkladı. "1936 Berlin Olimpiyatları'ndaki kadın" (Cahn, 2015: 263).

2.2.8. Soğuk Savaş Paradoksu: İdeolojik Mücadelede Kadın Sporcular

İki Dünya Savaşı arasındaki on yıllar boyunca birçok Olimpiyat etkinliği iptal edildi. İronik bir şekilde, savaş yılları Batı'da fabrikalarda ve geleneksel olarak erkek egemen diğer sahalarda erkeklerin yerini alan kadınlara eşi benzeri görülmemiş fırsatlar sundu (Hargreaves, 2004). Örneklerden biri, ABD'deki All-America Kızlar Beyzbol Ligi'ydi (All-America Girls' Baseball League), bu eğilimin parlak bir örneğiydi. Kadın beyzbolunun ortaya çıkışı Amerikan toplumunda tamamen yeni bir kavramdı, ancak tanıtım kazanmak için kadın sporcuların kısa ve dar etekler giymeleri beklentisi yaygındır. Erkeklerin cepheden dönmesinin ardından lig dağıtılmıştır (Heywood ve Dworkin, 2003). II. Dünya Savaşı'nı izleyen 1948 Londra Olimpiyatlar Oyunları savaş sonrası Olimpiyat hareketinin rehabilitasyonunda önemli bir medya anı olmuştur (Williams vd., 2014: 37). 1950'lerde, yeni atanan IOC Başkanı Avery Brundage, "kadınların yalnızca kendileri için uygun olan sporlara katılmalarına izin verilmesi gerektiğini" söylemiştir (Lee,2018). Resmi IOC toplantı tutanaklarının incelenmesi, Brudage'ın Milli Olimpiyat Komiteleri ve Ulusal Olimpiyat Komiteleriyle yazışmaları ve

basınla yaptığı röportajlar, Brundage'ın Coubertin'in kadınların dışlanması çağrısını yansıtan oldukça şovenist bir yaklaşımını ortaya koymuştur (Schauss ve Wenn, 2007)'ye göre, Sovyet kadınlarının kadınların katılımının yalnızca hanımefendilere özgü sporlarla sınırlandırılması çağrısı şu şekilde yer almıştır:

“Bunlar zaten farklı bir kadın türü. Tuğla taşıyorlar, tarlalarda çalışıyorlar, sokakları temizliyorlar ve günlük hayatlarında ağır işlerde çalışıyorlar... Kadınların atletizm yarışmalarında yarışmalarından bıktım usandım... Çekiciliği neredeyse sıfıra indi. Yüzücü ve dalgıç olarak kızlar güzel ve beceriklidir, ancak pistte etkisiz ve iticidirler (Schauss ve Wenn, 2007).

Soğuk Savaş dönemi ve SSCB'nin 1952'den beri Olimpiyat Oyunları'na katılımı, kadınların Olimpiyatlara katılımı konusunun daha geniş ve uluslararası bir ilgi görmesine yol açtı. Komünist rejimler genellikle Olimpiyat Oyunları'nı kapitalist ülkelerle bir savaş alanı olarak gördüler ve sporu kapitalizmle rekabetlerinde bir propaganda aracı olarak kullanmışlardır. 1952 Olimpiyatları'na katılan SSCB Beden Eğitimi ve Spor Komitesi Başkanı Nikolay Romanov, Helsinki'deki Olimpiyatlara sporcu gönderme şartı olarak Stalin'den özel bir zafer emri almıştı. Anılarında şöyle yazmıştır: "Zaferi garantilemek zorundaydık, aksi takdirde 'özgür' burjuva basını sporcularımızın yanı sıra tüm ulusa da çamur atacaktı" (Wagg ve Andrews, 2007: 145). Nitekim basının mercek altına aldığı kesim Sovyet kadınlıydı. Batı'daki Sovyet kadınlarına dair medya haberleri, Brundage'ın kadınlık anlayışını yansıtıyor ve sıklıkla Batı standartlarına göre kadınsı görünmeyen, özellikle de Doğu Avrupa ülkelerinden gelen kadınları eleştirilmiş ve sorgulanmıştır (Schauss ve Wenn, 2007: 120). Bu olayların ışığında, 1952'den bu yana ve otuz yılı aşkın bir süredir Olimpiyat Oyunları, atletik erkekliğin ve egemenliğin Soğuk Savaş'ta başarının sembolü haline gelmiştir (Kane, 1996: 331). Sosyalist sistemler daha güçlü kadınlar yetiştirdiği için, ABD Olimpiyat yetkilileri genel bir sonuç tablosunda erkek ve kadın puanlarını ayrı tutmaya çalışmıştır (Schaus ve Wenn, 2007: 274).

Kadın müsabakalarındaki Olimpiyatlara katılan kadın sayısındaki artışların arkasındaki temel itici güç, 1952'de Sovyetler Birliği'nin gelişiyle ilan edilen ve otuz yılı aşkın bir süre boyunca en belirgin şekilde Olimpiyat sporları aracılığıyla yaşanan hararetli uluslararası rekabetle daha da şiddetlenen Soğuk Savaş rekabet ortamıdır. 1960'lar ve 70'ler, kadınların katılımında ve medyada yer almasında büyük değişimlerin yaşandığı ikinci dalga feminizm hareketinin spor alanını da etkileyerek geniş çapta yayıldığı dönemlerdi (Kane, 1996). 1960 Roma Olimpiyat Oyunları'na kadar daha fazla kadın, daha geniş bir spor yelpazesinde halk nezdinde giderek daha görünür hale gelmiştir (Williams vd., 2014). Bu değişimler, kadın sporlarına yönelik kültürel algıda bir değişimi

yansıtmıştır. Kadınların Olimpiyatlara katılımının artmasıyla birlikte, "rastlantısal ve yorucu antrenmanların bir kadının vücudunu sertleştirdiği ve doğal zarafetini elinden aldığı" şeklindeki yanlış düşüncenin yanlış olduğu kanıtlanmıştır (Schaus ve Wenn, 2007: 278). Örneğin, 1964 Tokyo Olimpiyatları'nda, sporun kadınların üreme yeteneklerine zarar vermediği gerçeğini ortaya koyan araştırmalar yürütülmüş, Olimpiyatlardan önce doğum yapan ve bu etkinlik için antrenman yapıp yarışan kadınların, çocuk sahibi olduktan sonra daha güçlü, daha dayanıklı ve her açıdan daha dengeli hale geldiklerinin altı çizilmeye başlanmıştır (Zaharieva, 1965: 32). 1970'lere gelindiğinde, Olimpiyat hareketi, jimnastikte kahramanların ve yıldızların yaratılmıştır. 1972 Olimpiyatları'nda SSCB'li Olga Korbut'un kusursuz performansı ve 1976'da Romanyalı Nadia Comaneci'nin "fiziksel güçlendirme ile zorlayıcı bedensel düzenleme arasında bir gerilim" yaratmış ve genç kızları "spor kültüründe kahramanlar" haline getirmiştir (Cahn, 2015: 275). Bu iki kadının performansları, Batı'nın Doğu'daki erkeksi sporu yapan kadınlara dair bakış açısını değiştirmiştir. Spor gazetecileri, kahraman yaratma sürecinin mimarları olarak, "kız sporcuların bu görüntülerini ve performanslarını oturma odalarına, mükemmel "10'lar" gazete manşetlerine, dergi kapaklarına ve Olimpiyat kaidesinin sembolik değerini tümüyle benimsemiş hükümetlere ve ebeveynlere taşımışlardır" (Schaus ve Wenn, 2007: 281).

2.2.9. Kadın sporları tarihi açısından ABD'de IX. Madde Düzenlemesi

Bu arada, ABD, kadın sporlarına, toplumdaki değerine ve ağırlığına dair algıyı kökten değiştiren bir yasa çıkararak küresel spor gelişiminde lider konumuna gelmiştir (Staff, 2013). 1972'de Başkan Nixon, IX. Madde'yi imzalamış, Medeni Haklar Yasası'ndaki değişikliklerle sadece 37 kelimeden oluşan "Amerika Birleşik Devletleri'nde hiç kimse, cinsiyeti nedeniyle, Federal mali yardım alan herhangi bir eğitim programı veya faaliyetine katılmaktan menedilemez, bu programların faydalarından mahrum bırakılamaz veya ayrımcılığa maruz bırakılamaz" maddesiyle, sporlar da dahil olmak üzere tüm okul faaliyetlerinde cinsiyet ayrımcılığını yasaklamıştır (Ignotofotsky, 2021). Yasa kadın sporlarının yalnızca ABD'de değil, aynı zamanda küresel olarak da büyümesine ve yaygınlaşmasına yol açmıştır. Kadın Sporları Vakfı tarafından yapılan bir araştırmaya göre, lise düzeyindeki katılım 1971-72 eğitim öğretim yılında 294.015'ten 2018-19'da 3.4 milyona yükselmiştir. Erkek çocuklarının katılımı 1971-72'de 3.67 milyon, 2018-19'da ise 4.53 milyondur. Üniversite düzeyinde ise, NCAA okullarındaki kadın sporlarına katılım 1971-72'de 29.977 sporcudan 2020-21'de 215.486'ya yükselmiştir. Erkek sporlarında 2020-21 sezonunda 275.769 sporcu yer almıştır

(Staurowsky vd., 2022). Federal fonlu kurumların fon almaya devam edebilmesi için Öğrenci kayıtlarıyla orantılı atletik fırsatlar sağlanması, Az temsil edilen cinsiyet için atletik fırsatlar sürekli olarak genişletilmesi ve az temsil edilen cinsiyetin atletik çıkarları tam olarak karşılanması şartları aranmaktadır (Billings vd., 2018). Kadınların spor yapma fırsatlarının artması ile medya kapsamı ve temsili üzerindeki etkisi arasındaki ilişkiyi incelemek için eşsiz bir fırsat sunmaktadır. Madde IX'ub benimsenmesinin bir sonucu olarak, Tokyo'da Simon Biles ABD'li kadınların kazandığı 23'ü altın olmak üzere eş benzeri görülmemiş 66 madalya rekoru kırmıştır (Velloso, 2022). Jo Kane'in (1988) çalışması Dönemin en büyük spor medya kuruluşu olan Sports Illustrated'ın 1.228 sayısından, IX. Madde'nin kabulünden önce (1964-1971), sırasında (1972-1979) ve sonrasında (1980-1987) ayrımını yapmasına yol açmıştır (Cahn, 2015: 251). 1980'ler resmi Olimpiyat programı çerçevesinde karma etkinlikler formatı ortaya çıkmıştır (Heywood ve Dworkin, 2003).

Cahn (2015: 253)'ün, Madde IX ve spor medyası kapsamı üzerindeki etkisine ilişkin değerlendirmesinde, "feminist spor reformcularının sınırlarının ötesine yayılan ve ana akım spor ve haber medyasının dikkatini çeken devrim niteliğindeki değişim duygusu" kavramını yansıtmaktadır. Sheffer, (2020)'e göre ise, ESPN, CBS Sports, Fox Sports ve NBC Sports'un sosyal medya hesaplarını inceleyen bir araştırmada, kadın sporcuların erkek sporculara göre (%0.9 ve %11) daha sık, daha estetik (%16) veya daha nötr sporlarda (%37) gösterildiğini" ortaya koymuştur. Batı medyasının "kadın yılı" olarak adlandırdığı 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunları'nda büyük bir atılım yaşanmıştır (Staurowsky vd., 2022). Heywood ve Dworkin (2003: 26)'ya göre, Atlanta oyunlarından önceki diğer Olimpiyat Oyunları'ndan farklı olarak, kadın-erkek eşitliği ilkesinin sıkı bir şekilde uygulanması amacıyla, özellikle ulusal ve uluslararası spor organizasyonlarının yürütme organlarında olmak üzere, kadınların sporda her düzeyde ve her yapıda teşvik edilmesini sağlamıştır. IOC protokol yönergelerinde, her ülkenin Açılış Töreni'nde ilgili ülkeleri temsil etmek üzere hem kadın hem de erkek sporcuları aday göstermesine izin veren değişiklik ve her ülkenin en az bir erkek ve bir kadın sporcuyu temsil edilmesini gerektiren yeni bir kural benimsemiştir (Ennis, 2012: 138).

2.2.10. 1900-1972 Dönemi: Katılımın Başlangıcı ve Direniş

Modern Olimpiyatlar tarihinde kadın sporcuların ilk temsilleri 1900 Paris Oyunları'nda görülmektedir. Bu dönemde beş branşta (tenis, yelken, kroket, binicilik, golf) toplam 22 kadın yarışmıştır. Toplam 997 sporcu içinde kadın oranı yalnızca %2.2 seviyesinde kalmıştır (Nunes, 2019: 679-680). Bu katılım, sonraki yıllarda paralel

biçimde artış göstermiş, ancak cinsiyetçi engellerle kesintiye uğramıştır. 1904 St. Louis Olimpiyatları'nda kadın sporcu sayısı yalnızca 6'ya düşmüş ve 648 sporcudan sadece %0.9'u kadın olmuştur (Nunes, 2019: 679-680). 1908 Londra Oyunları'nda kadın oranı %1.8'e (37 kadın), 1912 Stockholm'de %2'ye (48 kadın) ulaşmıştır. 1920 Antwerpen Oyunları'nda ise bu oran %2.5 civarına yükselmiştir (Mitchell, 1977: 223).

1928 Amsterdam Olimpiyatları'nda kadınların atletizme, özellikle 800 metrede katılımı dikkat çekici olsa da, yarış sonrası “fazla yoruldukları” gerekçesiyle bu branş çıkarılmıştır. Bu sansür, cinsiyetçi sağlık söylemleriyle kadın sporcuların yeteneklerini sınırlayan kurumsal tutumu keskin şekilde ortaya koymaktadır (English, 2019: 188-189). Bununla birlikte, kadın katılımı artmaya devam etmiştir, 1932 Los Angeles ve 1936 Berlin Oyunları'nda kadın sporcular toplamın yaklaşık %9-10'unu oluşturmuştur (Loy vd., 2009: 2; Drinkwater, 2000: 13-17). İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde, 1952 Helsinki ve 1964 Tokyo Oyunları'nda kadın oranı sırasıyla %10.5 ve %13.2 seviyesine ulaşmıştır. Bu dönemde atletizm, jimnastik ve yüzme gibi disiplinler kadın katılımının artırıldığı ilk alanlar olurken, kadın voleybolu (1964 Tokyo), judo (1964 Tokyo) ve kadın kayak branşları gibi yeni spor dalları programa dahil edilmiştir (Drinkwater, 2000: 13-17).

Bu dönemde sağlanan artışlar, sadece sayı bakımından değil, içerik açısından da gelişen bir süreci yansıtmaktadır. Örneğin 1968 Meksika Olimpiyatları'nda kadınlar ilk kez atıcılık branşında erkeklerle birlikte yarışmış ve bu durum kadın sporcuların yalnızca sayıca değil, içerik açısından da çeşitlilik kazandığını göstermiştir (URL-3, 2017). Benzer biçimde, 1960 Squaw Valley Kış Oyunları'nda kadın sporculara açık branşların artırılması yönünde adımlar atılmıştır (URL-3, 2024). Kurumsal düzeyde ise IOC, kadın sporcuların varlığını artırmayı politik bir hedef haline getirmiştir. Bu bağlamda 1996 yılında “Women in Sport Working Group” kurulmuş, 2000 yılı itibariyle %20 kadın katılımı hedef olarak ilan edilmiştir (URL-5, 2024). Bu hedef, sayısal eşitliği kurumsal düzeyde ilk kez resmen tanımlayan ve planlayan bir adım niteliği taşımaktadır.

2.2.11. 1972-2000 Dönemi: Kapsayıcılığa Doğru Genişleme

1972-2000 dönemi, Olimpiyat Oyunları'nda kadın sporcuların hem nicelik hem nitelik açısından kapsamlı bir kapsayıcı dönüşüm yaşadığı önemli bir süreçtir. IOC'nin sayısal hedefleri ve branş bazlı genişleme politikaları sonucunda bu gelişmenin somut kanıtları elde edilmiştir. Özellikle Berlin veya Los Angeles Oyunları öncesinde başlayan ivme, 1984 Los Angeles'ta %22.9 seviyesine ulaşarak simgesel bir yükselişe işaret etmiştir. Bunu, 1996 Atlanta'da %34 ve 2000 Sidney'de kadın sporcu oranının 4.069

kadınla toplam 10.647 sporcunun %38.2'sini oluşturmaları izlemiştir (IOC, 2004), bu istatistikler, dönemin niceliksel başarısını açık şekilde ortaya koymaktadır. İçerik açısından genişlemenin diğer boyutu, olimpiik branş çeşitliliğindeki artıştır. IOC tarafından hazırlanan rapora göre, kadın atletizm programı 1972'de 10 disiplinden oluşurken 2000'de bu sayı 22'ye yükselmiştir (URL-6, 2004). Ayrıca, geleneksel kadın branşlar olan yüzme ve jimnastikteki katılım artarken, 1976 Montreal Oyunları'nda kadın basketbolu ve hentbolun, 1988 Seul'de judonun ve 2000 Sydney'de halterin programa dahil edilmesi, kadınlar için yeni rekabet alanları yaratmıştır (Parks Pieper, 2024: 5). Bu branş çeşitliliği, kadın sporcuların yalnızca temsili artış değil, farklı disiplinlerde de rekabet haklarını elde ettiğini göstermektedir.

Bu değişikliklerin temel nedenleri arasında IOC'nin yeni branş eklerken kadın katılımı kriterini zorunlu kılması (URL-1, 2024), World Conferences on Women and Sport gibi kurumsal inisiyatifler ve Loughborough Üniversitesi ile ortak yürütölen “Women, Leadership and the Olympic Movement” gibi akademik çalışmalar yer almaktadır (Parks Pieper, 2024). Bu olgulardan açıkça anlaşılmaktadır ki, söz konusu dönem yalnızca sporcu sayısında bir artış olmadığı gibi içeriksel olarak daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir yaklaşımın da kurumsal olarak benimsendiğı bir döneme işaret etmektedir.

Modern Olimpiyat Oyunları'nda 1972-2000 dönemi, kadın sporcuların sayısal artışı kadar, branş çeşitliliğı, kurumsal temsiliyet ve politika düzeyinde kapsayıcılığın güçlendiğı bir geçiş sürecidir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), 1996'dan itibaren toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirme yönünde stratejik adımlar atmış, 2000 yılına kadar kadın sporcu katılım oranını %20'ye çıkarmayı hedeflemiştir. Bu hedef doğrultusunda geliştirilen politikalarla birlikte, 2005 yılına kadar da kadın yöneticilerin payının en az %20'ye ulaşması amaçlanmıştır (Pfister ve Sisjord, 2013: 49). Aynı zamanda IOC, 2000 yılında “Women and Sport Trophies” adlı ödöl programını başlatarak her kıtadan ve küresel ölçekte kadın ve erkekleri, kadınların spora katılımını destekleyen çalışmaları nedeniyle ödüllendirmeye başlamıştır (Hargreaves, 2004: 83).

Kadın sporcuların yalnızca geleneksel branşlarda değil, aynı zamanda kapsayıcı yeni spor dallarında da temsil edilmeye başlaması, bu sürecin başka bir boyutunu oluşturur. Örneğın, kadınlar ilk kez 1976 Montreal Olimpiyatları'nda atıcılıkta, 1988 Seul'de judoda, 1996 Atlanta'da softbolda ve 2000 Sidney'de halterde yarışmışlardır. Bu durum, olimpiik programın kadınları dışlayan yapısını sistemli şekilde değiştirme iradesinin göstergesidir (Toohey, 2007: 161).

Kadınların genel katılım oranlarındaki artış da dikkat çekicidir. 2000 yılında kadın sporcuların oranı %38.2'ye ulaşarak ilk defa erkek egemenliğini önemli ölçüde

dengelemiştir (Teetzel, 2013: 99-100). Bu gelişme sadece atletik temsiliyette değil, aynı zamanda yönetsel ve kurumsal düzeyde de gözlemlenmiştir. IOC'nin komisyonlarında ve ulusal olimpiyat komitelerinde görev yapan kadın yöneticilerin oranı %10'lardan %20 sınırına ulaşmıştır; bu da örgütsel cinsiyet eşitliği hedeflerinin kâğıt üzerinde kalmadığını göstermektedir (Pfister, 2010: 243).

Bu bütünsel gelişmeler, 1972 ile 2000 yılları arasında olimpiyatlarda kadınların sadece spora katılımıyla sınırlı kalmayan, aynı zamanda karar alma süreçlerine entegre edilen bir dönüşüm yaşadığını ortaya koyar. Bu dönem, kadınların spor yoluyla toplumsal alanda görünürlük kazanması, eşit temsil hakkını elde etmesi ve küresel politikaların bu yönde şekillendirilmesinin örneği olarak değerlendirilebilir (Hargreaves, 2004: 85-86).

2.2.12. 2000-2024 Dönemi: Eşitlik Söylemi ve Niceliksel Artış

2000–2024 döneminde kadın sporcuların modern Olimpiyatlardaki temsili, nicel olarak dikkat çekici bir yükseliş göstermiş ve bu eğilim “eşitlik söylemi” ile akademik çalışmalarda güçlü biçimde vurgulanmıştır. Soldati (2024)'nin doktora çalışmasında Tokyo 2020 ve Beijing 2022 Oyunları bağlamında medyada kadın sporcuların temsili analitik olarak incelenirken, programdaki kadın katılım oranlarının sırasıyla yaklaşık %48 (yaklaşık 5457 kadın sporcu) en yakın “yarı eşitlik” düzeyine işaret ettiği; Paris 2024'te ise IOC politikalarının sonucu olarak tam %50-50 cinsiyet eşitliği sağlandığı belirtilmektedir (Soldati, 2024: 45-47). DeChano-Cook ve Shelley (2024)'e göre, uluslararası spor organizasyonlarında kadın sporcu sayısı açısından kademeli artış açıkça gözlenmiş; Sydney 2000'de %38 seviyelerine ulaşılırken, London 2012'de bu oran %44'e çıkmış ve bu oyunların tüm ülkelerin kadın sporcu gönderdiği ilk olimpiyat olduğu vurgulanmıştır (DeChano-Cook ve Shelley, 2024: 21-23). Abouna vd. (2024: 50-53)'nin makalesi, IOC içindeki politikaların 2000 sonrası dönemde kadınlara ayrılan branş sayısını kademeli olarak artırdığını, özellikle karma (mixed-event) etkinliklerin program genişlemesinde belirleyici olduğunu vurgulamaktadır. Bu akademik çalışmalar, sayısal artışların yanı sıra IOC politikaları ve medya çerçevesinin nasıl eşitlik söylemiyle iç içe olduğunu net biçimde ortaya koymaktadır.

2000–2024 döneminde kadın sporcular yalnızca geleneksel branşlarla sınırlı kalmamış; halter (Sydney 2000), boks (Londra 2012), breaking (Paris 2024), kiteboarding ve extreme kano gibi yeni nesil spor dallarında da yer alarak branş çeşitliliğini genişletmişlerdir (Donnelly, 2022: 102-105). Paris 2024 programında ise IOC kapsamlı eşitlik politikaları doğrultusunda 32 spor branşının 28'inde cinsiyet açısından tam eşit program uygulanmış, 20 karma (mixed-event) yarış etkinliği yer almış ve yalnızca dört

branşıta cinsiyet dengesi dışında düzenlemeler yapılmıştır (Donnelly, 2022: 110-112; Soldati, 2024: 68-70). Bu akademik çalışmalar, hem yeni spor dallarına kadınların katılımını hem de olimpiyat programındaki eşitlik mekanizmalarının nasıl işletildiğini kavramsal olarak titizlikle ortaya koymaktadır.

2000–2024 döneminde IOC, programmatic eşitlik ilkesiyle Paris 2024 için sporcu kontenjanlarının %50’sini kadınlara ayırmış ve melez yarış etkinliklerini sistemli biçimde artırmıştır (Parks Pieper, 2024: 5-7). Kurumsal düzeyde, IOC  yeliklerinde kadınların oranı 2022 itibarıyla %43’e, üst düzey komisyonlarda kadın temsil oranı %50’ye çıkmış; yönetim kurulunda ise %47 kadın oranı yakalanmıştır (Parks Pieper, 2024: 6-8). Ayrıca, “sözde eşitlik” yerine “gerçek eşitliğe geçiş” kapsamında bayrak taşıyıcı uygulamasında %96 oranında kadın-erkek ikilisi seçilmiş ve IOC’nin medya kılavuzları eşit temsil çerçevesinde revize edilmiştir (Parks Pieper, 2024: 10-12). Bu akademik çalışma hem sporcu dengesine hem de kurumsal yapıda cinsiyet eşitliği politikalarının ivme kazanmasını titizlikle belgeliyor.

2000–2024 dönemine dair eleştirel literatür, olimpiyatlarda cinsiyete dayalı kategorileştirmenin hâlâ norm olarak devam ettiğini; kadın ve erkek sporcuların ayrı müsabakalarda yarıştığını göstermektedir (Choi vd., 2020: 21-22). Sponsorluk, medya g r n rl ğu,  d l ve kurumsal destek alanlarında kadın sporcuların erkeklere kıyasla sistematik eşitsizliklerle karşılaşmaya devam ettiği anlaşılmaktadır -örneğin kadın sporcular yalnızca %2-4 oranında medya kapsamı ve sponsorluk almaktadır (Musto vd., 2017: 578-580). Ayrıca netball gibi özellikle kadın egemen sporların hâlâ olimpik programa dahil edilmemesi yapılandırılmış erişim engellerine işaret etmektedir (URL-7, 2024). Bu  alışmalar, olimpik eşitlik taahhütlerine rağmen yapısal sorunların bugüne dek sürdürülmekte olduğunu akademik düzeyde somut biçimde ortaya koymaktadır.

Tablo 1. 1896’dan 2024’e kadar Yaz Olimpiyatlarına katılan erkek ve kadın sporcuların dağılımı (URL-8, 2025).

şehir	Yıl	Erkek	Kadın
PARİS	2024	50.00	50.00
TOKYO	2020	52.20	48.80
RİO	2016	55.00	45.00
LONDRA	2012	55.80	44.20
PEKİN	2008	57.60	42.20
ATİNA	2004	59.30	40.70
SİDNEY	2000	61.80	38.20
ATLANTA	1996	66.00	34.00
BARCELONA	1992	71.20	28.80
SEUL	1988	73.90	26.10

Tablo 1. (Devamı).

Şehir	Yıl	Erkek	Kadın
LOS ANGELES	1984	77.00	23.00
MOSKOVA	1980	78.50	21.50
MONTREAL	1976	79.30	20.70
MÜNİH	1972	85.40	14.60
MESKİKO CİTY	1958	85.80	14.20
TOKYO	1964	86.80	13.20
ROMA	1960	88.60	11.40
MELBOURNE	1956	86.70	13.30
HELSİNKİ	1952	89.50	10.50
LONDRA	1948	90.50	9.50
BERLİN	1936	91.70	8.30
LOS ANGELES	1932	91.00	9.00
AMSTERDAM	1928	90.40	9.60
PARİS	1924	95.60	4.40
ANTWERP	1920	97.60	2.41
STOKHOLM	1912	98.00	2.00
LONDRA	1908	98.20	1.80
ST. LOUIS	1904	99.10	0.90
PARİS	1900	97.80	2.20
ATİNA	1896	100,00	0.00

2.3. Olimpiyatlarda Kadın Sporcuların Temsili

2.3.1. Sayısal Temsiliyetin Evrimi

Modern Olimpiyat Oyunları'nda kadın sporcuların temsiliyeti, 1896 Atina Oyunları'nda hiç yer almamalarıyla başlayan ve 2024 Paris Oyunları'nda sayısal eşitliğe ulaşılmasıyla sonuçlanan uzun soluklu bir dönüşüm sürecine işaret etmektedir. 1900 Paris Olimpiyatları'nda 997 sporcudan yalnızca 22'si kadındı ve kadınların toplam içindeki oranı %2.2'ydi. Bu oran, 1904 Saint Louis'te 651 sporcudan 6'sının kadın olmasıyla %0.9'a gerilerken, 1908 Londra'da 1.971 erkek ve 37 kadınla %1.8; 1912 Stockholm'de 2.408 sporcudan 48'i kadın olmak üzere %2 düzeyinde gerçekleşmiştir. I. Dünya Savaşı sonrası 1920 Anvers'te 2.626 sporcudan 65'i (%2.4), 1924 Paris'te 3.092 sporcudan 136'sı (%4), 1928 Amsterdam'da yaklaşık 3.000 sporcudan 300'ü kadın (%9.6) olarak yer almıştır. Bu oran 1932 Los Angeles'ta 126 kadınla %9, 1936 Berlin'de 331 kadınla %8.3 olmuştur. II. Dünya Savaşı sonrası dönemde temsiliyet artışı hızlanmış; 1948 Londra'da 385 kadınla %9.5, 1952 Helsinki'de 518 kadınla %10.5, 1956 Melbourne'de 371 kadınla %11.4, 1960 Roma'da 610 kadınla %11.4, 1964 Tokyo'da 683 kadınla %13.2 ve 1968 Meksika'da 780 kadınla %14.2 seviyesine ulaşılmıştır. 1972 Münih'te 1.059 kadınla %14.6, 1976 Montreal'de 1.247 kadınla %20.7, 1980 Moskova'da 1.124 kadınla

%21.5, 1984 Los Angeles'ta 1.567 kadınla %23, 1988 Seul'de 2.203 kadınla %26.1 ve 1992 Barselona'da 2.851 kadınla %28.8 oranlarına ulaşılmıştır. 1996 Atlanta Oyunları'nda kadın sporcu oranı %34 (3.523 kadın), 2000 Sidney'de %38.2 (4.069 kadın), 2004 Atina'da %40.7 (4.329 kadın), 2008 Pekin'de %42.4 (4.637 kadın), 2012 Londra'da %44 (4.655 kadın), 2016 Rio'da %45 (5.034 kadın), 2020 Tokyo'da %48.8 (5.406 kadın) ve nihayet 2024 Paris'te %50 (5.250 kadın) ile mutlak sayısal eşitlik sağlanmıştır. Bu veriler, yalnızca kadın sporcuların niceliksel artışını değil, aynı zamanda Olimpiyatların yapısal dönüşümünü ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının istatistiksel yansımalarını da ortaya koymaktadır. Sayısal eşitliğe ulaşılan dek geçen bu süreçte, kadın sporcular başlangıçta sembolik düzeyde temsiliyete sahipken, zamanla hem sayı hem de branş çeşitliliği açısından olimpiik yapının asli unsurları hâline gelmişlerdir.

Olimpiyatlarda Kadın Sporcuların Temsili evrimi bağlamında sayısal eşitlik önemli bir gelişme olsa da bu verilerin eleştirel değerlendirilmesi de zorunludur. Sayısal eşitlik, niteliksel eşitlik anlamına gelmemektedir. Birçok branşta kadınlar hâlâ daha az müsabaka şansına sahip olmakta; bazı sporlarda erkeklere göre daha kısa süreli ya da daha az önemli saat dilimlerinde yarışmaktadırlar. Ayrıca sponsorluk ve medya görünürlüğü gibi destekleyici alanlarda kadınların temsiliyeti bu sayıların çok gerisindedir (Salido-Fernández ve Muñoz-Muñoz, 2021: 35-36).

Dolayısıyla sayısal veriler dikkat çekici bir gelişmeyi gösterse de yapısal eşitliğin yalnızca yüzeyde kaldığı durumlar hâlâ yaygındır. Buna karşılık, istatistiksel veriler farkındalık oluşturmak ve kurumsal stratejileri yönlendirmek açısından işlevseldir. IOC gibi yapılar, bu tür verileri performans göstergesi olarak kullanmakta; ulusal olimpiyat komiteleri de cinsiyet temsiliyetine dair bu verilerle değerlendirilmektedir. Paris 2024'te uygulanan "Gender Equality Dashboard", bu verilerin hem şeffaflık hem de hesap verebilirlik açısından kullanılmasını sağlamıştır (Frabotta ve Fernández-Cruz, 2025: 20-21).

2.3.2. Branşlara Göre Katılım Farklılıkları

Olimpiyatlarda kadın sporcuların katılımı sayısal olarak artmış olsa da, bu artış tüm branşlara eşit düzeyde yansımamıştır. Kadınların katıldığı branşların hem sayıca hem de yapısal açıdan erkek sporculara kıyasla sınırlı olması, toplumsal cinsiyet normlarının spor organizasyonları üzerindeki belirleyici etkisini göstermektedir. Branşlara göre katılım farklılıkları, olimpiyat programlarının cinsiyet temelli ayrımcılığını ve buna karşı yürütülen politik mücadelelerin seyrini anlamak açısından büyük önem taşımaktadır.

Olimpiyat tarihine bakıldığında, kadınlar uzun süre yalnızca “feminen” kabul edilen spor dallarında yer alabilmiş; jimnastik (1928), yüzme (1912), buz pateni (1908) gibi estetik odaklı ve bedensel zarafeti ön plana çıkaran sporlar kadınlara açık hale getirilmiş, halter, güreş, boks gibi “erkeksi” olarak kodlanan dallar kadınlara uzun süre kapalı kalmıştır (Parks Pieper, 2024: 14-15; Tjønnndal, 2019: 133). Kadın sporcuların bu ayrımın dışına çıkmaları 1980’lerin sonu ve 1990’lı yıllarda mümkün olmuştur: kadın judosu 1992 Barselona’da, halter 2000 Sidney’de, boks ise 2012 Londra’da olimpik programa dahil edilmiştir (Tjønnndal, 2019: 133-134).

Buna karşın bazı branşlarda kadınların temsili hâlâ sınırlıdır; özellikle güreşin Grekoromen dalı kadınlara kapalı kalmaya devam etmiş, bisikletin pist disiplini, pentatlon ve kayakla atlama gibi branşlar kadın sporcular için daha geç erişime açılmış ya da hâlen katılım oranları düşüktür (Parks Pieper, 2024: 15). Paris 2024, olimpiyat tarihinde uzun süredir arzulanmış bir eşitlik hedefi olan tam cinsiyet eşitliğini sağlamış; 32 spordan 28’inde kadın ve erkek yarışmalarının eşit sayıda düzenlendiği bir program sunmuştur (Parks Pieper, 2024: 16). Ancak Grekoromen güreş hâlâ sadece erkeklere açık kalmış, kadınlar sadece serbest stil güreş branşında yer alabilmektedir (Parks Pieper, 2024: 16-17).

Branşlara göre katılım farklılıkları sadece programa erişimle sınırlı olmayıp yarış sayısı, müsabaka formatı ve medyada görünürlük açısından da ciddi eşitsizlikler içermektedir. Örneğin atletizmde, kadınlar Tokyo 2020’ye kadar 50 km yürüyüşe katılamamış, bazı mesafe ve yarış zamanlamalarında hâlâ erkeklerle kadınlar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Ayrıca bazı karma (mixed-gender) yarışmalarda kadınlar ancak estetik veya tamamlayıcı pozisyonlarda yer almakta, erkekler hâlâ baskın roller üstlenmektedir (Jennings ve Velázquez, 2015: 91-92).

Ülkeler arasında da branşlara göre kadın katılımında ciddi eşitsizlikler mevcuttur; gelişmiş ülkelere gelen kadın sporcular daha fazla branşa katılma ve uzmanlaşma imkanı bulurken, gelişmekte olan ülkelerdeki kadınlar sınırlı destek, kültürel normlar ve federasyon politikaları nedeniyle dezavantajlı konumdadır (Koca ve Bulgu, 2005: 9-10).

2.3.3. Yönetim, Antrenörlük ve Karar Alma Süreçlerinde Kadınlar

Kadınların olimpiyat oyunlarına yalnızca sporcu olarak katılımları değil, aynı zamanda bu yapının karar alıcı ve yönetsel mekanizmalarında ne ölçüde yer aldıkları da toplumsal cinsiyet eşitliği açısından kritik önemdedir. Sporun yalnızca fiziksel performansa dayalı bir etkinlik değil, aynı zamanda ideolojik ve kurumsal bir yapı olduğu dikkate alındığında, kadınların bu alanlarda temsiliyeti; cinsiyet eşitsizliğinin yalnızca

fiziksel değil, yapısal bir sorun olduğunu da ortaya koyar (Abouna vd., 2024: 47; Hovden, 2012: 290-291).

Olimpik yönetsel yapılarda kadın temsiliyeti, sporun yalnızca fiziksel etkinlik olmanın ötesinde ideolojik ve kurumsal bir yapı olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir. IOC düzeyinde bu temsiliyet, 1981’de ilk kadın üyenin seçilmesiyle başlamış; 2000’li yıllarda artış yaşansa da yönetim kurullarında uzun süre erkek egemenliği sürmüştür. Ancak 2023 itibarıyla IOC komisyonlarında kadın oranı %50 düzeyine ulaşmış ve IOC üyeliğinde kadın oranı %41.1’e yükselmiştir (URL-9, 2023; URL-10, 2024). Bu bağlamda IOC, 2020 yılına kadar %30, 2024 itibarıyla %50 kadın temsili hedefi belirlemiş ve büyük ölçüde bu hedeflere ulaşmıştır (URL-10, 2023). Ulusal düzeyde ise tablo oldukça farklıdır. 2020 Tokyo Olimpiyatları çerçevesinde yapılan bir analizde, 206 ülke delegasyonunun yalnızca %13’ünde kadın liderlerin yer aldığı ve bu liderlerin daha çok lojistik veya halkla ilişkiler gibi destekleyici rollerde bulunduğu görülmüştür (Isabela ve Pereira, 2023: 92-93). Kadınların teknik direktör, federasyon başkanı veya delegasyon başkanı gibi stratejik rollerde yer alma oranı hâlâ oldukça düşüktür.

Olimpik oyunlarda kadın antrenörlerin oranı, sporcu temsiliyetiyle karşılaştırıldığında çarpıcı bir şekilde düşüktür. Rio 2016’da kadın antrenör oranı yalnızca %11 iken; Tokyo 2020’de bu oran %13’e yükselmiştir (URL-11, 2021). Ancak bu artış son derece sınırlı olup branşlara göre ciddi farklılıklar göstermektedir. Estetik sporlar (artistik patinaj, senkronize yüzme, ritmik jimnastik gibi) kadın antrenörler için daha yaygın olsa da; güreş, halter ve takım sporlarında erkek antrenörlerin yüksek baskınlığı sürmektedir (Abouna vd., 2024: 51-52). Kadın antrenörlerin sayısal olarak az olmasının nedenleri yapısalıdır. Spor kurumları genellikle erkeklerin yönettiği ve erkek referans ağlarının geçerli olduğu yapılardan ibaret olup, kadınların bu yapılara dahil edilmesi büyük ölçüde cinsiyetçi önyargılar nedeniyle engellenmektedir. Ayrıca birçok kadın antrenör doğrudan ayrımcılığa maruz kalmakta, erkek meslektaşlarına kıyasla daha düşük ücret almakta, daha düşük prestijli pozisyonlara yönlendirilmekte ve yönetim kademelerine yükselmekte zorluk yaşamaktadır (LaVoi ve Dutove, 2012: 18-19). LaVoi ve Dutove (2012) tarafından geliştirilen Ekolojik–Kesitsel Model, bireysel, kişilerarası, kurumsal ve toplumsal düzeyde işleyen engelleri ortaya koymakta; bu sistematik model kadın antrenörlerin mesleki gelişimini zorlaştıran birçok yapısal faktörü tanımlamaktadır (LaVoi ve Dutove, 2012: 19; LaVoi ve Calhoun, 2016: 165).

Kadınların yalnızca karar alma mekanizmalarında değil, bu kararların içeriğini belirleme sürecinde de yer alması, spor politikalarının cinsiyet eşitliği odaklı olup

olmadığını belirlemede önemlidir. IOC tarafından 2018 yılında yayımlanan Gender Equality Review Project raporu, politika üretiminde kadın bakış açısının sistematik şekilde dışlandığını; eşitlik politikalarının çoğunlukla erkek yöneticiler tarafından şekillendirildiğini belirtmektedir (URL-12, 2018: 22-23). Bu durum, karar alma süreçlerinin sadece sayısal katılım değil, aynı zamanda niteliksel temsiliyeti de içermesi gerektiğini göstermektedir. Kadınların karar mekanizmalarındaki etkisizliği, sporcuların hakları, tesis imkanları, sponsorluk ve medya temsili gibi alanlarda dolaylı etkiler yaratmaktadır. Örneğin IOC'nin bayrak taşıyıcılığına kadın-erkek ikilisi getirilmesi uygulaması, ancak kadın liderlerin bu öneriyi ısrarla savunması sonucu kabul edilmiştir; bu da kadınların yalnızca temsili değil, dönüşüm yaratıcı etkilerinin de önemini açıkça göstermektedir (URL-12, 2018: 7-25).

2.4. Olimpiyat Oyunlarının Medyada Yer Alması: Temsil ve Öz-Temsilin Önemi

Olimpiyat Oyunlarında kadın sporcuların toplumsal cinsiyet açısından nasıl sunulduğuna ilişkin karmaşıklığı anlayabilmek için, önce sporun medyada genel olarak nasıl ele alındığını, temsil kavramının ne anlama geldiğini ve medyanın toplumsal cinsiyetin kamuoyunda algılanma biçimini nasıl etkilediğini kavramak gerekir. Temsil, yalnızca Olimpiyatları izleyen kitleler için değil, aynı zamanda temsil edilen öznenin kendisi olan sporcular için de büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla görüntü, imaj ve sunum biçimi hem izleyiciler hem de sporcular açısından önemli bir etkiye sahiptir. Temsil kavramı Olimpiyatların bütün yapısının merkezinde yer almaktadır; hatta bu etkinliğin temsil fikri üzerine kurulduğu ileri sürülebilir. Bu bölüm, temsil kavramını açıklamakta ve Olimpiyatlardaki temsil karmaşıklığının birkaç boyutunu ele almaktadır. Bu yaklaşım, dev bir spor organizasyonu olan Olimpiyatların hikâyesinin kamuoyuna nasıl bir temsil dizisi üzerinden aktarıldığını göstermektedir. Bu kapsamda bölüm öncelikle temsilin tanımına odaklanmakta ve bu kavramın önemini 2023 FIFA Kadınlar Dünya Kupasının en büyük kadın spor etkinliği olarak ele alınması üzerinden örneklendirmekte, buradan Kış Olimpiyatlarına bağ kurmaktadır. Ardından temsilin ulusalcılık ve küreselleşme arasındaki gerilim bağlamında nasıl şekillendiği açıklanmakta ve Olimpiyatların aynı anda hem en küresel hem de en milliyetçi etkinlik olmasının yarattığı paradoks ile medyanın bu süreçteki rolü değerlendirilmektedir. Olimpiyatlarda toplumsal cinsiyet temsilleri ile dijital ortamın yarattığı öz-temsil imkânları tartışılmakta ve bölüm, yeni medyanın temsil ve sunum kavramlarını öz-temsil ile değiştirip değiştirmediğini ele alan bir değerlendirmeye sona ermektedir. Temmuz 2023'te

düzenlenen FIFA Kadınlar Dünya Kupası, otuz iki ülkenin katılımı ve bir milyondan fazla bilet satışıyla tarihin en büyük kadın spor etkinliği olarak tanımlanmıştır (Thomas, 2024). Turnuvanın başlamasından bir hafta önce, Fransız telekomünikasyon şirketi Orange tarafından yayımlanan bir reklam kısa sürede viral olmuş ve dünya çapında ilgi görmüştür. İki dakikalık videoda izleyiciler, kendilerine Fransız erkek milli takımına ait olduğu izlenimi verilen etkileyici görüntüleri izlemekte ve güçlü bir anlatımı duymaktadır. Videonun sonunda görüntülerin aslında erkek sporculardan alınmadığı kadın oyuncuların görüntülerinin erkek oyuncuların üzerine montajlandığı ortaya çıkmış, reklamın sonunda yer alan slogan, cinsiyet fark etmeksizin bütün sporcuların desteklendiği mesajını vermektedir (URL-13, 2023). Bu reklamın uluslararası medyada geniş yankı bulması, kadın futboluna yönelik yaygın önyargıları sorgulatmış ve kadın futbolunun heyecan verici olmadığına yönelik kalıp yargıları kırmıştır. Culvin ve Bowes'in (2023: 2-3) belirttiği üzere, kadın futbolunun erkek futbolu kadar popüler olamayacağı veya kadınların fiziksel sınırlılıklarının oyunu daha az rekabetçi kıldığına dair inançlar medya aracılığıyla yeniden üretilmiştir. Bu reklam, kadın futbolundaki büyük ilerlemenin bir devamı niteliğindedir. 2019 Dünya Kupası 1,12 milyar izleyici ile rekor kırmış ve FIFA yöneticileri kadın futbolunun yayın hakları açısından sağlayabileceği büyük ekonomik değeri fark etmiştir (Zabaloy, 2025). Olimpiyatlar da benzer şekilde temsiliyetin merkezi olduğu küresel bir etkinliktir. Katılımcı sayısı FIFA Dünya Kupasının çok üzerindedir ve dünyanın dört bir yanından sporcular, antrenörler ve ekip üyeleri iki hafta boyunca aynı mekânda bir araya gelmektedir. Dolayısıyla Olimpiyatlar süresince üretilen yüz binlerce haber, temsiliyetin nasıl şekillendiği konusunda kritik bir veri kaynağıdır. Medya, kültürel çalışmalar, sosyoloji, siyaset bilimi gibi akademik alanların Olimpiyatları bir mega-etkinlik ve bir medya olgusu olarak incelemesi bu nedenle şaşırtıcı görülmemektedir (Latham, 2015: 2313). Olimpiyatlarda hemen her konu haber değeri taşımaktadır: aşırı hava koşulları (Reuter vd., 2004), COVID-19 vaka sayıları, kafeterya düzenlemeleri (Kew vd., 2025), artistik patinaj kıyafetleri (Dmukhovskaya, 2025), hızlı trenler (Ganong vd., 2022) ve hatta Olimpiyat köyündeki prezervatif dağıtımı (Conde vd., 2021) gibi ayrıntılar dahi medya gündemine girmektedir.

COVID pandemisi nedeniyle seyircilerin tribünlerde bulunamadığı Tokyo 2020 ve Beijing 2022 döneminde Olimpiyatları deneyimlemenin tek yolu medya hâline gelmiştir. Böylece bir hikâyenin neye dönüştüğü, kimi merkeze aldığı ve nasıl sunulduğu tamamen medya kuruluşlarının editoryal tercihleri tarafından belirlenmiştir. Dayan ve Katz (1992:

8)'ın ifadesiyle medya hem olayı yorumlayan hem de izleyicinin nasıl anlamlandıracağını yönlendiren bir çerçeve kurmaktadır.

Creedon (1994) bunun modern toplumda gerçekliği deneyimleme biçimimizi belirlediğini söyleyerek medyanın kültürel anlam üretme gücünü vurgulamaktadır. Dayan ve Katz (1992) Olimpiyat yayıncılığının tarihin yeniden anlatımıyla iç içe geçtiğini belirtmektedir. Scott, Li ve Mighton (2022: 67) tarafından PyeongChang 2018 üzerine yapılan içerik analizinde de olimpiik yayınların üretim sürecinin tamamen editoryal tercihlerle şekillendiği gösterilmiştir. Stuart Hall'un temsil teorisi bu durumu açıklamada önemli bir yere sahiptir. Hall, bir olayın medyada yer almadan önce anlam taşımadığını ve temsilin hem betimleme hem de başkası adına konuşma işlevi taşıdığını ifade etmektedir. Hall'un Linford Christie örneği, beklenmeyen bir imgenin medyanın ona yüklediği anlam aracılığıyla yeni bir temsil oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda FIFA Kadınlar Dünya Kupasındaki olumlu temsil örnekleri ile Hall'un görünürlük üzerinden anlam üretme yaklaşımı arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Marta'nın sözleri, medyanın kadın sporculara görünürlük kazandırdığı ölçüde toplumsal algıyı dönüştürebildiğini göstermektedir.

2.4.1. Olimpiik Temsil: Küreselleşmiş Bir Perspektifte Milliyetçilik

Bir sporcunun Olimpiyatlarda yarışması, öncelikle kendi ulusunu temsil etmesi temeline dayanmaktadır. Sporcuların yarışmaya katılabilmesi için ülkelerinde zorlu bir eleme sürecinden geçmeleri gerekmektedir (URL-14, 2023). Çoğu sporcu milli takımla birlikte antrenman yapmakta ve ulusal şampiyonalarda başarı elde etmek zorundadır. Kota sınırlamaları ve rekabetin yüksekliği nedeniyle bir ülkeyi temsil etmek zaten başlı başına büyük bir başarı, saygınlık ve prestij anlamına gelmektedir. Bu nedenle bir sporcu yalnızca kendisini değil, tüm ülkesini temsil eden seçilmiş kişi konumundadır. Olimpiyatlarda temsiliyet çok katmanlıdır; açılış ve kapanış törenlerinde bayrak taşıma, yarışma boyunca ülke formasını giyme, medyaya yapılan açıklamalarda ana dili kullanma ve madalya seremonisinde ulusal marşı dinleme gibi sembolik unsurlar, ulusal temsili oluşturan önemli göstergelerdir. Rider ve Llewelyn (2015: 26)'e göre açılış törenindeki ulusal geçit, ülkelerin dünya sahnesinde görünürlük kazanmasının en etkili anlarından biridir. Açılış töreninde ülkelerin ulusal renkleriyle stadyuma girişini izleyen seyirciler, bazen daha önce hiç duymadıkları ülkelerin bayraklarıyla karşılaşarak ulusal temsil kavramını küresel hayal dünyasında yeniden kurmaktadır. Bu nedenle Olimpiyatlar, ulusların küresel ölçekte tanınmasına katkı sağlayan en güçlü sembolik platformlardan biri hâline gelmektedir. Olimpiyat yarışlarını izleyen seyirciler için de ulusal temsil

karmaşık fakat güçlü bir duygusal bağ yaratmaktadır. Evinde ekran başında oturan biri, hiç tanımadığı bir sporcuyla yalnızca aynı ülkeyi temsil ettiği için destekleyebilmekte ve başarısına ortak olabilmektedir. Canlı yayınlardaki küçük bir bayrak işareti izleyici için sahayı hemen biz ve onlar olarak ayırmakta ve milliyetçi temsil duygusunu pekiştirmektedir. Olimpiyatlar, milliyetçi temsilin yeniden üretildiği en güçlü alanlardan biridir. Etkinlik küresel bir buluşma olmasına rağmen her ülke kendi izleyicisi için yayın yapar ve hikâyeyi ulusal bir çerçeveden sunar. Ulusal medyanın hangi sporcuları ön plana çıkardığı, hangi hikâyeleri görünür kıldığı tamamen ulusal izleyici kitlesinin beklentileriyle şekillenmektedir. Olimpiyatlar bir yarışma kategorisinde değerlendirilmekte ve kahramanın zorlu yolculuğuna dayanan dramatik yapı izleyiciyi ekrana bağlayan temel unsur olarak gösterilmektedir (Dayan ve Katz, 1992: 48). Sporcu bu dramatik yapının kahramanıdır. İzleyici ise onun başarı ve başarısızlıklarını rasyonel veya duygusal kriterlerle değerlendiren bir konumdadır. Olimpiyatlar, bireysel sporcuların yanı sıra takım yarışmalarıyla da ulusal kahramanlık duygusunu güçlendiren bir yapı sunmaktadır. Bu bağlamda Olimpiyatlar ulusal anlatının yeniden üretildiği ideal ortam hâline gelmiştir. Başarılar ulusal gücün ve canlılığın kanıtı olarak yorumlanmakta, başarısızlıklar ise ulusal çöküş ve zayıflık göstergesi olarak ele alınmıştır (Rider ve Llewellyn, 2015). Hükümetler Olimpiyat başarılarını siyasal meşruiyet aracı olarak kullanmakta, ev sahipliği için verilen mücadele de ulusal prestijle ilişkilendirilmektedir. Rider ve Llewellyn (2015: 29)'e göre, Olimpiyatların modern dönemde ulusal kimliğin en görünür ifadesi hâline gelmiş, devletlerin başarıları ulusal güç kanıtı olarak görmeye devam etmiştir. Ulusal kimlik, küreselleşmiş dünyada medya temsilleri aracılığıyla sürekli yeniden üretilen merkezi bir yapıdır. Ulusal medya kuruluşları yayınlarını ulusal izleyiciye göre şekillendirdiğinden, Olimpiyat temsilleri kaçınılmaz olarak milliyetçi çerçeveler içinde varlık göstermektedir.

2.4.2. Temsil, Toplumsal Cinsiyet ve Öz-Temsile Yönelim

Ekonomist Katrin Marçal, *Who Cooked Adam Smith's Dinner?* adlı çalışmasında, kadınların patriyarkal ve eşitsiz bir dünya düzeni içinde ekonomik görünmezliğe nasıl itildiğini tartışmakta ve medyanın kadın imajını toplumsal gerçeklik içinde nasıl yeniden ürettiğini açıklamaktadır (Marçal, 2016: 5). Marçal (2016)'a göre medya, kadınları genellikle abartılı ve indirgenmiş imgelerle sunmakta; kariyer sahibi kadın figürü ve genç yoksul anne figürü gibi toplumsal stereotipleri sürekli yeniden üretmektedir. Bu bağlamda temsil, yalnızca bir görüntü oluşturma süreci değil, aynı zamanda iktidar ilişkilerinin kadınlar üzerinde nasıl işlediğini gösteren yapısal bir mekanizmadır.

Akademik literatürde medya temsili üzerine yapılan araştırmalar, güç ilişkilerinin olayları nasıl çerçevelediğini ve özellikle toplumsal cinsiyet ideolojilerinin medya aracılığıyla nasıl yayıldığını ortaya koymaktadır. Brooks ve Hebert'e göre medya, toplumsal cinsiyet ideolojilerinin kurulması ve aktarılmasında merkezi bir araç olup, Olimpik programda kadınların varlığı tarihsel olarak erkek egemen yapıya karşı verilen uzun mücadele sonucu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle eşitsiz temsiller, yüzeyde bir tesadüf gibi görünse de erkek merkezli tarihsel yapılanmanın bir uzantısı olarak değerlendirilmelidir (Brooks ve Hebert, 2006).

Kadın sporcuların daha az görünür olması tarihsel bağlamı açıklasa da bu durumun normalleştirilmesi kabul edilemez. Bir yandan onları marjinalleştirme, önemsizleştirme ve cinselleştirme yönünde bir işlev görebilirken, diğer yandan stereotipleri kırma, kadın sporcuları güçlendirme ve toplumsal algıyı dönüştürme potansiyeli taşımaktadır. Hollebeak (2015: 17-18)'e göre, görünüşe yönelik yorumların kadınlar üzerinde kurduğu sembolik iktidar, kadınların perspektiflerinin küçümsenmesi ve spor alanında konumlarının zayıflatılmasıyla sonuçlanmaktadır. Bu nedenle temsilin nasıl kurulduğu, hangi ifadelerin ön plana çıkarıldığı ve hangi imgelerin dolaşıma sokulduğu kritik bir toplumsal önem taşımaktadır. Bu çerçevede medya, izleyici ile olay arasında bir aracı konumundadır. Medyanın aracılık konumu, gazetecilerin olayı çerçeveleme, seçme, süzme ve yorumlama gücünü ellerinde bulundurmaları nedeniyle son derece etkili bir güç ilişkisi yaratmaktadır. Medyanın hangi sporcuları öne çıkardığı, hangi hikâyeleri haberleştirdiği, hangi olayları gündemin merkezine koyduğu, spor alanında toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliklerin yeniden üretilmesinde belirleyici olmaktadır.

Gebel vd. (2022: 1), Olimpiyatlarda program akışının bile yapısal cinsiyetçiliğin bir aracı hâline gelebileceğini ileri sürmektedir. 2016 Rio Olimpiyatlarında son pazar günü prime-time saatlerinde erkeklere ait 25 saatlik yarış planlanmışken, kadınlara yalnızca 2 saat ayrılmıştır. Bu tür programlama tercihleri, kadın sporcuların görünürlüğünü azaltmakta ve izleyici kitlelerinin kadın sporlarını daha az takip etmesine yol açmaktadır. Araştırmacılar bu durumun daha az finansman, daha düşük kaynaklar ve daha az fırsatla sonuçlanan kısır bir döngüye dönüştüğünü belirtmektedir.

Olimpiyatların medyadaki görünürlüğü ile sosyal medya çağında ortaya çıkan öz-temsil arasındaki ilişki ise temsile dair tartışmayı daha da karmaşık hâle getirmiştir. Londra 2012'den itibaren sosyal medya, Olimpiyat hikâyelerinin aktarılma biçimini değiştirmiştir. Thorpe'un belirttiği gibi sosyal medya, sporcu temsillerinin nasıl üretildiğini, yayıldığını ve yorumlandığını radikal biçimde dönüştürmüştür (Thorpe, 2022: 360). Milah (2017: 218) ise Londra 2012'nin dijital dünyada kitlelerle iletişimin

tamamen değiştiği dönüm noktası olduğunu vurgulamaktadır. Londra 2012’ye kadar açılış töreninde yalnızca IOC’nin kameraları ve profesyonel fotoğrafçılar görüntü alabilirken, artık sporcular stadyuma telefonlarıyla girerek kendi kayıtlarını paylaşmaya başlamıştır (Milah, 2017: 179). Bu durum Olimpiyat anlatısının tekeline geleneksel medyanın elinden alarak sporculara doğrudan ifade imkânı sağlamıştır. Böylece temsil, başkası tarafından sunulan bir görüntü olmaktan çıkıp sporcuların kendi hikâyelerini aktardıkları öz-temsile doğru evrilmiştir.

Sosyal medya, sporcuların geleneksel medyaya ihtiyaç duymadan kendi hikâyelerini anlatmalarına, takipçileriyle doğrudan iletişim kurmalarına ve günlük yaşamlarını paylaşmalarına imkân vermiştir (Antunovic ve Hardin, 2013: 1387). Bu dönüşüme dair en bilinen örneklerden biri, Sedona Prince’in NCAA turnuvasındaki eşitsizliği ifşa eden TikTok videosunda, Prince, kadın basketbol takımına ayrılan küçük spor salonunu ve yanı başındaki geniş kullanılmamış alanı göstererek NCAA’in açıklamalarını rtmş ve video ulusal haber kanallarına taşınarak büyük bir değişim dalgası yaratmıştır (Antunovic, 2022). Prince’in bunun için hiçbir gazeteciye ihtiyaç duymamış olması, öz-temsil gücünün ulaştığı noktayı göstermektedir. Tüm bu gelişmelere rağmen sosyal medya öz-temsili tamamen özgürleştiren bir alan değildir. Sosyal medya platformlarının kendi sansür kuralları, içerik filtrelemeleri ve algoritmik görünürlük politikaları bulunmaktadır. Dolayısıyla z-temsil, geleneksel medyadan tamamen bağımsız değildir. Ayrıca sosyal medya, nefret söylemi ve cinsiyet temelli dijital şiddetin yayılmasına da zemin hazırlayabilmektedir (Phipps, 2023).

3. YÖNTEM VE MATERYAL

Bu araştırmada bibliyometrik analiz teknikleri kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, belirli bir bilimsel alanın literatüründeki hacmi ve büyüme modelini tanımlamak için kullanılan nicel bir yöntemdir. Bu yöntem hem yayımlanmış literatüre genel bir bakış sağlar hem de araştırma yapısını, düşünsel örüntüleri ve temaları değerlendirmeye imkân tanımaktadır. Bu araştırmanın veri tabanını, Scopus'ta dizinlenen ve Olimpiyat Oyunlarında kadın sporları ile ilgili toplumsal alan çalışmalarına odaklanan tüm bilimsel makaleler oluşturmuştur. Araştırmanın veri seti, 2000–2025 yılları arasında yayımlanmış 82 makaleden meydana gelmektedir. Çalışmada kullanılan seçim kriterleri şu şekilde planlanmıştır:

- Belge türü: Araştırma makaleleri ve derleme makaleleri
- Dil: İngilizce
- Alan: Spor Sosyolojisi

Veriler, 20 Eylül 2025 tarihinde, aşağıdaki anahtar kelimeler ve filtreler kullanılarak elde edilmiş, kaydedilmiş, taranmış ve analiz edilmiştir (Tablo 2):

Tablo 2. Arama stratejisi ve filtre çıktıları

Kategori	Filtre
Arama Alanı	TITLE-ABS-KEY ("olympic games") AND TITLE-ABS-KEY ("women sport*") OR TITLE-ABS-KEY ("women athlete*") OR TITLE-ABS-KEY ("female athlete*")
Belge Türü	LIMIT-TO (DOCTYPE, "ar"); LIMIT-TO (DOCTYPE, "re")
Dil	LIMIT-TO (LANGUAGE, "English")
Konu Alanı	LIMIT-TO (SUBJAREA, "SOCI")
Kapsam	Olimpiyat Oyunları bağlamında kadın sporları ve kadın sporcular üzerine akademik yayınlar

Verilerin çözümlenmesinde R-Bibliometrix paket programı kullanılmış olup, analizler bibliyometrik araştırma standartlarına göre yürütülmüştür. Bibliyometrik yöntem, belirli bir alandaki bilimsel üretimin nicel olarak değerlendirilmesine, yayınların zaman içindeki değişiminin izlenmesine, etkili yazarların, ülkelerin, kurumların ve dergilerin belirlenmesine ve anahtar sözcükler üzerinden alanın entelektüel yapısının ortaya çıkarılmasına olanak tanımaktadır. Bu çalışmada bibliyometrik yaklaşım kapsamında performans analizi ve bilimsel haritalama olmak üzere iki temel analiz tekniği uygulanmıştır. Performans analizinde yayınların yıllara göre dağılımı, ülkelerin, kurumların ve yazarların üretkenliği ile çalışmalardaki büyüme eğilimleri incelenmiştir.

Bu aşama, araştırma alanındaki çıktının niceliğini ve zaman içindeki gelişimini değerlendirmeye odaklanmıştır. Bilimsel haritalama ise daha derinlemesine bir inceleme sağlayarak araştırma alanının kavramsal yapısını, tematik kümelerini, ilişkisel örüntülerini ve anahtar kelimelerin eş-oluşum ağlarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bu analizler, alanın tematik yönelimlerini, güçlü ve zayıf araştırma eksenlerini ve kavramsal yoğunlaşmaları görselleştirmeyi mümkün kılmıştır.

Bu kapsamda araştırmada aşağıdaki alt analiz adımları gerçekleştirilmiştir:

- Performans Analizi: Yayın sayıları, yıllık büyüme oranı, atıf istatistikleri, en üretken yazarlar, ülkeler ve kurumlar incelenmiştir.
- Kaynak Analizi: En fazla yayın yapan dergiler ve yayın kanalları belirlenmiştir.
- Anahtar Sözcük Birlikte-Kullanım (Co-occurrence) Analizi: Yazar anahtar sözcüklerine dayalı olarak alanın kavramsal yapısı çıkarılmış ve kümelenme sonuçları değerlendirilmiştir.
- Tematik Haritalama (Thematic Mapping): Louvain algoritması kullanılarak tematik kümeler belirlenmiş; merkezilik (önem) ve yoğunluk (gelişmişlik) ölçütlerine göre stratejik diyagram üretilmiştir.
- Uluslararası İş Birliği Analizi: Ülkeler arası ortak yazarlık ağları incelenmiş ve iş birliği düzeyleri değerlendirilmiştir.

Analizler sonucunda, araştırma alanının zamansal eğilimleri, akademik üretimin yoğunlaştığı temalar, alanda öne çıkan kurumsal ve coğrafi merkezler, en etkili çalışmalar ve temel araştırma konuları sistematik bir biçimde ortaya konmuştur.

Bibliyometrik incelemenin tüm aşamaları R yazılımında yer alan Bibliometrix paketi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görsel haritalar ve etkileşimli çıktılar için paketin web tabanlı arayüzü olan Biblioshiny tercih edilmiştir. Biblioshiny, atıf ağlarının, ortak-yazarlık ilişkilerinin, ülke ve kurum iş birliklerinin, anahtar kelime kümelerinin ve tematik haritaların görselleştirilmesini sağlayan kapsamlı bir arayüz sunmaktadır. Bu nedenle çalışma kapsamında hem performans göstergelerinin hesaplanmasında hem de bilimsel haritaların oluşturulmasında etkili biçimde kullanım sağlaması açısından tercih edilmiştir.

4. BULGULAR

2000–2025 yılları arasında Olimpiyat Oyunları bağlamında kadın sporları ve kadın sporculara yönelik üretilen literatürün temel bibliyometrik özelliklerine Tablo 3’de yer verilmiştir.

Tablo 3. Elde edilen verilerin genel dağılımı

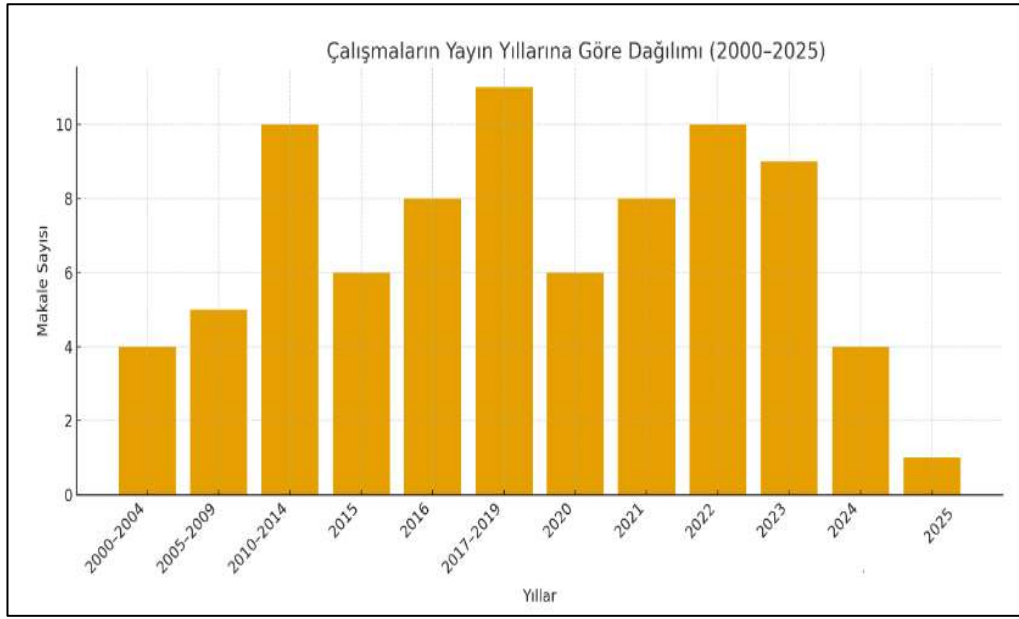
Değişken	Değer	Açıklama
Zaman aralığı	2000–2025	İncelenen tüm yayınlar bu yıllar arasında.
Yayın kaynakları (dergi/kitap serisi vs.)	36.00	82 makale 36 farklı dergi veya yayın platformunda yayımlanmıştır.
Toplam belgeler (makale + derleme)	82.00	Scopus’tan elde edilen toplam yayın sayısı.
Yıllık büyüme oranı (%)	19.41	Literatürün yıllık üretim artış oranı.
Belge yaş ortalaması (yıl)	9.50	Makalelerin yayımlandığı tarihten itibaren geçen ortalama süre.
Belge başına ortalama atıf	19.34	Her bir makalenin aldığı ortalama atıf.
Ek anahtar kelimeler (Plus terms)	72.00	Scopus’un otomatik oluşturduğu ek anahtar kelime sayısı.
Yazar anahtar kelimeleri (DE)	194.00	Yazarların makalelerde belirttiği anahtar kelime sayısı.
Toplam yazar sayısı	151.00	82 makalede toplam 151 farklı yazar görev yapmıştır.
Tek yazarlı yazarlar	33.00	Sadece tek yazar tespit edilen kişiler.
Tek yazarlı belgeler	34.00	82 makalenin 34’ü tek yazarlıdır.
Ortalama yazar sayısı (makale başına)	2.00	Ortak yazarlı çalışma ortalaması.
Uluslararası ortak yazım oranı (%)	15.85	Ülkeler arası işbirliği ile yazılan makalelerin oranı.
Araştırma Makalesi Sayısı (Article)	73.00	82 belgenin 73’ü araştırma makalesidir.
Derleme makalesi (Review)	9.00	82 belgenin 9’u derleme türündedir.

Tablo 3’de görüleceği üzere, incelenen 82 makalenin 36 farklı dergi veya yayın platformunda yayımlanmış olması, konunun belirli birkaç dergiye yoğunlaşmayan, çok disiplinli bir araştırma alanı hâline geldiğini göstermektedir. Bu durum, kadın sporları üzerine yürütülen çalışmaların yalnızca spor bilimleri değil; sosyoloji, toplumsal cinsiyet çalışmaları, sağlık, medya ve kültürel çalışmalar gibi alanların da ilgisini çektiğini düşündürmektedir. Yıllık büyüme oranının %19.41 düzeyinde olması, 2000’li yılların başından itibaren kadın sporculara ilişkin akademik üretimin belirgin bir ivme kazandığını göstermektedir. Bu artış özellikle 2010 sonrası dönemde kadınların temsil, eşitlik, medya görünürlüğü ve performans analizleri gibi temalar etrafında yoğunlaşan

araştırma eğilimleri ile uyumludur. Belge yaş ortalamasının 9.5 yıl olması, araştırma alanının nispeten olgunlaştığını; ancak son on yılda üretimin hızlanması nedeniyle hem yeni hem de görece eski çalışmaların bir arada değerlendirildiğini işaret etmektedir.

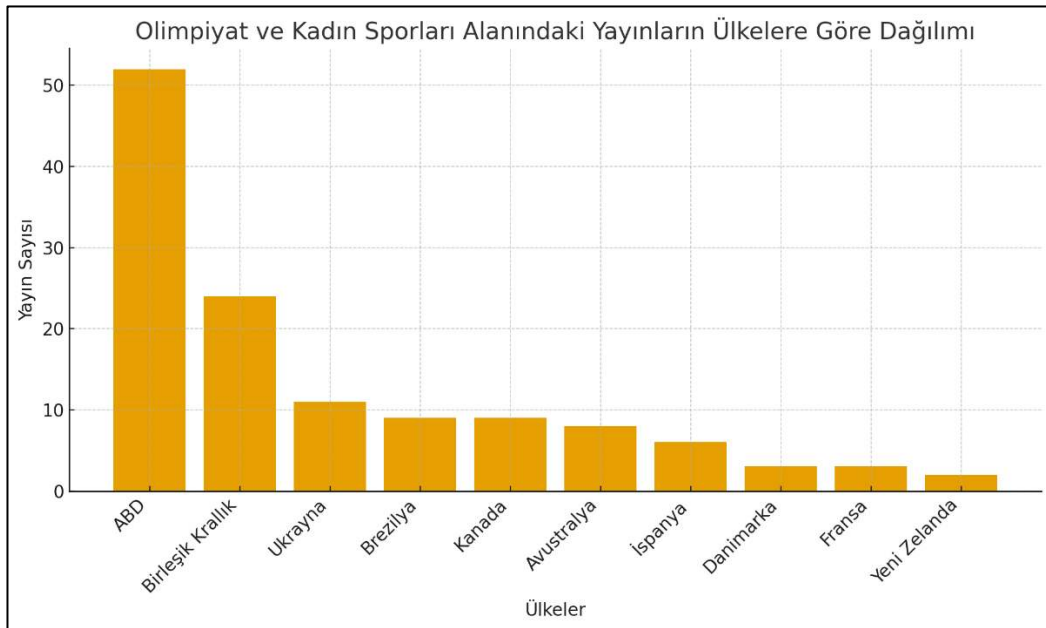
Belge başına ortalama atıf sayısı 19.34 olup, bu değer kadın sporları alanındaki çalışmaların literatürde karşılık bulduğunu göstermektedir. Atıf oranının bu seviyede olması hem uluslararası görünürlüğün hem de alandaki metodolojik çeşitliliğin yüksek olduğunu düşündürmektedir. Yazarlar tarafından belirtilen 194 anahtar kelime ve Scopus'un eklediği 72 “plus terms”, araştırma alanının tematik olarak oldukça parçalı ve geniş bir yelpazeye sahip olduğunu; disiplinler arası yaklaşımın belirgin olduğunu ortaya koymaktadır. Toplam 151 yazarın katkı sunması, konuya yönelik uluslararası ilginin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte 34 tek yazarlı çalışma ve toplamda 33 tek yazarlı araştırmacının bulunması, alanın hem bireysel hem de ortak çalışmalarla ilerlediğini göstermektedir. Makale başına ortalama yazar sayısının 2 olması ise iş birliğinin var olmakla birlikte oldukça sınırlı düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Uluslararası ortak yazım oranının %15.85 düzeyinde kalması, ülkeler arası iş birliklerinin daha çok bölgesel düzeyde yapıldığını; küresel ölçekte ortak üretimin henüz sınırlı olduğunu düşündürmektedir. 82 yayının 73'ünün araştırma makalesi, 9'unun derleme türünde olması, alanın henüz derleme çalışmalar açısından yeterince doygunlaşmadığını göstermektedir. Derleme sayısının düşük olması, alanın sistematik olarak ele alınmasına yönelik ihtiyaç bulunduğunu; araştırma çeşitliliğinin artmasına rağmen bu üretimin henüz bütüncül bir çerçeveye yeterince dönüştürülemediğini göstermektedir.

Kodlama sonucunda 2000–2025 döneminde olimpiyatlarda kadın sporcuları konu edinen toplam 82 makale yayımlandığı belirlenmiştir. Şekil 1, çalışmaların yıllara göre dağılımını göstermektedir.

Şekil 1. Çalışmaların yıllara göre dağılımı

Şekil 1’de görüldüğü üzere, çalışmaların özellikle 2012 Londra, 2016 Rio ve 2020 Tokyo olimpiyat oyunları sonrası belirgin biçimde arttığı saptanmıştır. Bu dönemde hem medya temsili hem de toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarına ilişkin ilgi yoğunlaşmıştır. 2020 sonrası dönemde, IOC’nin toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesinin güçlenmesine paralel olarak yayın sayısının yüksek düzeyde seyrettiği görülmektedir. Yayınların ülkelere göre dağılımına Şekil 2’de yer verilmiştir.

Şekil 2. Yayınların ülkelere göre dağılımı

Şekil 2’de görüldüğü üzere, yayın bazlı üretken ülkeler incelendiğinde, araştırma alanına en fazla katkı sağlayan ülkenin 52 makale ile ABD olduğu görülmektedir. ABD’nin bu belirgin üstünlüğü, hem kadın sporculara ilişkin tarihsel birikimin hem de spor sosyolojisi, spor yönetimi ve performans analizine yönelik güçlü akademik altyapının bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Birleşik Krallık’ın 24 yayınlı ikinci sırada yer alması, ülkenin Olimpik spor politikaları, medya çalışmaları ve toplumsal cinsiyet araştırmalarındaki köklü geleneğini yansıtmaktadır. Ukrayna’nın 11 yayınlı üçüncü sırada bulunması, ülkenin özellikle kadın jimnastiği, atletizm ve Olimpik hazırlık süreçlerine ilişkin uzmanlık alanlarının literatüre yansıdığı bir üretim profili göstermektedir. Brezilya ve Kanada’nın dokuzar makale ile listeye girmesi, bu ülkelerde kadın sporlarına yönelik artan akademik ilginin göstergesidir. Avustralya’nın sekiz yayınlı üst sıralarda yer alması, ülkenin spor bilimi ve yüksek performans spor ekosistemindeki güçlü konumuyla uyumludur. İspanya’nın altı yayını, kadın sporları ve spor medyası alanındaki araştırma ağlarının geliştiğini ortaya koyarken; Danimarka ve Fransa’nın üçer yayını daha sınırlı fakat istikrarlı bir katkı sunmaktadır. Yeni Zelanda’nın iki yayınlı listeye dahil olması, nispeten küçük araştırma topluluklarına rağmen ülkenin kadın sporcuların temsil ve başarıları üzerine çalışmalara önem verdiğini göstermektedir. Genel olarak dağılım, üretimin Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Okyanusya merkezli bir yapı gösterdiğini; buna karşın Doğu Avrupa ve Güney Amerika’nın da giderek artan biçimde literatüre katkı sunduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlar göstermektedir ki, bu araştırmanın yürütüldüğü tarihe kadar toplam 151 yazar kadın sporlarının sosyal boyutu ve Olimpiyatlarla ilgili bilimsel üretime katkıda bulunmuştur. En fazla katkı sağlayan yazarlara Tablo 4’de yer verilmiştir.

Tablo 4. Olimpiyatlarla ilgili bilimsel üretime en fazla katkı sağlayan yazarlar

Yazarlar	Makale Sayısı
Smith L.R.	6
Angelini J.R.	5
Billings A.C.	4
Macarthur P.J.	4
Tuggle C.A.	4
Alexander S.	2
Antunovic D.	2
Coche R.	2
Higgs C.T. vd	2
Kirk D.	2

Tablo 4’de görüldüğü üzere, Olimpiyatlara ilişkin bilimsel üretime en fazla katkı sağlayan yazarları ve kurumları göstermektedir. Yazarlar arasında Smith altı yayınlı açık

bir biçimde öne çıkmaktadır. Smith'in Olimpiyat yayıncılığı, spor medyasında temsil ve kadın sporcuların görünürlüğü gibi konularda yoğunlaşan üretimi, alanda belirleyici bir konuma sahip olduğunu göstermektedir. Angelini beş makale ile onu takip etmektedir. Billings, Macarthur ve Tuggle dörder makale ile öne çıkan diğer araştırmacılarıdır. Bu yazarların çoğu, Olimpiyat temsilleri, medya analizleri, toplumsal cinsiyet rolleri ve izleyici davranışları gibi konularda üretim yapan tanınmış isimlerdir. Antunovic, Coche ve Higgs. ikişer yayın ile alana daha sınırlı fakat sürekliliği olan katkı sunan araştırmacılar arasında yer almaktadır. Kirk ise iki makale ile listede yer almaktadır. Kurumlar incelendiğinde, üretimin büyük ölçüde ABD merkezli üniversitelerde yoğunlaştığı görülmektedir. Dörder yayınlı öne çıkan kurumlar arasında Indiana Üniversitesi, Alabama Üniversitesi, Delaware Üniversitesi ve Utica Koleji bulunmaktadır. Bu üniversiteler, spor iletişimi, spor sosyolojisi, spor yönetimi ve medya çalışmaları alanlarında güçlü araştırma gruplarına sahip olmalarıyla bilinmektedir. Otonom Madrid Üniversitesi, Manitoba Üniversitesi ve Kuzey Teksas Üniversitesi ise üçer makale ile önemli katkı sağlayan kurumlar arasında yer almakta; bu durum araştırma alanının yalnızca ABD'de değil, İspanya ve Kanada gibi ülkelerde de akademik karşılık bulduğunu göstermektedir. Charles Sturt Üniversitesi ve Hugh Baird Koleji ikişer yayınlı daha küçük ölçekli kurumların da literatüre katkı sunduğunu ortaya koymaktadır. Yayın sıralamasına bakıldığında ise en fazla yayın yapılan dergilere Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5. En fazla yayın yapılan dergiler

Kaynak (Dergi / Yayın)	Makale Sayısı	Toplamdaki Payı (%)
International Journal of the History of Sport	14	17.10
International Review for the Sociology of Sport	11	13.40
Sport in Society	10	12.20
Electronic News	4	4.90
Frontiers in Sports and Active Living	4	4.90
Journal of Sport and Social Issues	3	3.70
Women's Studies International Forum	3	3.70
Communication and Sport	2	2.40
Feminist Media Studies	2	2.40
Journal of International Women's Studies	2	2.40
Diğer 40+ dergi	27	32.90
Toplam	82	100

Tablo 5'de de görüleceği üzere olimpiyatlar ve kadın sporları literatürünün belirli bazı dergilerde yoğunlaştığını göstermektedir. Özellikle *International Journal of the History of Sport* (14 yayın), *International Review for the Sociology of Sport* (11 yayın)

ve *Sport in Society* (10 yayın), toplam üretimin yaklaşık %43'ünü oluşturarak alanın temel akademik merkezlerini temsil etmektedir. Bununla birlikte 27 yayının 40'tan fazla farklı dergiye dağılması, konunun disiplinler arası niteliğini ve kadın sporlarına ilişkin çalışmaların spor sosyolojisi, iletişim, medya çalışmaları, toplumsal cinsiyet ve kültürel çalışmalar gibi geniş bir akademik alana yayıldığını göstermektedir. Yayınların ülkeler arası işbirliği ile yayın kuruluşlarına göre dağılımına Tablo 6'de yer verilmiştir.

Tablo 6. Ülkeler arası işbirliğinin grafiksel gösterimi

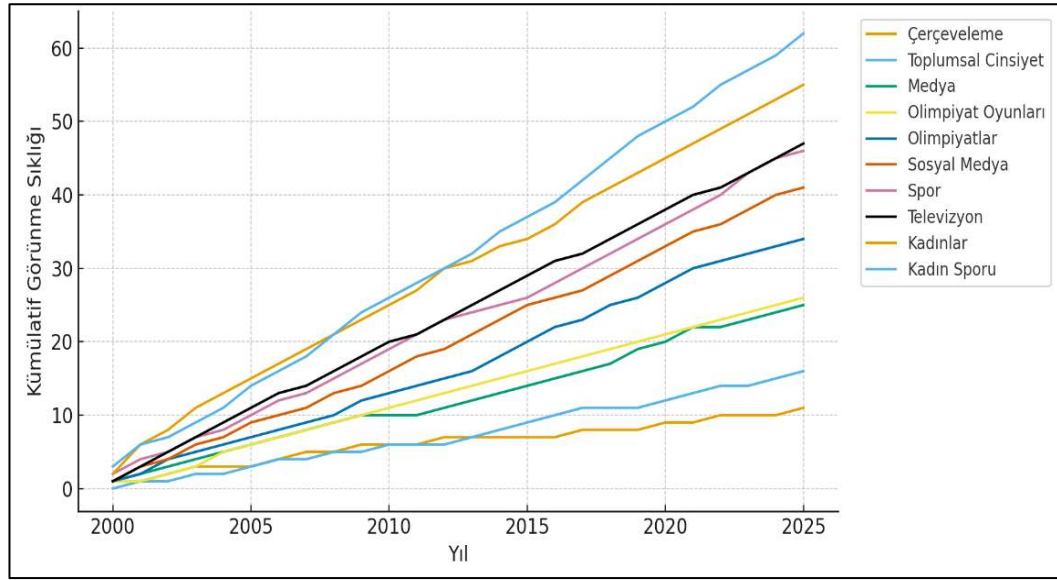
Yayın Ülkesi	Ortak Ülke	Frekans
Avustralya	Amerika	2
Amerika	Kanada	2
Brezilya	Amerika	2
Çin	Amerika	2
Çin	Avustralya	1
Danimarka	Brezilya	1
Danimarka	Avustralya	1
Fransa	Kanada	1
Almanya	Avustralya	1
Hindistan	İngiltere	1
Birleşik Krallık	İspanya	3
Birleşik Krallık	Fransa	2
Yeni Zelanda	Avustralya	2
İrlanda	Birleşik Krallık	1
İspanya	Brezilya	1
İsveç	Amerika	1

Tablo 7'de görüleceği üzere, ülkeler arası bilimsel işbirliğinin belirgin biçimde birkaç merkez ülke etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri, yalnızca Kanada, Brezilya, Çin ve İsveç gibi farklı coğrafyalardan ülkelerle kurduğu çoklu bağlantılarla değil, aynı zamanda bu ilişkilerin görece güçlü frekanslarıyla (2 ortaklık) haritada merkezi bir konumda yer almaktadır. İngiltere de İspanya ve Fransa ile yüksek yoğunluklu işbirlikleri (3 ve 2 ortaklık) sayesinde Avrupa bölgesinin en önemli bağlantı noktası hâline gelmiştir. Avustralya, hem Amerika hem de Çin, Danimarka, Almanya ve Yeni Zelanda ile kurduğu çok yönlü ağ yapısı sayesinde Güney Yarımküre'nin en etkili ülkesi olarak öne çıkmaktadır. Bu dağılım genel olarak bakıldığında, işbirliklerinin kıtasal bir dengeden çok, belirli akademik merkezler etrafında kümелendiğini, araştırma üretiminin küresel çapta eşit dağılmadığını ve özellikle Anglo-Sakson ülkelerinin alandaki etkileşim ağını yönlendirdiğini göstermektedir. Analiz edilen çalışmalar, 2000–2025 yılları arasında olimpiyatlarla ilgili yayımlanmış araştırmaları kapsamaktadır. Araştırma alanında en sık tekrar eden temaları ortaya koymak amacıyla oluşturulmuş kelime bulutuna Şekil 3'te yer verilmiştir.

Şekil 3. Yazarların anahtar kelimelerine göre sık kullanılan kelimeler

Aşağıda sunulan kelime bulutu, 2000-2025 yılları arasında Olimpiyat Oyunları bağlamında kadın sporcular üzerine yayımlanmış 82 çalışmada kullanılan yazar anahtar kelimelerine göre oluşturulmuştur. Kelimelerin büyüklüğü, ilgili kavramın literatürdeki tekrar sıklığını ifade etmektedir. Kelime bulutunda “olimpiyat oyunları”, “toplumsal cinsiyet”, “kadın”, “spor”, “medya”, “kadın sporcular”, “olimpiyatlar”, “sosyal medya”, “televizyon”, “kadın sporları” gibi ifadelerin öne çıktığı görülmektedir. Bu durum, son yirmi beş yıllık dönemde olimpik kadın sporlarına yönelik çalışmaların özellikle cinsiyet temsili, medya analizleri, spor politikaları, kadın sporcuların görünürlüğü ve eşitlik tartışmaları etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Kelime bulutu ayrıca, framing (çerçeveleme), representations (temsiller), identity (kimlik), broadcasting (yayıcılık) ve inclusion (kapsayıcılık) gibi kavramların da literatürde sıkça yer aldığını ortaya koymaktadır. Bu temalar, özellikle 2010 sonrasında kadın sporcuların medya görünürlüğü, Olimpiyat yayıncılığındaki cinsiyetçi söylemler ve kadın atletlerin kimlik sunumları üzerine artan akademik ilgiyi yansıtmaktadır. Yıllara göre incelemede ise Şekil 4’teki grafiğe ulaşılmıştır.

Şekil 4. Anahtar kelimelerin yıllara göre kümülatif görünme sıklıkları (2000-2025).

Grafikte, “toplumsal cinsiyet”, “olimpiyat oyunları”, “olimpiyatlar”, “medya”, “spor”, “kadın sporu” ve “sosyal medya” gibi terimlerin zaman içinde düzenli olarak arttığı görülmektedir. 2012 Londra ve 2016 Rio Olimpiyatları sonrasında toplumsal cinsiyet ve medya temelli kavramlarda belirgin bir yükseliş ortaya çıkmış olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, “çerçeveleme” ve “televizyon” gibi daha spesifik temaların ise daha sınırlı fakat istikrarlı bir artış gösterdiği anlaşılmaktadır. Genel olarak grafik, araştırma alanının özellikle toplumsal cinsiyet, medya temsili ve olimpiyat bağlamı etrafında yoğunlaştığını; kelimelerin kümülatif artış eğiliminin de bu temaların literatürde süreklilik kazandığını ortaya koymaktadır. Çalışmaların anahtar kelimelerine dayalı kelime sıklığı gösterimine Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7. Anahtar kelimelere göre kelime sıklığı

Yıl	Olimpik Cinsiyet	Oyunlar	Olimpiyat	Spor	Kadın	Medya	Spor Medyası	Çerçeveleme	Sosyal Medya	Televizyon
2000	.	.	1	.	.	.	.	.	.	1
2001	.	1	1	.	.	.	.	.	.	1
2002	1	1	2	.	.	.	.	.	.	1
2003	1	2	2	.	.	2	.	.	.	1
2004	1	2	3	.	.	2	.	.	.	1
2005	1	3	3	2	.	3	2	1	.	1
2006	1	3	3	2	.	3	2	1	.	1
2007	1	3	3	2	.	3	2	1	.	1
2008	1	3	4	2	2	4	3	1	.	1
2009	1	3	4	2	2	4	3	1	.	1
2010	1	4	5	2	2	5	3	1	1	1
2011	1	4	6	3	2	6	3	2	1	1

Tablo 7. (Devamı).

Yıl	Cinsiyet	Olimpik Oyunlar	Olimpiyat	Spor	Kadın	Medya	Spor Medyası	Çerçeveleme	Sosyal Medya	Televizyon
2012	1	4	7	3	2	6	3	3	3	1
2013	1	4	7	4	2	7	4	3	3	1
2014	1	5	8	4	2	8	4	4	4	1
2015	1	5	8	4	3	8	4	4	4	1
2016	2	5	9	5	3	9	5	4	4	1
2017	2	5	9	5	3	9	5	5	4	1
2018	2	6	10	6	4	10	6	5	4	1
2019	2	6	10	6	4	10	6	6	4	1
2020	2	6	11	6	5	11	6	6	4	1
2021	2	7	12	7	5	11	7	7	3	1
2022	2	7	12	7	6	12	7	7	4	1
2023	3	7	13	8	6	12	7	8	4	1
2024	3	7	13	8	7	13	7	8	4	1
2025	7	7	9	8	6	9	7	8	6	1

Tablo 7’de 2000–2025 yılları arasında kadınlar ve Olimpiyatlar üzerine yapılan çalışmalarda kullanılan anahtar kelimelerin yıllık frekans değişimini göstermekte olup literatürün zaman içinde nasıl tematik olarak yoğunlaştığını açık biçimde ortaya koymaktadır. 2000–2004 döneminde yalnızca “Olimpiyat”, “Medya” ve “Televizyon” gibi temel kavramların düşük düzeyde yer aldığı görülmektedir; bu dönem literatürde daha çok spor yayıncılığı ve Olimpiyatların genel yapısına ilişkin sınırlı tematik çeşitliliğin bulunduğu bir başlangıç evresidir. 2005 sonrası dönemde özellikle “Spor”, “Medya”, “Spor Medyası” ve “Çerçeveleme” gibi kavramların tabloya düzenli olarak girmesi, Olimpiyat yayınlarında kadın sporcuların sunumu ve medya temsilleri üzerine artan akademik ilgiye işaret etmektedir. 2010’dan sonra frekanslarda belirgin bir artış gözlenmekte; “Olimpik Oyunları”, “Olimpiyat”, “Medya”, “Kadın” ve “Toplumsal Cinsiyet” kategorilerinde kayda değer sıçramalar yaşanmaktadır. Özellikle 2012–2020 döneminde pek çok anahtar kelime sürekli artış trendi göstermiş ve bu durum hem kadın sporcuların görünürlüğü hem de cinsiyet odaklı medya analizlerinin literatürde merkezî hale geldiğini göstermiştir. 2020 sonrası dönemde artış ivmesi devam etmiş; 2023 ve 2024 yılları, neredeyse tüm anahtar kelimelerde en yüksek düzeylerin görüldüğü dönem olmuştur. 2025 yılına gelindiğinde “Cinsiyet”, “Olimpik Oyunları”, “Olimpiyat”, “Spor”, “Medya”, “Spor Medyası” ve “Çerçeveleme” gibi kavramların frekansları en yüksek seviyelerine ulaşmış, böylece literatürün giderek toplumsal cinsiyet merkezli, medya analizine dayalı ve kadın sporcuların temsiline odaklanan bir yapıya doğru evrildiği

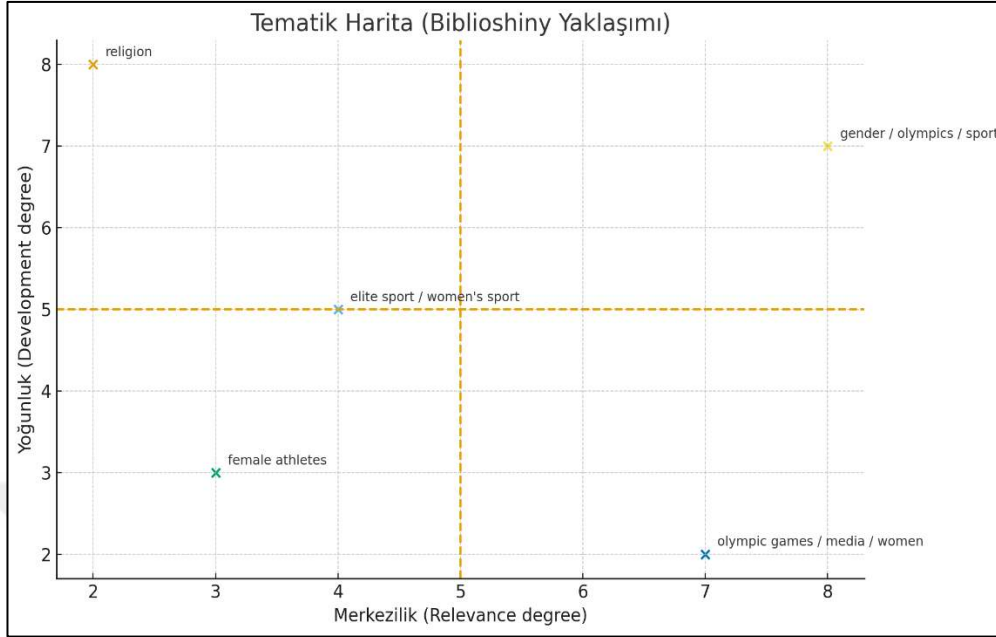
açıkça ortaya tespit edilmiştir. Dünya çapında en çok atıf alan ilk on makaleye ve özelliklerine Tablo 8’da yer verilmiştir.

Tablo 8. Dünya çapında en çok atıf alan ilk on makale

Yazar / Yıl / Kaynak	Başlık	Toplam Atıf	Yıllık Atıf	Normalize Edilmiş Atıf
TUGGLE C.A.. 1999 Journal of Sport and Social Issues	NBC’nin yüzüncü yıl Olimpiyatlarını sunumunun betimsel analizi: “Kadının Oyunları” mı?	78	3	1.27
SULLIVAN C.F.. 2011 Journal of Sport and Social Issues	Cinsiyet doğrulama ve elit sporda cinsiyet politikaları: Uygunluk ve “adil oyun”	73	5.21	2.92
HIGGS C.T.. 1994 Journal of Sport and Social Issues	1992 Yaz Olimpiyat Oyunlarında cinsiyet yanlılığı: Televizyon yayınlarının analizi	67	2.16	1.91
VINCENT J..vd. 2002 International Review for the Sociology of Sport	İngiliz, Kanada ve ABD gazetelerinin “ciddi” ve “popüler” seçilmiş örneklerinin kadın ve erkek sporcuları yüzüncü yıl Olimpiyatlarında nasıl sunduğuna ilişkin karşılaştırma: Kadın sporcular “kadının oyunlarında” adil temsil aldı mı?	64	2.78	1.21
KING C.. 2007 International Review for the Sociology of Sport	Erkek ve kadın sporcuların medya sunumları: 1948’den bu yana Olimpiyat Oyunlarının İngiliz ulusal gazetelerinde metin ve görsel analizleri	63	3.5	1.12
KINNICK K.N.. 1998 Women’s Studies in Communication	1996 Olimpiyat sporcularının gazete profillerinde cinsiyet yanlılığı: Beş büyük günlük gazetenin içerik analizi	60	2.22	1
BILLINGS A.C.. 2014 Journalism ve Mass Communication Quarterly	“Londra’yı (yeniden) hatırlamak”: NBC’nin 2012 Olimpiyatları prime-time yayınında cinsiyet çerçevesi gündemi	56	5.09	1.18
HIGGS C.T..vd 2003 Journal of Sport and Social Issues	1996 Olimpiyat Oyunlarında cinsiyet yanlılığı: Karşılaştırmalı bir analiz	54	2.45	1
HARDY E.. 2015 In Gender. Media. Sport (Routledge)	Kanada kadın ragbisinde kadınların “özür dileyen” davranışı: Sporcu algıları ve medya etkileri	53	5.3	1.45
CROLLEY L.. 2007 International Review for the Sociology of Sport	İspanya’da cinsiyetlendirilmiş anlatılar: Marca ve El País gazetelerinde kadın sporcuların temsili	50	2.78	0.88

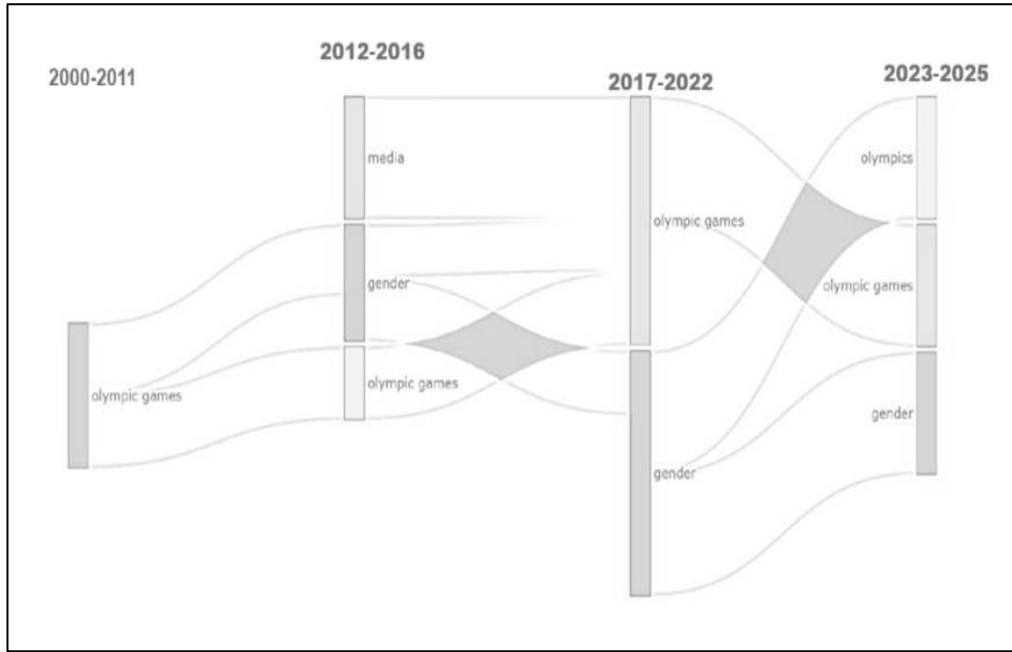
Tematik analiz tekniği (co-word analysis), bilimsel çalışmaların içerik yapısını incelemek için en yaygın kullanılan yöntemlerden biridir. Bu yöntem, elde edilen sonuçların grafiksel olarak sunulmasını ve kavramlar arasındaki ilişkilerin daha net anlaşılmasını sağlar. Kavramsal yapı, dört kümeyi (Q1–Q4) temel alarak oluşturulur; her küme belirli bir eksene ve tematik öneme göre konumlandırılır. Bu eksenlerden biri “yoğunluk” (density), diğeri ise “merkezilik” (centrality) düzeyini temsil eder. Bu iki ölçüt, bir temanın araştırma alanındaki önemini ve geleceğe yönelik katkı potansiyelini belirlemede rol oynamaktadır. Bu yaklaşımda araştırmanın geçmişi, mevcut durumu ve gelecekteki yönelimleri hakkında bilgi edinmek için tematik haritalar kullanılmaktadır. Tematik harita, anahtar kelimeler arasındaki ilişkileri belirler ve araştırma alanının nasıl şekillendiğini ortaya koyar. Bu çalışmada da, elde edilen veriler tematik harita yardımıyla

analiz edilmiş ve kavram kümeleri arasında Louvain algoritması kullanılarak ilişkiler belirlenmiştir. Bu ilişkilere Şekil 5’de yer verilmiştir.

Şekil 5. Tematik ilişki haritası

Şekil 5’de görüldüğü gibi ortaya çıkan beş tematik küme, her biri farklı bir konuyu temsil edecek biçimde sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmada, sağ üst çeyrekte yer alan temalar iyi gelişmiş ve araştırma alanı için güçlü konular olarak kabul edilirken; sağ alt çeyrek, alan için önemli fakat hâlâ gelişmekte olan temaları içermektedir. Sol üst çeyrekte yer alan temalar yüksek yoğunluğa sahip olsa da araştırma alanı ile bağlantıları zayıftır; sol alt çeyrek ise henüz yapılandırılmamış veya gelişmeye açık konuları göstermektedir. Bu noktada din incelemeleri Fuller vd. (2017)’in çalışmalarıyla ortaya çıkmıştır. Londra Olimpiyatları (2012), Müslüman kadınların spor alanındaki görünürlüğü açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Bu çalışmalar, Müslüman kadın sporcuların temsiline artmasıyla birlikte ana akım medyada yer bulmalarının, sosyal ve siyasal düzlemde yeni tartışmalar yarattığını göstermektedir. Amara (2012) çalışmasında Müslüman kadınların olimpiik spor performansları ile ilgili medyanın yaklaşımını incelerken, Walseth (2006) çalışmasında, spor alanında Müslüman kadınların karşı karşıya kaldığı kültürel engelleri analiz etmiş ve din inancının olimpiyatlarla bağlantısını oluşturmuştur. Zamansal kesitler noktasına geldiğimizde dönüm noktalarının incelenmesi olimpiyat temelli araştırmaların eğilimini göstermesi açısından önemlidir. Zamansal kesitlerde tematik bütünleşme sürecinin gösterimi Şekil 6’da yer almaktadır.

Şekil 6. Zaman kesitlerine göre tematik evrim eğilimi (2000-2025)

Şekil 6’da görüleceği üzere zamansal kesitlerde tematik bütünleşme süreci göstermektedir ki 2000–2011 yılları arasında Olimpiyat Oyunları’nda kadınların varlığı araştırmaların temel konusunu oluşturmuştur. İkinci dönem olan 2012–2016 yıllarında ise çalışmaların odak noktası medya ve Olimpiyat Oyunları bağlamında toplumsal cinsiyete kaymıştır. Üçüncü zaman dilimi olan 2017–2022 yıllarında toplumsal cinsiyet, büyük hacimdeki çalışmaların ana eksenini oluşturmuş ve bu dönem kendi içinde güçlü bir tematik yoğunluk sergilemiştir. Dördüncü dönem olan 2023–2025 yılları ise hâlâ devam eden bir süreç olarak görülmekte olup, çalışmaların odağı yine toplumsal cinsiyet ve Olimpiyat Oyunlarıyla ilgili temalar etrafında şekillendiğini göstermektedir.

5. TARTIŞMA

Bu çalışma, 2000–2025 döneminde Olimpiyat Oyunları bağlamında kadın sporculara ilişkin akademik üretimin hem içerik hem de yönelim açısından belirgin bir dönüşüm geçirdiğini göstermektedir. Elde edilen bulgular, kadınların Olimpiyat hareketindeki tarihsel konumlanışını açıklayan geniş literatürle birlikte değerlendirildiğinde, sayısal eşitliğe doğru ilerleyen görünürlüğün niteliksel olarak aynı ölçekte gerçekleşmediğine işaret etmektedir. Kadınların modern Olimpiyatlardaki varlığının tarihsel olarak geç ve çeşitli engellerle şekillenmiş olması (Hargreaves, 2004; Williams vd., 2014), güncel akademik çalışmaların büyük bölümünün neden hâlâ temsil, eşitlik ve medya çerçevesi tartışmalarına yoğunlaştığını anlamayı kolaylaştırmaktadır.

Bibliyometrik analizde tespit edilen yıllık büyüme oranının %19 düzeyine ulaşması, kadın sporcuların Olimpiyat bağlamındaki tartışmalarda giderek daha görünür hâle geldiğini düşündürmektedir. Bununla birlikte yayınların özellikle 2012 Londra, 2016 Rio ve 2020 Tokyo Oyunları sonrasında belirgin biçimde artması, Olimpiyatların küresel medya etkisiyle birlikte toplumsal cinsiyet meselelerinin daha açık biçimde tartışıldığı dönemlerle örtüşmektedir. Bu artışın, hem IOC'nin toplumsal cinsiyet eşitliği hedefleri hem de medya temsiline dair eleştirilerin uluslararası alanda karşılık bulmasıyla ilişkili olduğu görülmektedir.

Tematik haritalama sonuçları, araştırmaların zamansal olarak birbirine eklemlenen dört baskın dönüm noktasında yoğunlaştığını göstermektedir:

- (1) 2000–2011 döneminde kadın sporcuların Olimpiyatlardaki varlığı,
- (2) 2012–2016 döneminde medya ve toplumsal cinsiyet temelli analizlerin güçlenmesi,
- (3) 2017–2022 döneminde toplumsal cinsiyet çalışmalarının alanın ana eksenine yerleşmesi,
- (4) 2023 sonrası dönemde ise toplumsal cinsiyet ve Olimpiyat kesişiminin hâlâ araştırmaların belirleyici odağı hâline gelmesi.

Bu yönelim, literatürde kadın sporculara yönelik temsillerin uzun süredir tartışılan bir konu olduğunu; ancak temsilin güncellenme biçiminin ve görünürlük artışının hâlâ tam olarak niteliksel eşitlik üretmediğini ortaya koymaktadır. Örneğin Rio 2016'da kadın sporculara ilişkin haberlerde fiziksel görünüme ve özel yaşama yapılan göndermelerin baskınlığı (Vermeir, 2016), medyanın kadın sporculara yönelik çerçeveleme pratiklerinin ataerkil normlarla iç içe geçtiğini göstermektedir. Benzer şekilde, Eastman ve Billings

(2000) ile Cooky vd. (2021) çalışmaları da kadın sporcuların spor medyasında tarihsel olarak önemsizleştirildiğini ve yalnızca yaklaşık %5'lik bir medya payı elde edebildiklerini ortaya koymuştur.

Çalışmada elde edilen bulguların bir diğer yönü, temsil ile öz-temsil arasındaki dönüşümün medya ortamlarıyla birlikte hızlandığını göstermesidir. Londra 2012 ile başlayan dijital geçiş, Thorpe (2022) ve Milah (2017) tarafından açıklandığı üzere, sporcuların kendi hikâyelerini doğrudan ifade edebildikleri yeni bir döneme işaret etmektedir. Sedona Prince'in NCAA eşitsizliğini sosyal medya üzerinden görünür kılması bu dönüşümün Olimpiyat paradigmasına da taşındığını göstermektedir. Bununla birlikte, öz-temsilin tamamen özgürleştirici bir alan olmadığı; algoritmik görünürlük, platform kuralları ve dijital şiddet nedeniyle kadın sporcuların bu alanlarda da yeni tür baskılarla karşılaşabildiği Phipps (2023) tarafından vurgulanmaktadır. Bu durum, dijital mecraların temsil sorunlarını tamamen çözmek yerine yeni temsil ilişkileri yarattığını düşündürmektedir.

Çalışmanın bulguları, Olimpiyatlardaki sayısal eşitliğin niteliksel eşitlik anlamına gelmediğini ortaya koymaktadır. Paris 2024'te %50-%50 oranında sporcu eşitliğine ulaşılmış olsa da kadın sporcuların antrenörlük, yönetsel pozisyonlar ve karar alma mekanizmalarındaki temsili hâlâ sınırlıdır. Örneğin IOC komisyonlarında kadın oranı %50'ye ulaşmış olsa da ulusal delegasyon düzeyinde kadın lider oranı yalnızca %13'tür (Isabela ve Pereira, 2023). Kadın antrenör oranının Tokyo 2020'de yalnızca %13 olması (URL- 8, 2021), sporun kurumsal yapısının erkek egemenliğini sürdürdüğünü göstermektedir. LaVoi ve Dutove'un (2012) ekolojik modeli, kadın antrenörlerin mesleki gelişim süreçlerinde bireysel, kurumsal ve toplumsal düzeylerde kesişen engellerle karşılaştığını açıklamak açısından dikkate değer bir çerçeve sunmaktadır.

Tematik haritalarda görülen bir diğer güçlü eksen, din ve kültürel kimlik odaklı çalışmalardaki artıştır. Fuller vd., (2017) dışında Amara (2012) ile Walseth (2006) Müslüman kadın sporculara yönelik temsil tartışmalarını derinleştirmesi, Olimpiyatların yalnızca sportif değil, aynı zamanda ideolojik ve sosyo-kültürel bir alan olduğunu göstermektedir. Müslüman kadınların 2012 Londra ve 2016 Rio Oyunları'nda artan görünürlüğü hem yeni temsil biçimleri yaratmış hem de medyada kültürel kodların yeniden tartışılmasına yol açmıştır. Bu örüntü, kültürel bağlamın toplumsal cinsiyet temsiline etkisinin daha fazla incelenmesi gerektiğini göstermektedir. Çalışma kapsamında dünya çapında en çok atıf alan makalelerin büyük bölümünün medya temsili, çerçeveleme ve cinsiyet yanlılığı üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir (Tuggle, 1999; King, 2007; Billings vd, 2018; Burch vd., 2018). Bu durum, literatürün yönlendirici

ekseninin medya-sunum ilişkisi olduğunu teyit etmektedir. Medya temsili yalnızca sporcuların görünürlüğünü değil, aynı zamanda sporun toplumsal anlamını, ulusal kimlik söylemlerini ve cinsiyet ideolojilerini de yeniden üretmektedir (Hall, 1997).

Bu çalışmada yürütülen bibliyometrik ve içerik odaklı analizler, olimpiyatlarda kadın sporculara ilişkin akademik üretimin son yirmi beş yılda belirgin bir artış gösterdiğini ve araştırma eğilimlerinin toplumsal cinsiyet odaklı temalar etrafında yoğunlaştığını ortaya koymuştur. Bulgular, çalışmada öne sürülen temel hipotezlerle karşılaştırıldığında tutarlı bir görünüm sergilemekte olup, literatürdeki tarihsel eğilimlerle de uyumludur.

H1: “Kadın sporcuların olimpiyat bağlamındaki görünürlüğü ve temsiline ilişkin akademik üretim zaman içerisinde artış göstermektedir.”

Bu hipotez, elde edilen yıllık büyüme oranları, yayın sayısındaki düzenli artış ve özellikle 2012–2016 sonrası dönemdeki belirgin sıçrama ile büyük ölçüde desteklenmiştir. Yayın sayısındaki artış yalnızca niceliksel bir büyümeye değil, aynı zamanda niteliksel çeşitlenmeye de işaret etmektedir; tematik analiz, temsil, medya, kültürel kimlik ve spor politikaları gibi alanlarda giderek genişleyen bir araştırma yelpazesi olduğunu göstermiştir. Dolayısıyla bu çalışmada ulaşılan bulgular, kadın sporcuların olimpiyatlardaki varlığının giderek daha geniş bir akademik tartışmaya konu olduğunu doğrulamaktadır.

H2: “Kadın sporcuların medya temsili, erkek sporculara kıyasla daha sınırlı ve çerçeveyici (stereotipleştirici) söylemlerle şekillenmektedir.”

Bu hipotez de çalışma bulgularıyla desteklenmiştir. Analiz edilen yayınlarda, kadın sporcuların fiziksel özelliklere, özel yaşama ve duygusal temalara indirgenen söylemler üzerinden sunulduğu; buna karşılık erkek sporcuların daha başarı odaklı çerçevelendiği sıkça vurgulanmıştır. Bu çalışma, olimpiyat yayınlarının tarihsel olarak erkek odaklı bir medya diliyle üretildiğini ve kadın sporcuların algısının bu dilin etkisiyle şekillendiğini göstermektedir. Tematik haritalarda “gender – media – sport” ekseninin temel tema olarak ortaya çıkması, hipotezin güçlü biçimde desteklendiğini göstermektedir.

H3: “Kadın sporuna ilişkin araştırmalarda toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin sürdürüğüne yönelik bulgular baskındır.”

Bu hipotez de büyük ölçüde doğrulanmıştır. Hem analiz edilen makalelerde tespit edilen metodolojik yönelimler hem IOC’nin raporladığı yapısal veriler (örneğin kadın antrenör oranının %13 düzeyinde kalması) cinsiyet eşitsizliğinin Olimpiyat hareketinde hâlen varlığını sürdürdüğünü göstermektedir. Bu çalışmada elde edilen bulgular,

niceliksel eşitliğe yaklaşılmasına rağmen niteliksel eşitliğin sağlanamadığını ortaya koymaktadır.

H4: “Son dönem araştırmalarında kültürel kimlik, din ve etnisite gibi tema alanlarının kadın sporcuların temsiline dair çalışmalarda daha görünür hâle geldiği beklenmektedir.”

Bu hipotez tematik harita analizinde doğrulanmıştır. Özellikle Müslüman kadın sporcuların temsil edilme biçimleri, başörtülü sporcuların olimpiyatlara katılım süreçleri, kültürel kodların medya temsiline etkisi gibi konuların 2016 sonrası dönemde belirgin biçimde arttığı görülmektedir. Bu yönelim, kadın sporunun yalnızca cinsiyet temelli değil, aynı zamanda kültürel ve toplumsal bağlamlar üzerinden analiz edilmeye başlandığını göstermektedir.

H5: “Olimpiyatlarda kadın sporcuların temsilindeki dönüşüm, dijital medya ve öz-temsil pratikleriyle birlikte hız kazanmıştır.”

Bu hipotez, çalışma bulgularıyla kısmi fakat önemli ölçüde desteklenmiştir. Literatürde 2017 sonrasında sporcuların sosyal medya üzerinden kendi hikâyelerini üretmeleri, geleneksel medya hiyerarşisini kırmaya başlayan yeni bir temsil dinamiği yaratmıştır. Özellikle NCAA örnekleri ve kadın sporcuların dijital mecraları aktif kullanması, öz-temsilin araştırmalarda daha sık ele alınmasına yol açmıştır. Tematik haritadaki “social media – women – Olympic games” kümelenmesi, hipotezin geçerli olduğunu göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, çalışmada ortaya konan hipotezlerin tamamı bibliyometrik eğilimlerle ve içerik analizinden elde edilen bulgularla büyük ölçüde uyumludur. Kadınların Olimpiyat hareketindeki konumu giderek güçlenmiş olsa da, temsildeki niteliksel eşitsizlikler, medya çerçevelerindeki süreklilik ve kültürel kimliklere ilişkin yeni tartışmalar, bu alanın hâlen derinlemesine araştırılması gereken bir bağlam sunduğunu göstermektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, olimpiyatlarda kadın sporları üzerine yürütülen sosyal araştırmaların eğilim ve örüntülerini 2000–2025 döneminde incelemiştir. Performans analizine ve yayın verilerine göre, bu alandaki ilk çalışmanın 2000 yılında Scopus'ta dizinlendiği ve literatürün yıllık ortalama %3.54 oranında büyüdüğü görülmektedir. Yazarların büyük kısmı Batılı kurumlara bağlıdır ve en yoğun üretim International Journal of the History of Sport, International Review for the Sociology of Sport ve Journal of Physical Education and Sport dergilerinde gerçekleşmektedir.

Bu çalışmada toplumsal cinsiyet boyutu literatürün ikinci temel eksenini oluşturmakta olup kadın sporcuların görünürlüğü, medyadaki temsil biçimleri, başarılarının aktarımı, yapısal engeller ve olimpiik sporların kadınlar üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Bulgular, toplumsal cinsiyet ve sporun konumlanmasına ilişkin dikkate değer örüntüler sunmaktadır.

Bu çalışmada, kadın sporcuların medyadaki temsilinin çoğu zaman sınırlı ve klişe içeriklerle sunulduğu; bazı yayınlarda fiziksel özelliklerin ön plana çıkarıldığı, sporcu kimliğinin geri planda bırakıldığı belirlenmiştir. Bu nedenle kadınların spor alanındaki görünürlüğünü artırmak adına daha kapsayıcı bir yaklaşım gerekmektedir.

Her ne kadar “cinsiyet” kavramı Olimpiyat Tüzüğü'nde sınırlı biçimde yer alsa da, tüzüğün temel ilkesi ayrımcılık yapılmamasıdır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin kadın sporcuların katılımını destekleyen politikaları, kadınların spordaki konumunu güçlendirse de bu çalışmada elde edilen bulgular, bazı spor dallarında cinsiyet eşitsizliklerinin sürdüğünü göstermektedir.

Bu çalışmada özellikle olimpiik sporların medya tarafından nasıl çerçevelendiği önemli bir tema olarak ortaya çıkmıştır. Analizler, medya içeriklerinde erkek sporlarının daha fazla yer aldığını, kadın sporcuların ise daha sınırlı görünürlük elde ettiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla kadın sporcuların hem spor kültüründe hem de medya alanında daha eşit bir şekilde temsil edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmada çerçeveleme (framing) kavramı, medya içeriklerinin kadın sporunu nasıl sunduğunu açıklamada merkezi bir rol oynamaktadır. Bulgular, kadın sporunun kimi zaman klişeleştirilmiş temalarla aktarıldığını ve bunun izleyici algısını şekillendirdiğini göstermektedir. Yine de son yıllarda başarılı kadın sporcuların daha olumlu biçimde temsil edildiğine dair işaretler bulunmaktadır.

Spor medyasında kullanılan dilin, kadın sporcular hakkında toplumsal algıların oluşmasında etkili olduğu bu çalışmada açık biçimde görülmektedir. Bazı içeriklerde kadın sporcuların duygusal, daha zayıf veya daha az profesyonel gösterildiği tespit edilmiş; buna karşılık olumlu temsil örneklerinin de arttığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle kadın sporlarının medyada daha eşitlikçi bir dille sunulması gerekmektedir.

Bu çalışma bibliyometrik incelemeyi Scopus veri tabanıyla sınırlandırmıştır. Scopus kapsamlı olmakla birlikte tüm sosyal bilim verilerini içermediğinden, gelecekte farklı veri tabanlarının birlikte kullanılması önerilmektedir.

Tematik harita analizinde, İslamî kimlikle bağlantılı temaların son yıllarda belirgin şekilde öne çıktığı görülmektedir. Özellikle Müslüman kadınların spor etkinliklerine ve olimpiyatlara katılımı, bu çalışmada yükselen bir araştırma alanı olarak tespit edilmiştir. Müslüman kadınların spor karşılaşmalarındaki temsil oranları, medyadaki görünürlükleri ve toplumsal konumları, analiz edilen yayınlarda önemli bir yer tutmaktadır.

Bu çalışmada elde edilen bulgular, Müslüman kadınların spora katılımını etkileyen sosyal, kültürel ve yapısal engellerin araştırıldığını göstermektedir. Toplumsal temsil, medya görünürlüğü ve spor kimliği bağlamında Müslüman kadınların konumu dikkat çekici bir tartışma alanı olarak ortaya çıkmıştır.

Bu alanın gelecekte daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyduğu, özellikle Müslüman kadınların sporla ilişkisini daha ayrıntılı ele almanın spor politikalarının geliştirilmesine katkı sağlayacağı bu çalışmada vurgulanmaktadır. Spor politikaları, medya sunumu ve toplumsal yapılar arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi gerektiği de bulgular arasında yer almaktadır.

Genel olarak bu çalışma, olimpiyatlarda kadın sporları literatürünün giderek genişleyen, tematik açıdan çeşitlenen ve özellikle toplumsal cinsiyet, medya temsili ve kültürel kimlik konularında yoğunlaşan bir yapı sergilediğini göstermektedir. Kadın sporunun daha eşit bir şekilde temsil edilmesi, literatürde öne çıkan temel gerekliliklerden biridir ve politika yapıcılar, akademisyenler ile spor kurumları için önemli bir yol haritası sunmaktadır. Bu sonuçlar, olimpiyatlarda kadın sporunun görünürlüğünün yalnızca sayısal katılımı ile sınırlı olmadığını; görünürlüğün hangi söylemlerle, hangi temalarla ve hangi yapısal koşullarda inşa edildiğinin de akademik incelemelerin merkezinde yer almaya devam ettiğini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede çalışma, hem mevcut literatürün güncel durumunu özetlemekte hem de gelecekteki araştırmalar için yeni yönelim alanlarını işaret etmektedir. Çalışmanın bulguları birlikte değerlendirildiğinde, olimpiyatlarda kadın sporcuların temsiliyetinin sayısal artışa rağmen hâlâ yapısal eşitsizlikler tarafından belirlendiği; cinsiyetçi kalıpların, sınırlayıcı söylemlerin ve

kurumsal engellerin çeşitli biçimlerde sürdüğü görülmektedir. Bununla birlikte artan akademik üretim, dijital öz-temsili olanakları ve IOC'nin eşitlik politikaları, temsili dönüşümüne katkı sunan önemli parametreler olarak değerlendirilebilir. Ancak bu dönüşümün gerçek bir yapısal eşitliğe evrilip evrilmediğinin anlaşılabilmesi için gelecekte özellikle medya içeriklerinin nitelikli çözümlemelerine, sporcuların deneyim odaklı çalışmalarına ve kurumsal düzeydeki engelleri ele alan çok katmanlı araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Abouna, M. S., Erdoğan, S., Lecocq, G., Zalupe, S., Agostinelli, C., Masanovic, B., . . . Cools, W. (2024). Exploring gender equity in Olympic and Paralympic governance: Challenges and perspectives. *Olimpianos*, 8, 45-63.
- Akkaya, C. ve Kaplan, Y. (2014). Toplumsal cinsiyet bağlamında spor medyasında kadın. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(2), 177-182.
- Alpay, S. ve Orta, L. (2022). Spor medyasında kadının cinsiyetçilik bağlamında incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 1-14.
- Amara, M. (2012). Veiled women athletes in the 2008 Beijing Olympics: Media accounts. *The International journal of the History of Sport*, 29(4), 638-651.
- Angelini, J. R. (2007). Packaging the games for viewer consumption: Gender, ethnicity, and nationality in NBC's coverage of the 2004 Summer Olympics. *Communication Quarterly*, 55(1), 95-111.
- Angelini, J. R. ve Billings, A. C. (2010). An agenda that sets the frames: Gender, language, and NBC's Americanized Olympic telecast. *Journal of Language and Social Psychology*, 29(3), 363-385.
- Angelini, J. R., Billings, A. C., MacArthur, P. J., Bissell, K. ve Smith, L. R. (2014). Competing separately, medaling equally: Racial depictions of athletes in NBC's primetime broadcast of the 2012 London Olympic Games. *Howard Journal of Communications*, 25(2), 115-133.
- Angelini, J. R., MacArthur, P. J. ve Billings, A. C. (2012). What's the gendered story? Vancouver's prime time Olympic glory on NBC. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 56(2), 261-279.
- Antunovic, D. (2022). *Sport, social media, and digital technology: Sociological approaches*. Social media, digital technology, and sport media içinde (9-27). Londra: Emerald Publishing Limited.
- Antunovic, D. ve Bartoluci, S. (2023). Sport, gender, and national interest during the Olympics: A comparative analysis of media representations in Central and Eastern Europe. *International Review for the Sociology of Sport*, 58(1), 167-187.
- Antunovic, D. ve Hardin, M. (2013). From annihilation to ambivalence: Women in sports coverage. *Media Disparity: A Gender Battleground*, 71-84.
- Bakan, Ö. (2013). Türk medyasında kadın sporcuların temsili: Üç gazetenin içerik analizi. *Selçuk İletişim*, 7(4), 129-139.

Beaver, T. D. (2016). Roller derby uniforms: The pleasures and dilemmas of sexualized attire. *International Review for the Sociology of Sport*, 51(6), 639-657.

Bekker, S., Storr, R. ve Posbergh, A. (2022). Inclusion, fairness and non-discrimination in sport: a wider lens. *British journal of sports medicine*, 56(19), 1064-1065.

Billings, A. C., Angelini, J. R., MacArthur, P. J., Bissell, K. ve Smith, L. R. (2014). (Re) calling London: The gender frame agenda within NBC's primetime broadcast of the 2012 Olympiad. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 91(1), 38-58.

Billings, A. C., Hardin, M. ve Brown, N. A. (2014). *Routledge handbook of sport and new media*. Defining ubiquity: Introduction to the Routledge Handbook of Sport and New Media içinde (1-3). Londra: Routledge.

Billings, A. C., Xu, Q., Angelini, J. R. ve MacArthur, P. J. (2018). Lost in translation and transmission: Contrasting Chinese and US gymnastics television coverage in the 2016 Rio Olympic Games. *Communication Reports*, 31(3), 159-173.

BM Türkiye. (2021). *Türk kadınları olimpiyatlarda tarih yazdı*. Birleşmiş Milletler Türkiye. <https://turkiye.un.org/tr/146352-t%C3%BCrk-kad%C4%B1nlar%C4%B1-olimpiyatlarda-tarih-yazd%C4%B1> Erişim Tarihi: 24.06.2025.

Brooks, D. ve Hébert, L. (2006). *The Sage handbook of gender and communication*. Gender, race, and media representation içinde (297-318). Londra: SAGE Publications.

Bruce, T. (2013). Reflections on communication and sport: On women and femininities. *Communication ve sport*, 1(1-2), 125-137.

Bruce, T. (2016). New rules for new times: Sportswomen and media representation in the third wave. *Sex Roles*, 74(7), 361-376.

Burch, L. M., Billings, A. C. ve Zimmerman, M. H. (2018). Comparing American soccer dialogues: Social media commentary surrounding the 2014 US men's and 2015 US women's World Cup teams. *Sport in Society*, 21(7), 1047-1062.

Butler, J., (1999). Gender trouble: Feminism and the Subversion of Identity. *New York: Routledge Press*, 3(1), 3-17.

Cahn, S. K. (2015). *Coming on Strong: GENDER and Sexuality in Women's Sport*. Amerika Birleşik Devletleri: Illinois Üniversitesi Yayınları.

Carlson, L. H. ve Fogarty, J. J. (1987). *Tales of Gold*. Chicago: Contemporary Books.

Cayleff, S. E. (1992). The "Texas Tomboy" the life and legend of Babe Didrikson Zaharias. *OAH Magazine of History*, 7(1), 28-33.

Choi, K. H., Chepyator-Thomson, J. R. ve Leopkey, B. (2020). Gender-related media coverage and the olympic games: An integrated literature review. *FairPlay, Revista de Filosofía, Ética y Derecho del Deporte*, (17).

Christesen, P. (2021). Theories of Greek and Roman sport. *The Oxford Handbook of Sport and Spectacle in the Ancient World*, 14.

Citaristi, I. (2022). *The europa directory of international organizations 2022*. International olympic committee IOC içinde (641-643). Londra: Routledge.

Conde, E., Martínez-Aranda, L. M., Sanz, G., López de Subijana, C., Sánchez-Pato, A., Díaz-Aroca, Á., . . . Torregrossa, M. (2021). Effects of the COVID-19 health crisis on sports practice, life quality, and emotional status in Spanish high-performance athletes. *Frontiers in psychology*, 12.

Connell, R. (2013). *Gender and Power: Society, The Person and Sexual Politics*. İngiltere: John Wiley ve Sons.

Connell, R. W. ve Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. *Gender ve Society*, 19(6), 829-859.

Cooky, C., Council, L. D., Mears, M. A. ve Messner, M. A. (2021). One and done: The long eclipse of women's televised sports, 1989–2019. *Communication & Sport*, 9(3), 347-371.

Cooky, C., Messner, M. A. ve Musto, M. (2015). It's dude time! A quarter century of excluding women's sports in televised news and highlight shows. *Communication ve Sport*, 3(3), 261-287.

Creedon, P. J. (1994). *Women, media and sport: Challenging gender values*. Women, media and sport: Creating and reflecting gender values içinde (3-27). Londra: SAGE Publications.

Culvin, A. ve Bowes, A. (2023). Conclusion: Research Agendas for Professional Women's Football. *Women's Football in a Global, Professional Era*, 249-254.

Das, D., Kumar, P., Dixit, A. ve Balyan, V. (2025). The missing gender: examining the barriers to women's participation in sports in India. *Business Perspectives and Research*, 13(4), 575-594.

Davenport, M. H., Bains, G., Hayman, M., Cai, C., Mkumbuzi, N. S. ve McHugh, T. L. (2025). Advancing gender equity in sport: A scoping review of international sport federation policies for pregnant, postpartum and parenting elite athletes. *British Journal of Sports Medicine*, 59(15), 1096-1106.

Davies, R. (2022). Defining legacy: A critical comparison of legacy literature definitions and the legacy objectives of the 2022 Qatar FIFA World Cup. *Generations*, 6, 7.

Dayan, D. ve Katz, E. (1992). *Media Events: The Live Broadcasting of History*. İngiltere: Harvard Üniversitesi Yayınları.

DeChano-Cook, L. M. ve Shelley, F. M. (2024). *Geography of time, place, movement and networks, volume 5: Mapping women and family journeys*. Gender Issues and the Olympic Games içinde (19-40). İsviçre: Cham, Springer Nature.

Dmukhovskaya, M. (2024). *Olympic Winter Games Beijing 2022: Women athletes portrayal in media coverage: Language, representation and narrative in international media*. Yayımlanmamış doktora tezi. Barcelona Üniversitesi, İspanya.

Dmukhovskaya, M. (2025). Between Opportunity and Scrutiny: Female Winter Olympians Navigating Sports Mediatization. *Communication & Sport*, doi.org/10.1177/216747952513998.

Donnelly, M. K. (2022). *Gender Equality and The Olympic Programme*. İngiltere: Routledge.

Drinkwater, B. L. (2000). IOC medical commission, in collaboration with the international federation of sports medicine. *Women in Sport*, 8.

Duncan, M. C. (2009). *Handbook of sports and media*. Gender warriors in sport: Women and the media içinde (247-269). Londra: Routledge.

Durmaz, M. (2025). Kadın sporcuların toplumsal rollerinin dönüşümü. *Turkish Academic Studies*, 6(1), 102-117.

Eastman, S. T. ve Billings, A. C. (2000). Sportscasting and sports reporting: The power of gender bias. *Journal of Sport and Social Issues*, 24(2), 192-213.

Eisenstein, Z. R. (1979). *Capitalist Patriarchy and The Case For Socialist Feminism*. New York: Monthly Review Press.

English, C. (2019). Beyond women's powers of endurance: The 1928 800-meter and women's Olympic track and field in the context of the United States. *Sport History Review*, 50(2), 187-204.

Ennis, J. (2012). *Jessica Ennis: Unbelievable-From My Childhood Dreams To Winning Olympic Gold: The Life Story of Team GB's Olympic Golden Girl*. İngiltere: Hachette Yayınevi.

Eros, P. J. (2012). *One of the most penetrating minds in England: Gerald Heard and the British intelligentsia of the interwar period*. Yayımlanmamış doktora tezi, Oxford Üniversitesi, İngiltere.

Fausto-Sterling, A. (2000). *Sexing The Body: Gender Politics and The Construction Of Sexuality*. New York: Basic Books.

Fink, J. S. (2015). Female athletes, women's sport, and the sport media commercial complex: Have we really “come a long way, baby”? *Sport Management Review*, 18(3), 331-342.

Finley, N. J. (2010). Skating femininity: Gender maneuvering in women's roller derby. *Journal of Contemporary Ethnography*, 39(4), 359-387.

Foucault, M. (1972). Le discours de Toul. *Le Nouvel Observateur*, 372, 15.

Foucault, M. (2012). *Discipline and Punish: The Birth of The Prison*. New York: Vintage.

Frabotta, S. ve Fernández Cruz, J. (2025). The most gender-equal Olympics? A corpus-assisted keywords analysis of Italian press coverage of male and female athletes in Paris 2024. *Revista de Lingüística y Lenguas Aplicadas*, 20, 17-31

Fu, L., Danescu-Niculescu-Mizil, C. ve Lee, L. (2016). Tie-breaker: Using language models to quantify gender bias in sports journalism. *arXiv Preprint arXi*, 1607.03895.

Fuller, C. W., Taylor, A. ve Raftery, M. (2017). 2016 Rio Olympics: an epidemiological study of the men's and women's Rugby-7s tournaments. *British Journal of Sports Medicine*, 51(17), 1272-1278.

Ganong, L., Coleman, M., Sanner, C. ve Berkley, S. (2022). Effective stepparenting: Empirical evidence of what works. *Family Relations*, 71(3), 900-917.

Gebel, K., Mutrie, N. ve Ding, D. (2022). Another step towards gender equality: a call for ending structural sexism in the scheduling of sports events. *British Journal of Sports Medicine*, 56(21), 1205-1206.

George C, Hartley A, Paris J (2001), The representation of female athletes in textual and visual media. *Corporate Communications: An International Journal*, 6(2) 94-101.

Goldblatt, D. (2016). *The Games: A Global History of The Olympics*. İngiltere: Pan Macmillan.

Grabmüllerová, A. (2022). Social media and the olympics: A chance for improving gender equality. *Frontiers in Sports and Active Living*, 4, 825440.

Hall, A. (2013). Writing women's and gender sport history: Personal reflections. *Gender and Sport. Changes and Challenges*, 15-33.

Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. Washington: Sage Publications, Open University Press.

Hardin, M. ve Shain, S. (2005). Strength in numbers? The experiences and attitudes of women in sports media careers. *Journalism ve Mass Communication Quarterly*, 82(4), 804-819.

Hargreaves, J. (2000). *Sporting Females: Critical Issues in The History and Sociology Of Women's Sport*. New York: Routledge.

Hargreaves, J. (2004). Querying sport feminism: Personal or political?. *Sport and Modern Social Theorists*, 187-205.

Hargreaves, J. (2006). *Physical culture, power, and the body*. Sport, exercise, and the female Muslim body: Negotiating Islam, politics, and male power içinde (74-100). İngiltere: Routledge.

Hartsock, N. (1983). Money, sex, and power: Toward a feminist historical materialism.

Heywood, L. ve Dworkin, S. L. (2003). *Built to Win: The Female Athlete as Cultural Icon*. ABD: Minnesota Üniversitesi Yayınları.

Higgs, C. T. ve Weiller, K. H. (1994). Gender bias and the 1992 Summer Olympic Games: An analysis of television coverage. *Journal of Sport and Social Issues*, 18(3), 234-246.

Higgs, C. T., Weiller, K. H. ve Martin, S. B. (2003). Gender bias in the 1996 Olympic Games: A comparative analysis. *Journal of Sport and Social Issues*, 27(1), 52-64.

Hilton, C. (2008). *The 1936 Berlin Olympic Games*. Londra: Sutton.

Hilton, C. (2011). *Hitler's Olympics: The 1936 Berlin Olympic Games*. London: The History Press.

Hilton, E. N. ve Lundberg, T. R. (2021). Transgender women in the female category of sport: perspectives on testosterone suppression and performance advantage. *Sports Medicine*, 51(2), 199-214.

Hollembeak, J. (2015). *Feminine Voice, Masculine Space: Understanding How Passion For Sport Emerges in Female College Student-Athletes*. Chicago: DePaul University.

Hovden, J. (2012). Discourses and strategies for the inclusion of women in sport—the case of Norway. *Sport in Society*, 15(3), 287-301.

Hovden, J. (2013). Women as agents of change in male dominated sports cultures. *Gender and Sport: Changes and Challenges*, 33-49.

Hovden, J. (2013). *Women in sports leadership: Negotiating gendered expectations within male-dominated structures*. Yayınlanmamış doktora tezi, Olimpia Üniversitesi, Olimpia.

Hyde-Clarke, N. ve Fonn, B. K. (2024). Challenging norms and practices in women's beach handball: The bikini debate. *Media and Communication*, 12.

Ignatofsky, R. (2022). *The History of the Computer: People, Inventions, and Technology that Changed Our World*. Danver: Ten Speed Press.

Isabela, A. L. P. D. S. ve Pereira, G. (2023). Representation of female leadership at the 2020 Tokyo Olympic games. *International Journal of Physical Education, Sports and Health*, 10(6), 92-100

Jarvie, G., Thornton, J. ve Mackie, H. (2013). *Sport, Culture and Society: An Introduction*. London: Routledge.

Jennings, G. ve Velázquez, B. C. (2015). *Global perspectives on women in combat sports: Women warriors around the world*. Gender inequality in Olympic boxing: Exploring structuration through online resistance against weight category restrictions. içinde (89-103). London: Palgrave Macmillan.

Jones, D. (2010). Women's sports coverage: Online images of the 2008 Olympic Games. *Australian Journalism Review*, 32(2), 89-102.

Kane, M. J. (1996). Media coverage of the post Title IX female athlete: A feminist analysis of sport, gender, and power. *Duke Journal of Gender Law & Policy*, 3, 95.

Kane, M. J. ve Maxwell, H. D. (2011). Expanding the boundaries of sport media research: Using critical theory to explore consumer responses to representations of women's sports. *Journal of Sport Management*, 25(3), 202-216.

Kavanagh, E., Litchfield, C. ve Osborne, J. (2019). Sporting women and social media: Sexualization, misogyny and gender-based violence in online spaces. *International Journal of Sport Communication*, 12(4), 552-572.

Kew, M. E., Dave, U., Marmor, W., Olsen, R., Jivanelli, B., Tsai, S. H. L., . . . Ling, D. I. (2025). Sex differences in mental health symptoms in elite athletes: a systematic review and meta-analysis. *Sports Health*, 17(4), 732-743.

King, C. (2007). Media portrayals of male and female athletes: A text and picture analysis of British national newspaper coverage of the Olympic Games since 1948. *International Review For The Sociology of Sport*, 42(2), 187-199.

Kinnick, K. N. (1998). Gender bias in newspaper profiles of 1996 Olympic athletes: A content analysis of five major dailies. *Women's Studies in Communication*, 21(2), 212-237.

Knowlton, M. ve Newland, B. L. (2024). Beyond the barbell: Women in strength-based sports and the reshaping of gender norms. *Sex Roles*, 90(11), 1567-1584.

Koca, C. (2006). Beden eğitimi ve spor alanında toplumsal cinsiyet ilişkileri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 81-99.

Koca, C. (2011). Spor kurumlarının yönetim kademelerinde kadınların temsili. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 1-12.

Koca, C. ve Bulgu, N. (2005). Spor ve toplumsal cinsiyet: Genel bir bakış. *Toplum ve Bilim*, 103, 163-184.

Küçük Durur, E. (2017). Sporda cinsiyetçilik ve haber metinlerinde kadın sporcuların temsili. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 14.

Latham, A. (2015). The history of a habit: Jogging as a palliative to sedentariness in 1960s America. *Cultural Geographies*, 22(1), 103-126.

LaVoi, N. M. ve Calhoun, A. S. (2016). Women in sport media: Where are the women coaches?. *Women in Sports Coaching*, 163-176.

LaVoi, N. M. ve Dutove, J. K. (2012). Barriers and supports for female coaches: An ecological model. *Sports Coaching Review*, 1(1), 17-37.

Lee, D. T. (2018). 1947 Korean Olympic Committee provisional recognition and the role of Avery Brundage. *Korean Journal of Sport Science*, 29(2), 354-361.

Lenskyj, H. J. (2010). Women and the Olympics: Research, activism, and an alternative view. *Thirdspace: A Journal of Feminist Theory and Culture*.

Leong, N. (2017). Against women's sports. *Washington University Law Review*, 95, 1249.

Liao, J. ve Markula, P. (2009). *Olympic women and the media: International perspectives*. Reading media texts in women's sport: Critical discourse analysis and Foucauldian discourse analysis içinde (30-49). London: Palgrave Macmillan.

Llinés, M. ve Moreno, A. B. (1999). The history of radio and television coverage of the Olympic Games. *Television in The Olympic Games: The New Era*, 15-40.

Loy, J. W., McLachlan, F. ve Booth, D. (2009). Connotations of female movement and meaning. *Olympika*, 18, 1-24.

Loyan, Z. ve Çetinkaya, G. (2021). Türkiye'de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 17-42.

Macdonald, K. (2009). *Bump, set, spike... spandex: examining coaches' and athletic directors' interpretations of the Canadian interuniversity sport women's volleyball rule on player uniforms*. Yayımlanmamış doktora tezi, British Columbia Üniversitesi, Kanada.

Marçal, K. (2016). *Who Cooked Adam Smith's Dinner?*. New York: Simon and Schuster.

Markula, P. (2017). *The Palgrave handbook of feminism and sport, leisure and physical education*. Poststructuralist feminism in sport and leisure studies içinde (393-408). Londra: Palgrave Macmillan.

Markula-Denison, P. ve Pringle, R. (2007). *Foucault, Sport and Exercise: Power, Knowledge and Transforming The Self*. İngiltere: Routledge.

Martínez Abajo, J., Vizcarra Morales, M. T. ve Lasarte Leonet, G. (2020). How do Sportswomen Perceive the Way they are Treated in the Media. *Apunts. Educación Física y Deportes*, 2020(1)39.

Messner, M. A. (2000). Barbie girls versus sea monsters: Children constructing gender. *Gender & Society*, 14(6), 765-784.

Messner, M. A. (2010). *Out of play: Critical essays on gender and sport*. New York: New York Üniversitesi Yayınları.

Milah, D. (2017). *Modernization and its impact as reflected in wall-e movie: A semiotic analysis*. Yayımlanmamış doktora tezi, Brawijaya Üniversitesi, Brawijaya.

Mitchell, S. (1977). Women's participation in the Olympic Games 1900-1926. *Journal of Sport History*, 4(2), 208-228.

Mouratidis, J. (1984). Heracles at Olympia and the exclusion of women from the ancient Olympic Games. *Journal of Sport History*, 11(3), 41-55.

Muller, J., Bencke, J., Matthiesen, G., Petersen, J. H. ve Damsgaard, R., (2000). Is prepubertal growth adversely affected by sport?. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 32(10), 1698-1703.

Musto, M., Cooky, C. ve Messner, M. A. (2017). From fizzle to sizzle! Televised sports news and the production of gender-bland sexism. *Gender ve Society*, 31(5), 573-596.

Mutlu, E. ve Yorulmazlar, M. M. (2021). Kurumsal iletişimde sosyal medya kullanımının kadın voleybol spor kulübü açısından incelenmesi. *Eurasian Research in Sport Science*, 6(1), 42-55.

Nunes, R. A. (2019). Women athletes in the Olympic Games. *Journal of Human Sport and Exercise*, 14(3), 674-683.

Özbey, S. ve Güzel, P. (2011). Olimpik hareket ve kadın. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(25), 1-18.

Parks Pieper, L. (2024). *Gender and The Olympic Movement: Equality, diversity and inclusion*. İsviçre: Olympic Studies Centre.

Pena, C. J., Neugut, Y. D., Calarco, C. A. ve Champagne, F. A. (2014). Effects of maternal care on the development of midbrain dopamine pathways and reward-directed behavior in female offspring. *European Journal of Neuroscience*, 39(6), 946-956.

Pfister, G. (2010). Women in sport–gender relations and future perspectives. *Sport in Society*, 13(2), 234-248.

Pfister, G. ve Sisjord, M. K. (2013). *Gender and Sport: Changes and challenges*. Almanya: Waxmann.

Phipps, C. (2023). You belong in the kitchen: Social media, virtual manhood acts, and women strength sport athlete’s experiences of gender-based violence online. *Feminist Media Studies*, 23(8), 4221-4237.

Pieper, L. P. ve Krieger, J. (2023). *Women in the Olympics*. (4. Baskı). İlonis: Common Ground Research Networks.

Ravat, S. (2022). *Incorrect athlete, incorrect woman: IOC gender regulations and the boundaries of womanhood in professional sports*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Güney Florida Üniversitesi, Florida.

Reid, I. A. ve Dennehy, J. (2018). *Seven Faces of Women’s Sport*. İngiltere: Emerald Publishing Limited.

Reuter, J., Short, S. E., Brandt, J., Short, M. W. ve Kontos, A. P. (2004). The relationships among three components of perceived risk of injury, previous injuries and gender in contact sport athletes. *Athletic Insight*, 6(3), 78-85.

Rider, T. C. ve Llewellyn, M. P. (2015). The Five Rings and the imagined community: Nationalism and the Modern Olympic Games. *SAIS Review of International Affairs*, 35(2), 21-32.

Robshaw, B. (2021). In answer to Orwell: A defence of international sport. *Journal of the Philosophy of Sport*, 48(1), 1-9.

Rose Davis, A. R. (2016). No league of their own: Baseball, black women, and the politics of representation. *Radical History Review*, 2016(125), 74-96.

Rose Davis, A. R. (2021). New Directions in African American Sports History: A Field of One’s Own. *The Journal of African American History*, 106(2), 182-195.

Ross, S. R., Barak, K. S. ve Krane, V. (2013). *Pedagogies, physical culture, and visual methods*. Out of focus: Sport media, women athletes, and media literacy içinde (115-130). Londra: Routledge.

Runyan, A. S. (2018). *Global Gender Issues in The New Millennium*. Londra: Routledge.

Sainz de Baranda, C. (2013). El género de los protagonistas en la información deportiva (1979-2010): noticias y titulares/The gender of the main characters in sports reporting (1979-2010): News and headlines. *Estudios Sobre El Mensaje Periodístico*, 20(2), 1225.

Salido-Fernández, J. ve Muñoz-Muñoz, A. M. (2021). Media representation of women athletes at the olympic games: A systematic review. *Apunts Educación Física y Deportes*, 146(4), 32-41.

Schaus, G. P. ve Wenn, S. R. (2007). *Onward to The Olympics: Historical Perspectives on The OLYMPIC Games* (No. 5). Kanada: Wilfrid Laurier Üniversitesi Yayınları.

Scott, O. K., Li, B. N. ve Mighton, S. (2022). Gender representation at the 2018 Winter Olympic Games from an Australian broadcast perspective. *International Journal of Sport Communication*, 15(1), 66-75.

Scruton, S. ve Flintoff, A. (2013). Gender, feminist theory and sport. *A Companion to Sport*, 96-111.

Simri, U. (1979). *Women at The Olympic Games*. İsrail: Netenya.

Soldati, A. G. (2024). *Beyond the game: The role of mega-sport events and media in shaping gender equality and women's empowerment*. Yayımlanmamış doktora tezi, Bergen Üniversitesi, Norveç.

Staff, J. S. E. L. (2013). 2012 Seton Hall Journal of Sports and Entertainment Law Symposium. *Seton Hall Journal of Sports and Entertainment Law*, 23(1), 112-159.

Staurowsky, E. J., Flowers, C. L., Buzuvis, E., Darvin, L. ve Welch, N. (2022). The women's sports foundation 50 years of Title IX: We're not done yet executive summary and policy recommendations. *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 30(2), 71-84.

Stout, G. (2009). *Young Woman and The Sea: How Trudy Ederle Conquered The English Channel and Inspired The World*. Boston: Houghton Mifflin Harcourt.

Teetzel, S. (2013). *Olympic reform ten years later*. Rules and reform: eligibility, gender differences, and the Olympic Games içinde (98-110). İngiltere: Routledge.

Tekin, G. (2022). *Antik dönemden günümüze toplumsal cinsiyet ayrımcılığının kadınların olimpiyatlarda yer alma sürecine etkileri*. Yayımlanmamış doktora tezi, İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı.

Thomas, M. B. (2024). More than a game: Sport as a vehicle for public administration and management... an introduction. *Administrative Theory & Praxis*, 46(4), 377-382.

Thorpe, H. (2022). *Action Sports and The Olympic Games: Past, Present, Future*. İngiltere: Taylor ve Francis, 327.

Thorpe, H. ve Wheaton, B. (2019). The Olympic Games, Agenda 2020 and action sports: the promise, politics and performance of organisational change. *International journal of sport policy and politics*, 11(3), 465-483.

Tjønndal, A. (2019). I don't think they realise how good we are: Innovation, inclusion and exclusion in women's Olympic boxing. *International Review for The Sociology of Sport*, 54(2), 131-150.

Tomlinson, A. (2008). Olympic values, Beijing's Olympic Games, and the universal market. *Owning the Olympics: Narratives of The New China*, 67-85.

Toohy, K. (2007). *The Olympic Games: A Social Science Perspective*. İsviçre: Cabi.

Trolan, E. J. (2013). The impact of the media on gender inequality within sport. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 91, 215-227.

Trunecka, O. (2022). Sports news, commentary and interviews, from the other side: Journalists seen through the eyes of athletes. *Communication & Sport*, 10(3), 477-492.

Tuggle, C. A., (1999). A descriptive analysis of NBC's coverage of the centennial Olympics: The "Games of the Woman"? *Journal of Sport and Social Issues*, 23(2), 171-182.

Velloso, C. (2022). Angry gymnastics: Representations of Simone Biles at the 2019 national and world championships. *Howard Journal of Communications*, 33(5), 492-513.

Vermeir, R. (2016). *Andalusia and the modern Atlantic world: agents and scenarios*. Flemish people in nobility lawsuits before the Chancery of Granada: the case of the Neve and Coghen families of Montefrío (17th-18th centuries) içinde (481-502). Madrid: Sílex Ediciones.

Vincent, J. (2004). Game, sex, and match: The construction of gender in British newspaper coverage of the 2000 Wimbledon Championships. *Sociology of Sport Journal*, 21(4), 435-456.

Vincent, J., Imwold, C., Masemann, V. ve Johnson, J. T. (2002). A comparison of selected 'serious' and 'popular' British, Canadian, and United States newspaper coverage of female and male athletes competing in the Centennial Olympic Games: Did female athletes receive equitable coverage in the 'games of the women'? *International Review for the Sociology of Sport*, 37(3-4), 319-335.

Wagg, S. ve Andrews, D. L. (2007). *Global Culture and Sport Series*. Londra: Palgrave Macmillan.

Walseth, K. (2006). Young Muslim women and sport: The impact of identity work. *Leisure Studies*, 25(1), 75-94.

Ward, G. ve Quennerstedt, M. (2016). Transactions in primary physical education in the UK: A smorgasbord of looks-like-sport. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 21(2), 137-152.

Wei-Haas, M. (2016). The true story of “hidden figures,” the forgotten women who helped win the space race. *Smithsonian Magazine*, Washington.

Williams, K., Sinclair, C., McEwan, R., Fleet, K., Balasegaram, S. ve Manuel, R. (2014). Impact of the London 2012 Olympic and Paralympic Games on demand for microbiology gastrointestinal diagnostic services at the Public Health Laboratory London. *Journal of medical microbiology*, 63(7), 968-974.

Wymer Jr, W. W. ve Basil, D. (2014). *Social Marketing: ADVANCES in Research and Theory*. Londra: Routledge.

Xu, Q. ve Armstrong, C. L. (2019). #SELFIES at the 2016 Rio Olympics: Comparing self-representations of male and female athletes from the US and China. *Journal of Broadcasting ve Electronic Media*, 63(2), 322-338.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (11. Baskı). İstanbul: Seçkin Yayınları.

Zabaloy, S., Villaseca-Vicuña, R., Freitas, T. T. ve Loturco, I. (2025). Road to FIFA Women's World Cup: A Case Study on Changes in Body Composition and Physical Performance Measures in Elite Female Soccer Players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 39(7), 924-929.

Zaharieva, E. (1965). Survey of sportswomen at the Tokyo Olympics. *The Journal of sports medicine and physical fitness*, 5(4), 215-219.

URL-1, <https://www.olympics.com/ioc/gender-equality/gender-equality-through-time>. 26 Haziran 2025.

URL-2, <https://www.nytimes.com/sitemap/1928/08/12/>. 20 Haziran 2025.

URL-3, <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Factsheets-Reference-Documents/Games/OG/History-of-sports/Reference-document-Shooting-History-at-the-OG.pdf>. 26 Haziran 2025.

URL-4, <https://www.telegraph.co.uk/obituaries/2017/07/31/gretel-bergmann-record-breaking-high-jumper-obituary/>. 30 Haziran 2025.

URL-5, https://library.olympics.com/Default/zoom-femme-et-sport.aspx?_lg=en-GB. 26 Haziran 2025.

URL-6, <https://stillmedab.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/IOC/What-We-Do/Promote-Olympism/Women-And-Sport/The-IOC-Commitment/Support/2004-Loughborough-Research-Final-Report.pdf>. 26 Haziran 2025.

URL-7, <https://www.rnz.co.nz/news/sport/513400/how-the-olympics-pursuit-of-a-50-50-gender-split-disadvantages-netball>. 30 Haziran 2025.

URL-8, <https://www.statista.com/statistics/1090616/olympics-share-athletes-by-gender-since-1896/>. 30 Haziran 2025.

URL-9, <https://www.olympics.com/ioc/news/genderequalolympics-advancing-gender-equality-beyond-the-field-of-play>. 01 Temmuz 2025.

URL-10, <https://www.olympics.com/ioc/news/ioc-member-elections-lead-to-increased-female-representation-among-the-membership>. 01 Temmuz 2025.

URL-11, <https://www.olympics.com/ioc/news/a-positive-trend-at-tokyo-2020-for-female-coaches-and-officials>. 01 Temmuz 2025.

URL-12, <https://library.olympics.com/Default/doc/SYRACUSE/173729/ioc-gender-equality-review-project-ioc-gender-equality-report-international-olympic-committee>. 01 Temmuz 2025.

URL-13, <https://medium.com/@yutokurosportsjapan/how-orange-tricked-france-into-cheering-for-womens-football-0777f567037a>. 05 Temmuz 2025.

URL-14, www.olympics.com. 15 Eylül 2025.

ÖZGEÇMİŞ

Nuran TÜFEKÇİ, lise eğitimini Gümüşhane Lisesinde tamamladıktan sonra 2022 yılında Gümüşhane Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO), Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünden mezun olmuştur. Tüfekçi Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde, Gümüşhane-Torul'da Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Mesleki kariyerinin üçüncü yılında olan Nuran TÜFEKÇİ, öğretmenlik görevine aktif olarak devam etmektedir.

